

Valsts augu aizsardzības dienests

2016.gada publiskais pārskats

Pārskatā izmantotie saīsinājumi

AAI—	Augsnes agroķīmiskā izpēte
AAL—	Augu aizsardzības līdzeklis
AREI—	Agroresursu un ekonomikas institūts
CPVO—	Kopienas augu šķirņu birojs
CSP—	Centrālā statistikas pārvalde
EK—	Eiropas Komisija
EP—	Eiropas Padome
EPPO—	Eiropas un Vidusjūras augu aizsardzības organizācija
EPS—	Lauku atbalsta dienesta Elektroniskās pieteikšanās sistēma
ES—	Eiropas Savienība
ESCAA—	Eiropas sēkļu sertifikācijas institūciju asociācija
ĢMO—	ģenētiski modificēts organisms
ICSM—	Vispārējā informatīvā atbalsta sistēma
ISPM—	Fitosanitāro pasākumu starptautiskais standarts
ISTA—	Starptautiskā sēkļu kontroles asociācija
ĪJT—	īpaši jutīgā teritorija
KIeM—	koksne un koksnes iepakojamais materiāls
LAD—	Lauku atbalsta dienests
LLU—	Latvijas Lauksaimniecības universitāte
LAPK—	Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss
LIZ—	lauksaimniecībā izmantojamās zemes
ML—	Mēslošanas līdzeklis
MK—	Ministru kabinets
NAŠP—	Nacionālā augu šķirņu padome
NFL—	VAAD Nacionālā fitosanitārā laboratorija
NSKL—	VAAD Nacionālā sēkļu kontroles laboratorija
KUVIS—	Kultūraugu uzraudzības valsts informācijas sistēma
OECD—	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija
PVD—	Pārtikas un veterinārais dienests
THC—	tetrahidrokanabinols
UPOV—	Starptautiskā jauno augu šķirņu aizsardzības organizācija
VAAD—	Valsts augu aizsardzības dienests
VPR—	Valsts plānošanas reģions
VZD—	Valsts zemes dienests
ZM—	Zemkopības ministrija
WIPO—	Pasaules intelektuālā īpašuma organizācija

Satura rādītājs

1. Darbības vispārējs raksturojums
 - 1.1. Darbības mērķis
 - 1.2. Struktūra
 - 1.3. Būtiskākie darbības uzdevumi 2016.gadā
 - 1.4. Būtiskākās pārmaiņas darbībā, to ietekme uz finanšu rezultātiem
 - 1.5. Paredzami pasākumi un notikumi, kas varētu ietekmēt darbību nākotnē
 - 1.6. Būtiski riksi un neskaidrie apstākļi
2. Personāls
3. Darbības rezultāti
 - 3.1. Augu aizsardzības joma
 - 3.1.1. AAL reģistrācija
 - 3.1.2. AAL uzraudzība
 - 3.1.3. Kultūraugiem kaitīgo nekarantīnas organismu monitorings un prognozēšana
 - 3.2. Agroķīmijas joma
 - 3.2.1. ML un substrātu aprites uzraudzība
 - 3.2.2. ML lietošanas uzraudzība
 - 3.2.3. AAI
 - 3.2.4. Agroķīmijas laboratorija
 - 3.3. Sēklu kontroles joma
 - 3.3.1. Pamatinformācija
 - 3.3.2. Sēklu sertifikācija, sēklu aprites uzraudzība, selekcionāru tiesības un Latvijas augu šķirņu kataloga veidošana
 - 3.4. Augu karantīnas joma
 - 3.4.1. Pamatinformācija
 - 3.4.2. Normatīvo aktu ievērošanas uzraudzība un kontrole. Pārbaužu rezultāti
 - 3.4.3. Laboratoriskā testēšana karantīnas organismu atklāšanai
 - 3.4.4. Normatīvo aktu uzraudzība un kontrole, pārbaužu skaits to veidi un rezultāti
4. Sabiedrības informēšana

1. Darbības vispārējs raksturojums

1.1. Darbības mērķis:

VAAD ir ZM pārraudzībā esoša tiešās valsts pārvaldes iestāde, kas īsteno valsts politiku augu aizsardzības, sēkļu aprites, mēslošanas līdzekļu un selekcionāru tiesību aizsardzības jomā un ZM pārraudzībā darbojas visas Latvijas sabiedrības interesēs.

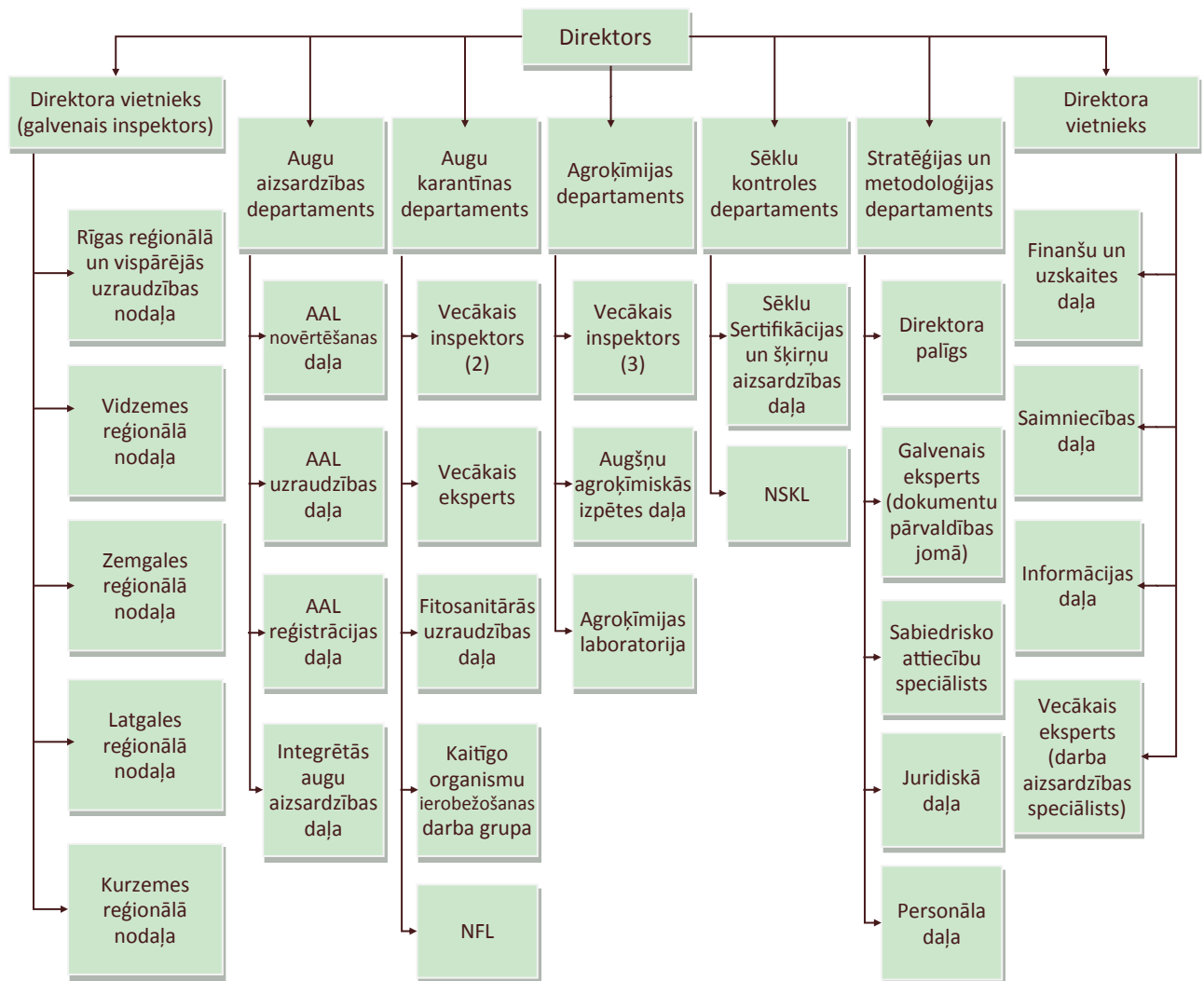
VAAD veic valsts deleģētās funkcijas, kas aptver agronomiskos procesus no augsnes līdz ražai un sekmē augu un mežu veselību, radot

priekšnoteikumus produkcijas starptautiskajai tirdzniecībai.

VAAD normatīvajos aktos deleģētās funkcijas realizē budžeta programmā 27.00.00. „Augu veselība un augu aprites uzraudzība”.

VAAD darbības mērķis ir nodrošināt valsts fitosanitāro drošību, augu un augu produktu eksportu un ilgtspējīgu augsnes auglību, veicot efektīvus uzraudzības un kontroles pasākumus.

1.2. Struktūra:

1.3. Būtiskākie darbības uzdevumi 2016.gadā

Atbilstoši VAAD funkcijām un darbības rādītājiem 2016. gadā:

- 1) VAAD nodrošināja uzraudzību un kontroli augu karantīnas jomā, lai sekmētu Latvijas produkcijas eksportu, reeksportu un tranzītu gan uz trešajām, gan ES valstīm;
- 2) lai nodrošinātu nepārtrauktu eksporta un reeksporta kravu plūsmu, Rīgā darbojās VAAD fitosanitārās kontroles punkts lidostā „Rīga”. Pēc komersantu iepriekšēja pieprasījuma kravu kontrole tika nodrošināta ārpus VAAD noteiktā darba laika Liepājā, Ventspilī, Daugavpilī;
- 3) VAAD aktīvi piedalījās EP *Roosendaal* darba grupas sanāsmēs, lai nodrošinātu veiksmīgu augu un augu produktu eksportu uz Krievijas Federāciju;
- 4) pārskata periodā veikts karantīnas organismu monitorings un uzraudzība, lai valsti pasargātu no kaitīgo organismu uzliesmojumiem un nodrošinātu aizsargājamās zonas statusu;
- 5) 2016.gadā VAAD īstenoja EK līdzfinansētu „Kaitīgo organismu un augiem bīstamo organismu klātbūtnes apsekojumu programmu”. Tajā iekļauti 31 kaitīgā organisma apsekojumi un diagnostika, kas ļauj savlaicīgi konstatēt kaitīgos organismus, kas var radīt risku lauksaimniecībai, mežkopībai, apkārtējai videi;
- 6) veikta pavairojamā materiāla atbilstības fitosanitārajām un kvalitātes prasībām pārbaude reģistrētajās saimniecībās;
- 7) VAAD nodrošināja aprītē esošo ML atbilstības normatīvo aktu prasībām uzraudzību;
- 8) pārskata periodā veikti pasākumi integrētās augu aizsardzības sistēmas izveidošanai;
- 9) VAAD nodrošināja profesionālo AAL lietotāju, konsultantu un izplatītāju apmācību sistēmas pilnveidošanu un jaunās smidzinātāju uzraudzības sistēmas pilnveidošanu;
- 10) turpinājās darbs pie kaitīgo nekarantīnas organismu brīdinājuma sistēmas pilnveidošanas un atspoguļošanas VAAD mājaslapā;
- 11) lai nodrošinātu Eiropas Parlamenta un EP Regulas Nr.1107/2009 par AAL laišanu

tirgū, ieviešanu, kas būtiski maina AAL reģistrācijas sistēmu – VAAD iekļāvās AAL zonā-lajā reģistrācijas sistēmā, t.i., AAL izvērtēja Ziemeļu zonā un uz šī novērtējuma pamata citas valstis zonā (Lietuva, Latvija, Igaunija, Dānija, Somija, Zviedrija) pieņem lēmumu par AAL reģistrāciju savā valstī;

12) VAAD pārstāvēja Latviju Eiropas Kopienas vienotajā darbīgo vielu novērtēšanas procedūrā, kā līdzziņotāja citai dalībvalstij turpinot uzsākto darbīgo vielu novērtēšanu atkārtotai iekļaušanai Eiropā reģistrēto darbīgo vielu sarakstā;

13) VAAD nodrošināja AAL lietošanas un izplatīšanas kontroli un uzraudzību;

14) 2016.gadā VAAD realizēja starptautisko projektu „Azerbaidžānas Nacionālā augu aizsardzības dienesta un Laboratorijas ekspertu mācības par Starptautiskās augu aizsardzības konvencijas īstenošanu”;

15) VAAD nodrošināja uz klientu orientētu pakalpojumu sniegšana sēklu un augu šķirņu aprites jomā, ievērojot normatīvo aktu prasības;

16) saskaņā ar MK 2013.gada 17.decembra noteikumiem Nr.1524 „Noteikumi par valsts atbalstu lauksaimniecībai”, valsts atbalsta ietvaros VAAD nodrošināja augsnes minerālā slāpekļa monitoringu, un, lai palielinātu labības, kartupeļu, lopbarības augu, eļļas un šķiedraugu kvalitatīvu sēklu sagatavošanu un izmantošanu ievērojot EK 2006.gada 15.decembra Regulu (EK) Nr. 1857/2006, VAAD 2016.gadā ir sniedzis subsidētus pakalpojumus sēklaudzētājiem. VAAD subsidētos pakalpojumus sniedza saskaņā ar Regulu Nr.1408/2013, ievērojot normatīvajos aktos par lauksaimniecības nozarē piešķiramā *de minimis* atbalsta administrēšanu un uzraudzību noteiktās prasības.

17) Lauku attīstības programmas 2014.-2020.gadam atbalsta pasākuma „Tehniskā palīdzība” ietvaros VAAD īstenojis šādus pasākumus:

1. Pārbažu nodrošināšana savstarpējās atbilstības prasību izpildei vides jomā uzraudzībai mēslošanas plāniem un to dokumentācijai ĪJT, kā arī kontroles savstarpējās atbilstības prasību

izpildei AAL lietošanas jomā un integrētās augu audzēšanas sistēmas ietvaros,

2. Integrētās augu aizsardzības principu ieviešanas nodrošināšana, kaitīgo organismu monitoringa veikšana.

18) VAAD ieviesta Valsts pārvaldes darbinieku novērtēšanas sistēma (NEVIS). Sistēmā tiek definēti mērķi un uzdevumi, kā arī tiek vērtēti katra darbinieka sasniegtie rezultāti.

1.4. Būtiskākās pārmaiņas darbībā, to ietekme uz finanšu rezultātiem

Lai nodrošinātu VAAD funkciju izpildi, likumā „Par valsts budžetu 2016. gadam” noteiktas VAAD budžeta programmas (apakšprogrammas) un finansējums to īstenošanai saskaņā ar noteiktajiem darbības rādītājiem, kas raksturo mērķa sasniegšanas izpildi.

Programmas 27.00.00 „Augu veselība un augu aprites uzraudzība” ietvaros, apakšprogrammas 21.01.00. ”Valsts atbalsts lauksaimniecības un lauku attīstībai” ietvaros, apakšprogrammas 65.20.00. „Tehniskā palīdzība Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) apgūšanai (2014-2020)”, apakšprogrammas 70.06.00. „Izdevumi citu Eiropas Savienības politikas instrumentu projektu un pasākumu īstenošanai” pasākumā „Apvienoto Nāciju Pārtikas un Lauksaimniecības organizācijas projekta „Azerbaidžānas Nacionālā augu aiz-

sardzības dienesta un Laboratorijas ekspertu mācības par Starptautiskās augu aizsardzības konvencijas īstenošanu” realizācijai, pasākuma „Kaitīgo organismu un augiem bīstamo organismu apsekojumu klātbūtnes programma” īstenošanai **kopumā 2016.gadā izlietoti līdzekļi 5 278 240 eiro.**

2016.gadā no EK saņemti 73 345 eiro par Kaitīgo organismu un augiem bīstamo organismu apsekojumu klātbūtnes programmas īstenošanu 2015.gadā, kas atmaksāti valsts budžetā, kā arī no Apvienoto Nāciju Pārtikas un Lauksaimniecības organizācijas saņemti 8939 eiro par projekta „Azerbaidžānas Nacionālā augu aizsardzības dienesta un Laboratorijas ekspertu mācības par Starptautiskās augu aizsardzības konvencijas īstenošanu” realizāciju.

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums, eiro

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (2015.g.) (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā (2016.g.)	
			Apstiprināts likumā	Faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	5014703	5247579	5449062
1.1.	dotācijas	3247536	3367753	3367753
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	1715858	1797542	1999026
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	34113	2284	82283
1.4.	transferti	17196	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	4770515	5630112	5278240
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	4390544	4931485	4579687
2.1.1.	subsīdijas un dotācijas, tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	0	0	0
2.1.2.	pārējie uzturēšanas izdevumi	4375741	4858140	4506342
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	379971	698627	698553

2016.gadā VAAD budžeta programmas **27.00.00. „Augu veselība un augu aprites uzraudzība”** realizācijai izlietojis 4 327 177 eiro.

2016.gadā dotācija no vispārējiem ieņēmumiem salīdzinot ar 2015.gadu palielinājusies par 153 512 eiro vai par 6,5 %. 2016.gadā pamatkapitāla veidošanai jaunajai politikas iniciatīvai "Augu veselības un augu aprites uz-

raudzības nodrošināšana" - VAAD jaunu transportlīdzekļu iegādei dotācija palielināta par 130 680 eiro, kā arī dotācija palielināta uzturēšanas izdevumiem par veiktajiem kapitālajiem ieguldījumiem.

2016.gadā ieņēmumi no maksas pakalpojumiem salīdzinot ar iepriekšējo gadu palielinājušies par 283 168 eiro vai par 16,5%, sakarā ar palielinājumu ieņēmumos par fitosanitārajām pārbaudēm eksporta kravām, par AAI, kā arī par novērtējuma sagatavošanu AAL reģistrācijai. Eksporta kravu apjomi, kurām nepieciešamas fitosanitārās pārbaudes salīdzinot ar 2015.gadu palielinājušies graudu un graudu produktiem, kūdrai, zāģbaļķiem, toties samazinājies kopējais eksportētais apjoms zāģmateriāliem.

Pārskata periodā ieņēmumi no maksas pakalpojumiem salīdzinot ar plānoto palielinājušies par 201 484 eiro saistībā ar palielinājumu ieņēmumos par fitosanitārajām pārbaudēm augu un augu produktu eksporta kravām uz trešajām pasaules valstīm, tostarp Krievijas Federāciju.

Izdevumu izpilde 2016.gadā ir 4 327 177 eiro. Salīdzinot ar iepriekšējā gada pārskata perioda izpildi, kopējie izdevumi palielinājušies par 495 361 eiro jeb par 12,9 %.

Tā kā ieņēmumi no maksas pakalpojumiem palielinājušies par 283 168 eiro vai par 16,5%, palielinājušies arī izdevumi par fitosanitāro pārbaudžu veikšanu eksporta kravām, par dažādu kaitīgo organismu analīžu veikšanu, par novērtējuma sagatavošanu AAL reģistrācijai un AAI.

Izdevumi atlīdzībai salīdzinot ar iepriekšējo gadu palielinājušies par 155 615 eiro vai par 6 %, (t.sk. atalgojumam par 126 876 eiro vai 6,4 %). Palielinājums atlīdzībai bija iespējams sakarā ar konta atlikuma par ieņēmumiem no maksas pakalpojumiem gada sākumā novirzīšanai atlīdzībai, kā arī iespējai papildu ieņēmumu no maksas pakalpojumiem novirzīšanai piemaksām par papildu darbu un piemaksām kompetentāko amatpersonu (darbinieku) motivēšanai, ņemot vērā konkrētās amatpersonas (darbinieka) ieguldījumu iestādes mērķu sasniegšanā, kā arī par personisko darba ieguldījumu un darba kvalitāti, prēmijai par ikgadējo darbības un tā rezultātu novērtēšanu.

Izdevumi precēm un pakalpojumiem salīdzinot ar iepriekšējo gadu palielinājušies par 14 848 eiro.

Izdevumi kapitālajiem ieguldījumiem palielinājušies par 324 898 eiro jeb par 105,4%, saistībā ar dotācijas palielinājumu par 130 680 eiro par VAAD transportlīdzekļu iegādi, un sakarā ar iespēju papildu ieņēmumus no sniegtajiem maksas pakalpojumiem novirzīt laboratoriju iekārtu iegādei.

2016.gadā VAAD piešķirts un izlietots finansējums šādās budžeta programmās vai apakšprogrammās:

- budžeta apakšprogrammas 21.01.00 „Valsts atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai (subsīdijas)” realizācijai izlietots 193 830 eiro;
- budžeta apakšprogrammas 65.20.00. „Tehniskā palīdzība Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) apgūšanai (2014-2020)” realizācijai 2016.gadā izlietots 534 524 eiro;
- budžeta apakšprogrammā 70.06.00. „Izdevumi citu ES politikas instrumentu projektu un pasākumu īstenošanai”:
 - * pasākuma „Kaitīgo organismu un augiem bīstamo organismu apsekojumu klātbūtnes programma” realizācijai 2016.gadā izlietoti 132 000 eiro.
 - * pasākuma „Apvienoto Nāciju Pārtikas un Lauksaimniecības organizācijas projekta „Azerbaidžānas Nacionālā augu aizsardzības dienesta un Laboratorijas ekspertu mācības par Starptautiskās augu aizsardzības konvencijas īstenošanu”” realizācijai izlietoti 17 365 eiro.

Pārskata periodā VAAD kopumā no budžeta programmām un apakšprogrammām veicis šādus kapitālos ieguldījumus 698 553 eiro apjomā:

- Saskaņā ar NFL, NSKL, Agroķīmijas laboratorijas uzturēšanu atbilstoši akreditācijas prasībām, pārskata periodā iegādātas laboratoriskās iekārtas par 310 133 eiro.
- Pārskata periodā turpinās datortehnikas un biroja iekārtu iegāde atbilstoši datortehnikas atjaunošanas plānam. Datortehnika un biroja tehnika 2016.gadā iegādāta par 39 965 eiro.
- Pārskata periodā iegādāti 16 jauni transportlīdzekļi nozares specifisko funkciju veikšanai 299 908 eiro apjomā.

- Pārskata periodā iegādāti saimniecības pamatlīdzekļi 14 489 eiro apjomā.
- Nemateriālie ieguldījumi – (ģeogrāfiskās informācijas sistēmas licences) iegādātas par 34 058 eiro.
- Pārskata periodā novērtēta pagraba ēka Varkara ielā 9, Kuldīgā (ekspluatācijā nodota 1968.gadā). Ēka bija fiziski nolietojusies un saskaņā ar Kuldīgas novada Domes Būvniecības komisijas akceptu, 2016.gadā nojaukta pagraba ēka (ar atlikušo vērtību 104 eiro) un noņemta no grāmatvedības uzskaites.

Salīdzinot ar 2015.gadu, VAAD pamatā nav mainījušās tai noteiktās funkcijas un pamatuzdevumi.

Būtiskas pārmaiņas VAAD darbībā, kas būtu ietekmējušas finanšu rezultātus pārskata gadā, nav notikušas.

1.5. Paredzamie pasākumi un notikumi, kas varētu ietekmēt darbību nākotnē

VAAD galvenie uzdevumi 2017. gadā:

- Saskaņā ar politikas plānošanas dokumenta projektā „Latvijas rīcības plāns AAL ilgtspējīgai izmantošanai 2017.–2019.gadam” ietvertajiem pasākumiem un atbilstoši piešķirtajam finansējumam VAAD nodrošinās pētījumu par kultūraugu kaitīgo organismu kritiskajiem sliekšņiem;
- Lai 2017.gadā ieviestu direktīvu par AAL ilgtspējīgu lietošanu, un Latvijā ieviestu integrēto augu aizsardzību, VAAD gatavos priekšlikumus normatīvajiem aktiem par integrētās augu aizsardzības principiem un prasībām;
- VAAD turpinās pilnveidot kultūraugiem kaitīgo organismu novērošanas sistēmu, pilnveidos izveidoto profesionālo AAL lietotāju, konsultantu un izplatītāju apmācību sistēmu, pilnveidos smidzinātāju uzraudzības sistēmu;
- VAAD turpinās izstrādāt sistēmu, lai sekmētu profesionālos AAL lietotājus brīvprātīgi īstenot Latvijā audzējamu kultūraugu audzēšanas vadlīnijas konkrētām kultūraugu sugām, sekmēs vadlīniju ieviešanu demonstrējumu saimniecībās;
- VAAD turpinās pārstāvēt Latviju Eiropas Kopienas vienotajā darbīgo vielu novērtēšanas procedūrā, uzsākot aktivitātes sešu darbīgo vielu pārvērtēšanas procesā (trīs vielām kā ziņotājvalsts un trīs vielām kā līdzziņotājvalsts);
- VAAD turpinās iesaistīties Baltijas—Ziemeļvalstu kopprojektā Ziemeļu zonas ietvaros par AAL reģistrāciju savstarpējo atzīšanu. Lai uzturētu ekspertu kvalitāti, iegūtu zināšanas un pieredzi, 2017.gadā darbi-

nieki aktīvi piedalīsies starptautiskos semināros, sanāsmēs, darba grupās;

- VAAD turpinās veikt kontroles savstarpējās atbilstības prasību izpildei vides jomā uzraudzībai mēslošanas plāniem un to dokumentācijai ĪJT, kā arī AAL lietošanas uzraudzībā;
- izvērtējot iespējamo risku, 2017.gadā, lai pierādītu neatbilstošu AAL lietošanu, plānots ņemt kontroles paraugus AAL kvalitātes noteikšanai un paraugus augu un augu produktu analīzēm AAL atliekvielu noteikšanai, sevišķu uzmanību pievēršot glifosātu saturošo AAL lietošanas normatīvo aktu prasību ievērošanai graudaugu un rapša sējumos pirms raža novākšanas;
- VAAD turpinās uzraudzību un kontroli augu karantīnas jomā, lai nodrošinātu Latvijas produkcijas eksportu, reeksportu un tranzītu gan uz trešajām, gan ES valstīm. Ņemot vērā, ka palielinās tirdzniecība, ar augiem un augu produktiem starp ES dalībvalstīm, kā arī starp pasaules valstīm, nenodrošinot augu karantīnas organismu uzraudzību pienācīgā līmenī, var tikt apdraudēts Latvijas fitosanitārais stāvoklis, kas ilgtermiņā ietekmēs lauksaimniecības un mežsaimniecības ražošanu un konkurētspēju;
- VAAD turpinās sistēmas izstrādi, lai Latvijā neieviestos jauni karantīnas organismi, rīcības plānu izstrādi, lai novērstu Eiropas Savienībā aktuālo karantīnas organismu ieviešanu Latvijā (piemēram, priežu koksnes nematode, Āzijas un citrusu ūsaini, *Xylella fastidiosa*);
- VAAD 2017.gadā plāno īstenot Eiropas Kopienas līdzfinansēto Kaitīgo organismu

- un augiem bīstamo organismu klātbūtnes apsekojumu programmu;
- VAAD virzīs priekšlikumus normatīvo aktu izstrādei Augu veselības regulas ieviešanai;
 - uzraudzība par latvāņu ierobežošanas pasākumu veikšanu tiks nodrošināta, tikai izskatot iesniegtās sūdzības. 2017.gadā netiks veikta ar latvāņiem aizņemto platību uzmērīšana, tādējādi nebūs iespējams konstatēt ar latvāņiem aizņemto platību izplatības attīstību;
 - VAAD pārstāvēs Latvijas intereses starptautiski par references laboratoriju sistēmu izveidošanu, lai nodrošinātu NFL kā references laboratorijas augu karantīnas jomā statusu;
 - VAAD nodrošinās uz klientu orientētu pakalpojumu sniegšanu sēklu un augu šķirņu aprites jomā, ievērojot normatīvo aktu prasības;
 - sēklu tirdzniecības vietu kontrole tiks veikta, reaģējot vienīgi uz iesniegtām sūdzībām;
 - VAAD veiks kaņepju THC monitoringu un veiks sēklaudzēšanas prasību pārbaudes, lai nodrošinātu brīvprātīgā saistītā atbalsta shēmu par sertificētas sēklas ražošanu;
 - 18) VAAD, saņemot papildus finansējumu transfertu veidā, 2017. gadā iesaistīsies CSP organizētajā lauku saimniecību apsekojumu programmā par pesticīdu pielietošanu lauksaimniecības kultūrām (Eiropas Parlamenta un EP Regula (EK) Nr.1185/2009). 2017. gada oktobrī, novembrī un decembrī VAAD darbinieki apsekos 4000 lauku saimniecības, vācot datus par pesticīdu izmantošanu graudaugu kultūrām, lopbarības pupām un rapsim;
 - lai nodrošinātu VAAD deleģēto funkciju izpildi un akreditācijas prasību ieviešanu NFL, tās siltumnīcā, NSKL, Agroķīmijas laboratorijā Lielvārdes ielā 36, Rīgā, tiks veikti nepieciešamie uzlabojumi ēkām, inženiertehniskām sistēmām. Tiks uzturēti ZM īpašumā un VAAD lietošanā nodotie nekustamie īpašumi. Tiks pārskatīts darbavietu izvietojums reģionālajās nodaļās, optimizējot adrešu skaitu un telpu platību;
 - VAAD plāno iesniegt projekta pieteikumu pasākumā „Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts ēkās” par administratīvās ēkas Lielvārdes ielā 36, Rīgā energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošanu;
 - VAAD plāno aktīvi piedalīties ēnu ekonomikas apkarošanas pasākumu īstenošanā, veicot darbības saistībā ar nelegālu vai viltotu AAL tirdzniecības un lietošanas ierobežošanu, kā arī veiks darbības noziedzīgu nodarījumu atklāšanas sekmēšanā AAL aprites, sēklu aprites, ML aprites un augu karantīnas jomā;
 - VAAD aktīvi iesaistīsies EP darba grupu sanāksmēs, lai veicinātu jaunās augu veselības likumdošanas izstrādi, lai veicinātu jaunās likumdošanas izstrādi par oficiālo kontroļu veikšanu, EP darba grupas sanāksmēs, kas skar Starptautiskās augu aizsardzības konvencijas/Fitosanitāro pasākumu komisijas (IPPC/CPM) jautājumus, piedalīsies EP *Roosendaal* darba grupu sanāksmēs, nodrošinot veiksmīgu augu un augu produktu eksportu uz Krievijas Federāciju;
 - VAAD nodrošinās Ziemeļvalstu sēklu padoles sanāksmes norisi Latvijā;
 - VAAD 2017.gadā uzsāks īstenot Twinning projektu „Ukrainas tiesību aktu augu aizsardzības un augu veselību jomā tuvināšana ar ES tiesību aktiem un ar tām saistīto kontroļu un laboratorijas pakalpojumu stiprināšana” UA/12 ENPI HE 01 16 (UA/54);
 - VAAD 2017.gadā uzsāks īstenot Twinning projektu „Atbalsts Kosovas augkopības produkcijas ražošanas un augu aizsardzības sistēmas kapacitātes stiprināšanai” KS 15 IPA AG 01 16”;
 - VAAD 2017.gadā iesniegs pieteikumu projektam „Vides monitoringa un kontroles sistēmas attīstība un sabiedrības līdzdalības vides pārvaldībā veicināšana”.
- 2018.gadam un turpmākiem gadiem VAAD** kā jaunās politikas iniciatīvas ar atbilstošu finansējumu izvirzīs:
1. Pasākumi augkopības produkcijas ražošanas un eksporta produkcijas palielināšanai, paredzot līdzdalību jaunas augu veselības politikas izstrādē ES, pasākumu veikšana jaunās Augu veselības Regulas ieviešanai, kā arī bīstamo augu karantīnas organismu - priežu koksnes nematodes, kas izraisa skujkoku masveida bojāeju, Āzijas un citrusu ūsaiņa, *Xylella fastidiosa* izplatības ierobežošanas vai apkarošanas pasākumu īstenošanas programmu izstrādi.

2. Augsnes un dabas resursu ilgtspējīga izmantošana, pielietojot vidi saudzējošas tehnoloģijas augkopības jomā, tajā ietverot arī aktualizētajā Latvijas rīcības plānā AAL ilgtspējīgai izmantošanai 2017.–2019.gadam paredzētos pasākumus;

3. VAAD administratīvās kapacitātes palielināšana—atlīdzības palielināšana, novecojušā autoparka atjaunošana u.c. pasākumi.

1.6. Būtiski riksi un neskaidrie apstākļi

42% no VAAD personāla (203 amata vietas) ir vecumā no 50—62 gadiem. 2016.gadā darba attiecības pārtraukuši 14 darbinieki, darba attiecības uzsākuši 17 darbinieki. Tā kā Latvijas augstskolas pietiekošā apjomā nenodrošina kvalificētus speciālistus atbilstoši VAAD darbības sfērām, pastāv risks, ka var nenotikt atbilstoša paaudžu nomaīņa ar zināšanu nodošanu jaunajiem speciālistiem.

Ņemot vērā zemo vidējo VAAD atalgojumu, pastāv risks, ka spējīgie darbinieki atstāj darbu VAAD.

AAL reģistrācijas jomā strādājošiem salīdzinājumā ar Ziemeļvalstu ekspertiem ir salīdzinoši

zems atalgojums. Situācijā, kad VAAD ekspertiem būtu jākonkurē ar attiecīgo Ziemeļvalstu ekspertiem, VAAD būtu jāreaģē un jāpalielina atalgojums. Eiropas Parlamenta un EP Regulas Nr.1107/2009 par AAL laišanu tirgū, ar ko atceļ Padomes Direktīvas 79/117/EK un 91/414/EK nosaka, ka dalībvalstīm jānodrošina, ka kompetentajām iestādēm ir pietiekami daudz atbilstīgi kvalificēti un pieredzējuši darbinieki, lai efektīvi un iedarbīgi veiktu šajā Regulā paredzētos pienākumus. Neskatoties uz to, ka ir nokomplektēts nepieciešamo ekspertu sastāvs Augu aizsardzības departamentā, taču mazā atalgojuma dēļ pastāv risks, ka darbinieki var izbeigt darba attiecības ar VAAD.

2. Personāls

2016. gada nogalē VAAD bija 203 amata vietas—133 ierēdņu amata vietas un 70 darbinieku darba vietas, savukārt, faktiskais vidējais personāla nodarbināto skaits bija 195 nodarbinātie—125 (66%) ierēdņi un 70 (34%) darbinieki. VAAD uz noteiktu laiku (uz nodarbinātā ilgstošas prombūtnes laiku) nodarbināti kopā astoņi ierēdņi un darbinieki. Amata vietu skaits VAAD ir nemainīgs kopš 2013.gada.

2016. gadā VAAD civildienesta un darba tiesiskās attiecības uzsāka 17 nodarbinātie. Pārskata gada laikā septiņi ierēdņa pretendenti ieguva ierēdņa statusu. Savukārt valsts civildienesta attiecības pārtrauca deviņi ierēdņi, darba tiesiskās attiecības pārtrauca pieci darbinieki.

VAAD kolektīvu galvenokārt veido sievietes, 2016.gada beigās VAAD strādāja (ieskaitot nodarbinātos uz noteiktu laiku) 169 sievietes un 36 vīrieši. VAAD nodarbināto vidējais ve-

cums ir 45 gadi. Pašreiz VAAD aktuāla paaudžu maiņa, un, ņemot vērā, ka lielākā daļa darbinieku iestādē strādā ilgāk nekā piecus gadus, jaunie darbinieki tiek veiksmīgi integrēti darba vidē, jo nodarbinātie ir pieredzējuši, lojāli un zinoši savās darbības jomās.

Kvalifikācijas celšanas un jaunu zināšanu iegūšanas nolūkos, darbinieki regulāri apmeklē mācības, kursus un seminārus gan Latvijā, gan ārzemēs. Pārskata gadā VAAD darbinieki piedalījušies aptuveni 150 sanāksmēs, darba grupās u.c. pasākumos ārzemēs. 2016.gadā VAAD notikušas vairāk nekā 60 mācības par profesionāliem jautājumiem dažādās jomās.

3. Darbības rezultāti

3.1. Augu aizsardzības joma

3.1.1. AAL reģistrācija

2016. gadā Latvijā reģistrēto **AAL sarakstā iekļauti 30 jauni AAL**:

- **29** ķīmiskie AAL (iekavās lietošanas kategorija) – *Ascra Xpro* (F), *Avoxa* (H), *Baythroid* (I), *Calma* (AR), *Cleave* (H), *Cuadro NT* (AR), *Diflanil 500 SC* (H), *Dominic* (F), *Klean G* (H), *Lancelot* (H), *Maister Power OD* (H), *Master Gly* (H), *Mavrik Vita* (I), *MCPA Classic 750 SL* (H), *Milagro 240* (H), *Monosate G* (H), *Nimbus Gold* (H), *Pixxaro EC* (H), *Premazor Turbo* (H), *Profi MCPA 750 SL* (H), *Rapsan 500 SC* (H), *Roundup Power Max* (H), *Seedron* (K), *Starship* (H), *SuPrim s.k.* (H), *Syrius* (F), *Talius* (F), *Tebuplius* (F), *Tomahawk 200 EC* (H). No tiem **3** AAL reģistrēti, piemērojot citas valsts reģistrācijas atzīšanas procedūru, savukārt **10** AAL reģistrēti ar citu tirdzniecības nosaukumu.

- **viens** AAL, kas satur dzīvos organismus – *Feltiella sistēma* (F).

Reģistrēti divi insekticīdi (I, I/A), viena kodne (K/F, K/I), pieci fungicīdi (F), 19 herbicīdi (H), divi augu augšanas regulatori (AR).

2016. gadā **anulēts 31 AAL** – *Ameqa š.k.* (H), *Arelons flussig s.k.* (H), *Artea 330 EC* (F), *Axial One 50 EC* (H), *Barbarian 360 š.k.* (H), *Cuadro 250 EC* (AR), *Dalgis š.k.* (H), *DMA 6 2,4-D Retro š.k.* (H), *Dominators š.k.* (H), *GAT Stake 20 EC* (H), *Glifomaks š.k.* (H), *Glifoss š.k.* (H), *Glifoss Suprīm š.k.* (H), *Glyphogan 360 SL* (H), *Jablo š.k.* (H), *Karis 10 CS* (I), *Kernels 480 š.k.* (H), *Kliniks 360 š.k.* (H), *Menara 410 EC* (F), *Premis 25 s.k.* (K), *Raundaps FL 360 š.k.* (H), *Raundaps Klasiks š.k.* (H), *Raundaps Maks d.g.* (H), *Reindžers š.k.* (H), *Rodeo š.k.* (H), *Rosate 36 š.k.* (H), *Roundup FL 540* (H), *Stomps e.k.* (H), *Sumi-alfa 5 e.k.* (I), *Symbol* (H), *Tiovits 80 d.g.* (F). No tiem **18** AAL, kuri saturēja glifosātu un papildvielu POE-talovamīnu. Anulēta viena AAL paralēlās tirdzniecības atļauja: *Master Gly 36 T*.

2016. gadā pieņemti **130 lēmumi par izmaiņām reģistrētu AAL dokumentācijā**—mainīts reģistrācijas īpašnieks, iepakojuma lie-

lums, formulācijas sastāvs utt. *Champion 50 WG* izslēgts no 3.reģistrācijas klases. Fungicīds *Previcur Energy* (viena litra iepakojumā) un insekticīds *Mavrik Vita* (0.075 litra un mazākos iepakojumos) reģistrēti 3. reģistrācijas klasē.

Pieņemti lēmumi par deviņu reģistrētu AAL atbilstību reģistrācijas nosacījumiem pēc to sastāvā esošās darbīgās vielas apstiprināšanas ES reģistrēto darbīgo vielu sarakstā. Lēmumu pieņemšanai sagatavoti 15 atkārtotas novērtēšanas ziņojumi, tostarp ziņojumi par AAL – *2,4-D Nufarm* un *Orvego* sagatavoti, Latvijai veicot atbildīgās ziņotājvalsts pienākumus ES Ziemeļu zonā. Atbilstoši zonālās sadarbības principiem, Latvija uzsākusi vēl divu reģistrētu AAL atkārtotas novērtēšanas ziņojumu izstrādi. 2016. gadā Latvija nominēta par ziņotāju dalībvalsti divu jaunu AAL novērtēšanas ziņojumu sagatavošanai.

2016. gadā VAAD eksperti piedalījās 11 Ziemeļu zonas Rīcības komitejas un riska novērtējumu ekspertu sanāksmēs/telekonferencēs. Zonālā sadarbība dod iespēju optimāli izmantot valstu rīcībā esošos cilvēkresursus, koordinējot saņemto AAL reģistrācijas pieteikumu izskatīšanu un deleģējot ziņotājvalstis sagatavot AAL novērtējuma ziņojumus visu dalībvalstu vārdā. Vienlaikus tiek nodrošināta riska novērtējumu harmonizācija un kvalitāte, jo novērtējuma ziņojumu gatavošanā un izskatīšanā iesaistīti vairāku valstu eksperti.

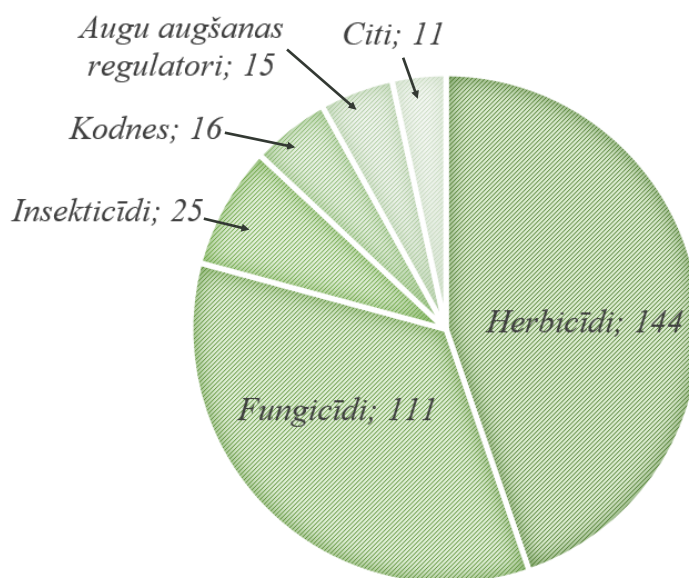
2016. gadā sagatavoti **56 novērtējumi atļauju izsniegšanai AAL lietošanai**, t.sk. 15 neregistrētu AAL novērtējumi, 19 novērtējumi AAL demonstrācijas izmēģinājumiem un 22 novērtējumi jau reģistrētu AAL mazo lietojumu atļaujām. Atļauti mazie lietojumi šādiem AAL: *Fastac 50* (upenes), *Actara 25 WG* (galviņkāposti, ziedkāposti, Ķīnas kāposti), *Stomp CS* (soja), *Boxer 800 EC* (stiebrzāles sēklai), *CCC* (stiebrzāles sēklai), *Foxtrot 69 EW* (stiebrzāles sēklai), *Legacy 500 SC* (stiebrzāles sēklai), *Orius 250 EW* (stiebrzāles sēklai), *Stomp CS* (stiebrzāles sēklai).

Tāpat kā iepriekšējos gadus, pārskata periodā VAAD turpināja sadarbību ar Latvijas dārzeņu audzētājiem. Izsniegtas piecas atļaujas neregistrēta AAL izplatīšanai un lietošanai, kā arī viena atļauja registrēta AAL lietošanas jomas paplašinājumam.

Kopumā 2016. gada beigās AAL reģistrā bija 354 AAL, no tiem 322 ķīmiskie, 3 mikro-

bioloģiskie un 29 dzīvus organismus saturošie AAL. Skatoties pa ķīmisko AAL lietošanas kategorijām, reģistrā iekļauti 144 herbicīdi (45% no ķīmiskajiem AAL), 111 fungicīdi (34%), 25 insekticīdi (8%), 16 kodnes (5%), 15 augu augšanas regulatori (5%), 11 cita lietojuma preparāti (3%) (repelenti, rodenticīdi, desikanti, limacīdi, dezinfekcijas līdzekļi).

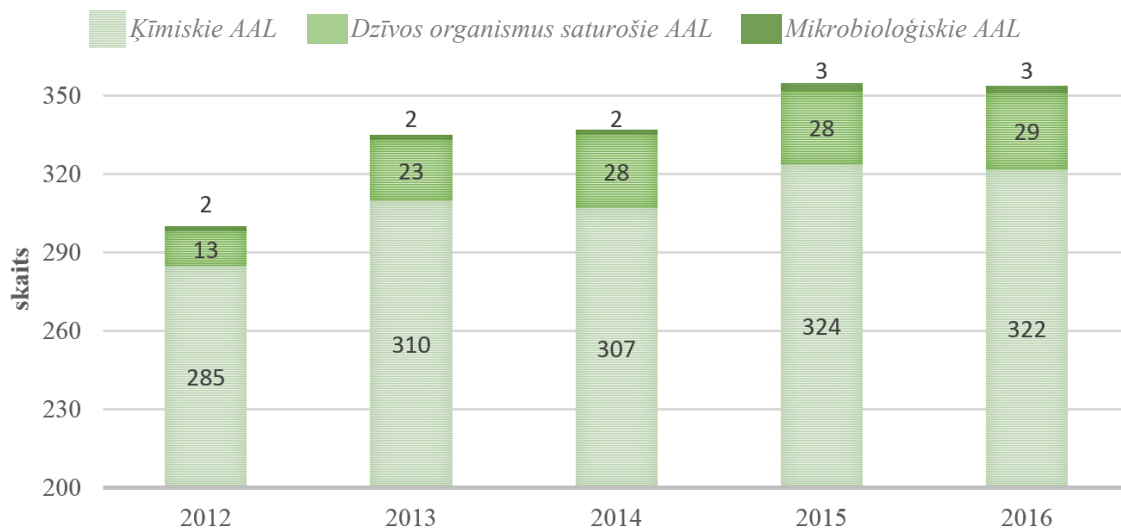
2016. gada beigās AAL reģistrā esošo ķīmisko AAL skaits pa lietošanas kategorijām

Lai gan reģistrēto AAL skaits pēdējos gados pieaudzis, vairumā gadījumu reģistrācijas pieteicēji iesniedz pieteikumus tādu AAL reģistrācijai, kuri paredzēti graudaugiem, rapsim un kartupeļiem. Joprojām trūkst AAL dārzeņiem un citiem mazajiem lietojumiem - AAL lietošanai augiem un augu produktiem, kurus valstī audzē nelielās platībās vai audzē lielās platībās, bet kaitīgais organisms nerada kaitējumu katru gadu vai arī kaitējums netiek nodarīts visā audzējamā platībā. VAAD aicina gan profesionālās lauksaimniecības organizācijas, gan profesionālos AAL lietotājus sūtīt informāciju par AAL nepieciešamību kaitīgo organismu ierobežošanai audzējamos kultūraugos mazajiem lietojumiem: mazie.lietojumi@vaad.gov.lv.

VAAD aktīvi meklē risinājumus AAL pieejamības veicināšanai, kā rezultātā 2016. gadā, sadarbojoties ar AAL reģistrācijas īpašniekiem,

reģistrēti šādi jauni AAL lietojumi: *2,4-D Nuf-ram* (stiebrzāļu: pļavas lapsastes, bezakotu lāc-auzas, kamolzāles, augstās dižauzas, timotiņa, pļavu auzenes, pļavu skarenes sējumi), *Neem-Azal-T/S* (galviņkāposti, Briseles kāposti, Savoņas kāposti, garšaugi (izņemot maurlokus), spināti, lapu bietes, cidonijas, vīnogulāji-neražojoši stādījumi, ozoli), *Mavrik Vita* (krāšņumaugi), *Mirage* (sēnes segtās platībās), *Champion 50 WG* (vīnogas, ķirši, plūmes, upe-nes, jānogas, ērkšķogas, avenes, kazenes, krūmmellenes, krāšņumaugi segtās platībās: filodendroni, arālijas, acālijas, jukas, rozes (segtās platībās un atklātā laukā), nelķes (segtās platībās un atklātā laukā), begonijas (segtās platībās un atklātā laukā), krizantēmas (segtās platībās un atklātā laukā), lilijas, tulpes, gladiolas, klintenes, segliņi, pirakantas, efejas), *Maxim 025 FS* (zirņi, lauka pupas, lupīna), *Maxim Star 025 FS* (lini).

2016. gadā saskaņā ar MK 09.11.2004. noteikumiem Nr.909 „Kārtība, kādā izsniedz sertifikātu augu aizsardzības līdzekļu efektivitātes pārbaudes izmēģinājumu veikšanai” veiktas sertifikātu īpašnieku (SIA „AgroLab Baltic”, SAI „Latvijas Augu aizsardzības pētniecības centrs” un SIA „Bayer”, „Bayer CropScience”) uzraudzības pārbaudes. 2016. gadā izsniegti sertifikāti AAL reģistrācijai paredzēto efektivitātes pārbaudes izmēģinājumu veikšanai:

- SIA „Bayer”, „Bayer CropScience” nodaļai - vienam izmēģinājumu veidam,
- SIA “Latvijas Augu aizsardzības pētniecības centrs” - 20 izmēģinājumu veidiem atkārtoti un 2 izmēģinājumu veidiem pirmo reizi;
- SIA “AgroLab Baltic” - trīs izmēģinājumu

veidiem pirmo reizi un vienam izmēģinājuma veidam atkārtoti.

Kopumā saistībā ar jaunu AAL reģistrāciju, jau esošo pārreģistrāciju un lēmumiem par izmaiņām dokumentācijā izvērtēti un apstiprināti 121 AAL marķējumu teksti.

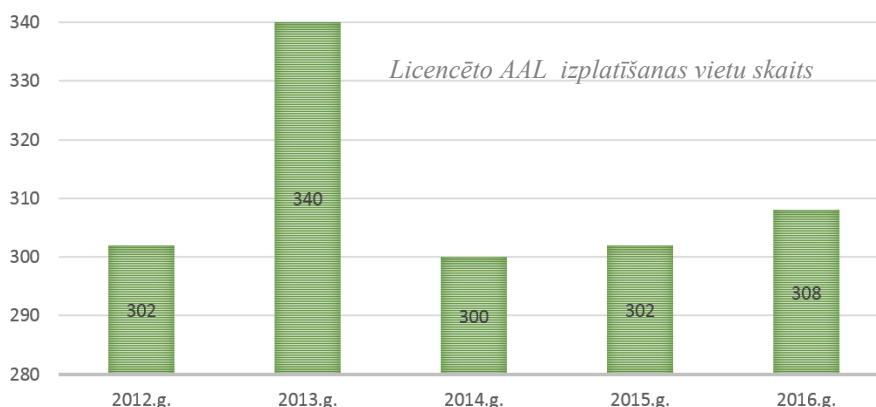
Saskaņā ar EK Īstenošanas regulā (ES) Nr. 686/2012 minēto Latvija ir nominēta kā ziņotāja dalībvalsts trīs šādu darbīgo vielu (zoksamīds, metrafenons un nikosulfurons) riska novērtējuma ziņojumu sagatavošanā. 2016. gadā VAAD eksperti veica darbu pie darbīgo vielu riska novērtējuma izstrādes. Saskaņā ar procedūru sagatavotais darbīgās vielas zoksamīds riska novērtējuma ziņojums tika iesniegts Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādē.

3.1. 2. AAL uzraudzība

VAAD, pamatojoties uz Augu aizsardzības likumu, nodrošina, ka komersanti, kas tirgo AAL ir saņēmuši speciālu atļauju (licenci) AAL uzglabāšanai un izplatīšanai. 2016.gadā VAAD kopumā pieņēmis 44 lēmumus, no tiem 22 par atļaujas izsniegšanu, 16 lēmumi - par

anulēšanu un seši lēmumi par atļaujas pārreģistrāciju.

Pārskata periodā izplatīšanas vietu skaits salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem palielinājies par sešām vietām.

Nodrošinot augu aizsardzības jomas apmācību sistēmas darbību, VAAD 2016.gadā pieņēmis četrus lēmumus par atļaujas izsniegšanu apmā-

cību veikšanai, kā arī nodrošinājis pārbaudījumus un izsniedzis apliecības 2089 personām.

Nr. p.k.	Apliecības veids	Apliecību skaits
1.	Augu aizsardzības konsultanta apliecība	9
2.	AAL lietošanas operatora apliecība	212
3.	AAL pārdevēja apliecība	64
4.	Profesionālā AAL lietotāja apliecība darbībām ar pirmās reģistrācijas klases AAL	22
5.	Profesionālā AAL lietotāja apliecība darbībām ar otrās reģistrācijas klases AAL	1782

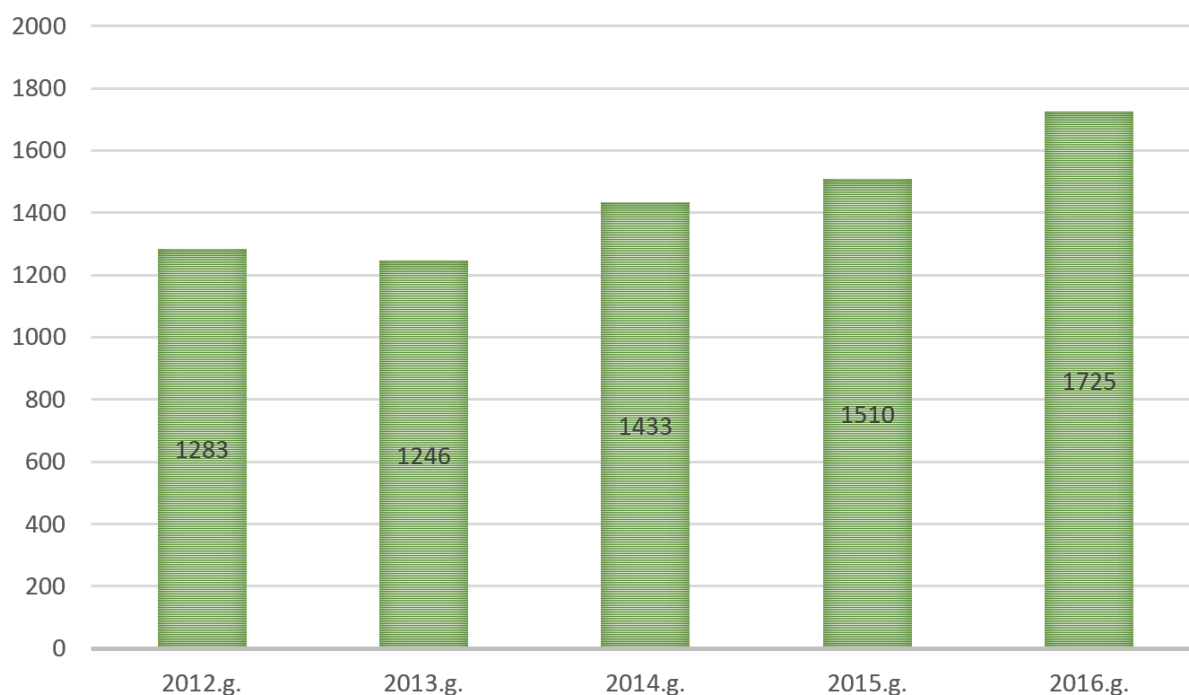
VAAD noorganizējis augu aizsardzības jomas apmācību veicējiem divus seminārus par aktualitātēm augu aizsardzības jomā, kuros piedalījās 50 klausītāji.

Turpinot ieviest AAL lietošanas iekārtu pārbaūžu sistēmu, VAAD izsniedzis četrus sertifikātus, kas dod tiesības veikt AAL lietošanas iekārtu pārbaudes. VAAD sadarbībā ar Latvijas augu aizsardzības līdzekļu ražotāju un tirgotāju asociāciju noorganizējis trīs informatīvus seminārus par drošu AAL lietošanu un AAL lietošanas iekārtu pārbaudēm, kuros piedalījās 60 klausītāji.

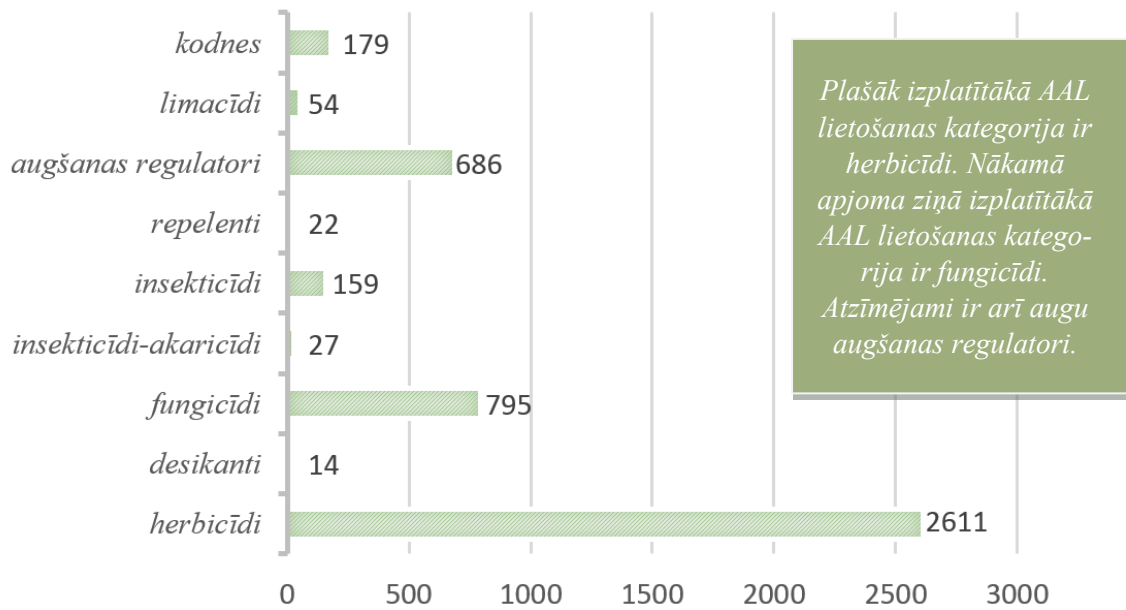
AAL lietošanas iekārtu pārbaūžu veicēji veikuši 243 koku un krūmu AAL lietošanas iekārtu pārbaudes, no tām 14 pārbaudēs konstatētas vismaz viena būtiska neatbilstība un pieņemts lēmums neizsniegt uzlīmi.

Saskaņā ar Augu aizsardzības likuma 8.panta 6.daļu komersanti, kas izplata AAL, nodrošina to apriti un uzskaiti MK noteiktajā kārtībā un katru gadu līdz 1.aprīlim iesniedz VAAD informāciju par iepriekšējo kalendāra gadu, norādot, kuri AAL un kādā daudzumā realizēti to lietotājiem. Salīdzinot izplatīto AAL apjomus pagadiem, tiem ir tendence pieaugt.

Latvijā gala lietotājiem izplatīto darbīgo vielu kopsvars, tonnas (fiziskajā svarā)

Latvijā gala lietotājiem izplatīto AAL apjomi pa lietošanas kategorijām, tonnas (fiziskajā svarā)

AAL izplatīšanas normatīvo aktu prasību pārbaudes

Nr. p.k.	Pārbaudes veids	Pārbauzu skaits
1.	AAL izplatīšanas vietu atbilstības pārbaudes pie personām, kas vēlas saņemt speciālās atļaujas (licences)	22
2.	AAL marķējuma pārbaudes	26
3.	AAL kvalitātes laboratoriska testēšana	30
4.	Dienesta piedalīšanās parauga ņemšanā AAL, kam beidzies derīguma termiņš, lai pieņemtu lēmumu par tālāku tā izplatīšanu vai aizliegumu izplatīt	121
5.	Pārbaudes AAL izplatīšanas vietās, kas saņēmušas speciālās atļaujas (licences)	205

AAL izplatīšanas vietai, kurai paredzēts izsniegt speciālo atļauju (licenci), kas dod tiesības izplatīt AAL ir jāatbilst AAL jomu regulējošo normatīvo aktu prasībām. 2016.gadā VAAD inspektori kopumā veikuši 22 AAL izplatīšanas vietu atbilstības pārbaudes, konstatēts, ka tās var nodrošināt augu aizsardzības jomas regulējošo normatīvo aktu prasību ievērošanu.

AAL marķējuma atbilstība VAAD apstiprinātajam marķējumam, kurā esošā informācija ir ļoti svarīga

AAL lietotājiem, tiek pārbaudīta operatīvajās pārbaudēs, kuras nozīmē pēc informācijas saņemšanas par AAL ieviešanu Latvijā. Kopumā veicot 26 AAL marķējuma pārbaudes, pārbaudīti 59 marķējuma teksti. No tiem 10 marķējuma tekstos konstatētas 18 maznozīmīgas neatbilstības (par kurām izteikts mutvārdu aizrādījums un dotas norādes tos novērst) un vienam marķējuma tekstam divi būtiski pārkāpumi par neregistrētu AAL lietojuma norādīšanu uz marķējuma.

Marķējuma teksta informācijas pārbauzu neatbilstības

Nr. p.k.	Pārkāpuma būtība	Pārkāpumu skaits
1.	Nav informācija par pirmo palīdzību	1
2.	AAL marķējumā nav norādīta persona, kas Latvijā izplata AAL	2
3.	AAL marķējumā nav norādīts AAL reģistrācijas īpašnieks	1
4.	AAL marķējumā nav norādīti lietošanas norādījumi un nosacījumi	3
5.	AAL marķējumā nav norādīti uzglabāšanas un iznīcināšanas nosacījumi	3
6.	Nav standartfrāzes par bīstamību cilvēku un dzīvnieku veselībai un vides apdraudējumam	2
7.	Nav drošības prasību apzīmējumi (Sp1 un Spe3)	4
8.	Uz marķējuma nav atbilstošas piktogrammas (GHS)	2

Pārskata periodā 30 AAL analizēts darbīgās vielas saturs, blīvums, ūdens saturs, pH, kinematiskā viskozitāte un virsmas spraigums. Trīs AAL veiktas atkārtotas analīzes. Testēšanas rezultāti apstiprināja paraugu atbilstību AAL reģistrācijas nosacījumiem.

Kopumā 2016.gadā attiecībā uz AAL, kuriem beidzies derīguma termiņš pieņemts 121 lēmums par to, ka AAL atbilst reģistrācijas nosacījumiem un tos var turpināt izplatīt.

AAL izplatīšanas normatīvo aktu prasību ievērošanas pārbaudes veiktas 205 izplatīšanas vietās, tajā skaitā apsekoti tirgi un arī citas vietas, kur, izvērtējot risku, iespējamas normatīvo aktu neatbilstības. Izplatīšanas vietu pārbaudēs konstatēti 22 maznozīmīgi pārkāpumi, par kuriem izteikti mutvārdu aizrādījumi un doti norādījumi tos novērst.

AAL izplatīšanas normatīvo aktu prasību ievērošanas pārbaudēs konstatētie maznozīmīgie pārkāpumi

Nr. p.k.	Pārkāpuma būtība	Pārkāpumu skaits
1.	Katrai AAL partijai nav kvalitāti apliecināošs dokuments	1
2.	Katram AAL ir drošības lapa	2
3.	Speciālā atļauja (licence) nav novietota redzamā vietā	2
4.	Brīdinājuma uzraksti neatbilst prasībām	2
5.	Nav korekta uzskaites sistēma	3
6.	AAL nav norobežots no citām precēm	2
7.	Uzskaitē par izplatītajiem AAL nav norādīts speciālās atļaujas (licences) numurs	1
8.	Nav iesniegti AAL kvalitāti apliecinājošie dokumenti septiņu dienu laikā no ieviešanas valstī	3
9.	Nav nepieciešamā informācija par pirmās medicīniskās palīdzības sniegšanu nelaimes/avārijas gadījumā	2
10.	Pēc pieprasījuma nevar uzrādīt speciālās atļaujas (licences) oriģinālu	1
11.	Izplatīšanas vietā nav darbinieks, kas saņēmis pārdevēja (konsultanta) apliecību	1
12.	AAL krāvuma augstums pārsniedz 1.6 m	1
13.	Nav brīdinājuma uzraksti	1

AAL izplatīšanas būtiskie pārkāpumi, par kuriem ierosinātas administratīvo pārkāpumu lietas

Nr. p.k.	Pārkāpuma būtība	Pārkāpumu skaits
1.	Nav saņemta speciālā atļauja (licence)	7
2.	Izplatīti AAL, kas neatbilst normatīvo aktu prasībām	6
3.	Izplatīti AAL, kuriem beidzies derīguma termiņš	1
4.	AAL nav novietots atsevišķi no citām precēm	1
5.	Nav uzglabāšanai atbilstoši temperatūras apstākļi	1

Lai nodrošinātu valsts uzraudzību pār AAL lietošanu, VAAD savas kompetences ietvaros veic pārbaudes pie personām, kas audzē kultūraugus. Pārbaudēs pārbauda, vai AAL lieto tikai tam mērķim un pret tiem kaitīgajiem organismiem, kas minēti marķējumā, nepārsniedzot norādīto devu, kā arī ievērojot marķējuma prasības par AAL atšķaidīšanu un maisījumu gata-

vošanu pirms lietošanas, kultūrauga attīstības stadiju, apstrāžu skaitu sezonā, nogaidīšanas laiku no pēdējās apstrādes līdz ražas novākšanai un ierobežojumus attiecībā uz cilvēku un dzīvnieku veselības un vides aizsardzību, kā arī vajadzības gadījumā ņem augu un augu produktu paraugus, lai konstatētu AAL atliekvielu klātbūtni.

AAL lietošanas normatīvo aktu prasību pārbaudes

Nr. p.k.	Pārbauzu veids	Skaitis
1.	Augu un augu produktu paraugu analīze AAL lietošanas pārbaudei	204
2.	Pārbaudes pie AAL lietotājiem	951
3.	AAL lietošanas jomas savstarpējās atbilstības obligāto pārvaldības prasību ievērošanas pārbaudes	318
4.	Pārbaudes pie personām, kas lauksaimniecības kultūraugus audzē integrēti	402

VAAD savas kompetences ietvaros, lai nodrošinātu uzraudzību par AAL lietošanu, veicis 1269 pārbaudes pie personām, kuras audzē kultūraugus un kaitīgo organismu ierobežošanai

lieto AAL. Kopumā pie 21 personas konstatēti 25 maznozīmīgi pārkāpumi. Visbiežāk konstatētie pārkāpumi ir nepilnības izlietoto pirmās un otrās reģistrācijas klases AAL uzskaitē.

AAL lietošanas normatīvo aktu prasību pārbaudēs konstatētie maznozīmīgie pārkāpumi

Nr. p.k.	Pārkāpuma būtība	Pārkāpumu skaits
1.	Izlietoto AAL reģistrācijas žurnālā nav norādīta apstrādātā teritorija	7
2.	Izlietoto AAL reģistrācijas žurnāls netiek glabāts 3 gadus	6
3.	Reģistrācijas žurnālā par iegādātiem AAL nav norādīts iepakojuma lielums	4
4.	AAL netiek glabāts plauktos vai uz paletēm	3
5.	Izlietoto AAL iepakojumu līdz to apglabāšanai neglabā noliktavā kopā ar pārējiem uzglabājamiem AAL	2
6.	Iesaistītām personām darbā ar AAL nav pieejams inventārs, kas nepieciešams glābšanas pasākumiem, ja izbirst vai izlīst AAL (piem., slotas, spainis, liekšķere).	1
7.	AAL reģistrācijas žurnālā par iegādātiem AAL nav norādīts iegādes datums	1
8.	AAL reģistrācijas žurnālā par izlietotiem AAL nav norādīts apstrādes datums	1

Šajās pārbaudēs, kā arī saņemot sūdzības no personām vai informāciju par iespējamu normatīvo aktu pārkāpumu, noņemti 53 augu un augu produktu paraugi, no kuriem 14 gadījumos konstatēta lietoto AAL darbīgo vielu klātbūtne, kas ir pierādījums normatīvo aktu pārkāpumiem.

Sākot no 2008.gada, atvēlēto budžeta līdzekļu ietvaros VAAD veic graudaugu un rapša pa-

raugu ņemšanu ražas novākšanas laikā, lai pārbaudītu, vai darbīgā viela **glifosāts** nepārsniedz maksimāli pieļaujamās normas. VAAD 2016.gadā veicis **151** graudaugu un rapša paraugu ņemšanu ražas novākšanas laikā. Rezultātā netika konstatēti gadījumi, kad paraugā AAL darbīgās vielas glifosāts atliekvielu līmenis pārsniegtu maksimāli pieļaujamās normas.

Informācija par augu un augu produktu paraugu analīžu rezultātiem darbīgās vielas glifosāts atliekvielu noteikšanai graudos un rapšu sēklā

Kopējais paraugu skaits	Testēšanas rezultāti	
	Skaitis	Rezultāti
151	79	zem analītiskās noteikšanas limita < 0,05 mg/kg
	72	pieļaujamās robežās 0,038 – 15 mg/kg
	0	pārsniegta pieļaujamā vērtība

Pie 30 personām konstatēti 43 būtiski AAL lietošanas normatīvo aktu pārkāpumi, par kuru neievērošanu ierosinātas un izskatītas 30 admi-

nistratīvā pārkāpuma lietas. Trīs no administratīvām pārkāpuma lietām izbeigtas, jo netika konstatēts administratīvā pārkāpuma sastāvs.

AAL lietošanas normatīvo aktu prasību ievērošanas pārbaudēs konstatētie būtiskie pārkāpumi

Nr. p.k.	Pārkāpuma būtība	Pārkāpumu skaits
1.	Lietots Latvijā neregistrēts AAL	1
2.	AAL lietots mērķim, kas <u>nav</u> minēts marķējumā	11
3.	AAL lietots, neievērojot normatīvajos aktos par aizsargjoslām minētās prasības	8
4.	AAL lietots publiskās vietās, neievērojot ierobežojumus	2
5.	Lietojot AAL, pieļauta AAL nokļūšana uz blakus kultūrauga	4
6.	AAL lietots, neievērojot ierobežojumus attiecībā uz cilvēku un dzīvnieku veselības un vides aizsardzību	3
7.	Nav veikta uzskaitē par iegādātiem un izlietotiem 2. reģistrācijas klases AAL	6
8.	Saimniecībā, kura lietojusi AAL, nav personas ar profesionālā 2. reģistrācijas klases AAL lietotāja apliecību	2
9.	Pārsniegta AAL reģistrētā deva	2
10.	AAL lietots, neievērojot atļauto vēja ātrumu	1
11.	AAL lietots, neievērojot reģistrēto kultūrauga attīstības stadiju	1
12.	Lietojot AAL, bez uzraudzības atstāti sagatavoti darba šķīdumi un neizlietoti AAL	1
13.	AAL lietots, pārsniedzot atļauto lietošanas reižu skaitu	1

Pārskata periodā pie 318 personām, kuras pretendē uz ES atbalsta maksājumiem, veiktas augu aizsardzības jomas savstarpējās atbilstības obligāto pārvaldības prasību ievērošanas pārbaudes. Veicot šīs pārbaudes, VAAD pie

trīs personām konstatējis būtiskus pārkāpumus, par kuriem sniegta informācija LAD, kas lemj par atbalsta samazinājumu.

AAL jomas savstarpējās atbilstības obligāto pārvaldības prasību būtiskie pārkāpumi

Nr. p.k.	Pārkāpuma būtība	Pārkāpumu skaits
1.	Saimniecībā, kura lietojusi AAL, nav persona ar profesionālā 2. reģistrācijas klases AAL lietotāja apliecību	1
2.	AAL lietoti kultūrām, kurām tie nav reģistrēti	1
3.	Nav reģistrācijas žurnāls par iegādātiem un izlietotiem AAL	1
4.	AAL lietots, neievērojot prasības par AAL aizliegumu aizsargjoslās ap virszemes ūdensobjektiem	1

Vienā pārbaudē konstatēts viens maznozīmīgs pārkāpums, kas saistīts ar neprecīzu 2. reģistrācijas klases AAL izlietojuma uzskaitījumu. Saimniecībās, kurās konstatēts maznozīmīgs pārkāpums, tiek plānota pārbaude arī nākamajā gadā.

Kopumā veiktas **402** lauksaimniecības produktu integrētās augu aizsardzības vispārīgo principu un vidi saudzējošu metožu dārzkopībā prasību ievērošanas pārbaudes. 2016. gadā

Lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas reģistrā no jauna iekļautas 80 personas.

Kopumā šajās pārbaudēs astoņām personām 12 laukos konstatētas būtiskas neatbilstības, uz kuru pamata pieņemti lēmumi par audzētā kultūrauga audzēšanas neatbilstību lauksaimniecības produktu integrētās augu aizsardzības vispārīgo principu un vidi saudzējošu metožu dārzkopībā prasībām.

Integrētās augu aizsardzības vispārīgo principu un vidi saudzējošu metožu dārzkopībā prasību ievērošanas pārbaudes konstatētas šādas būtiskas neatbilstības:

- laukam nav augšņu agroķīmiskās izpētes vai augsnes analīžu rezultāti;
- katram kultūraugam nav izstrādāts mēslošanas plāns;
- lietotājs saimniecībā nav izveidojis uzskaites sistēmu;

- kultūraugu neaudzē atbilstoši tā audzēšanas tehnoloģijai;
- lietoti kultūraugam neregistrēti AAL vai Latvijā neregistrēti AAL;
- augļu koki un ogulāji nav iestādīti optimālā biežībā;
- dārzenus neaudzē optimālā biežībā.

3.1. 3. Kultūraugiem kaitīgo nekarantīnas organismu monitorings un prognozēšana

Lai konstatētu lauksaimniecības kultūraugu sējumos un stādījumos sastopamās nekarantīnas slimības un kaitēkļus un lai informētu sabiedrību par augu slimību un kaitēkļu attīstību, VAAD veic novērojumus kultūraugu sējumos un stādījumos visā Latvijas teritorijā.

Īstenoti kultūraugiem kaitīgo organismu monitoringa jomas galvenie uzdevumi - veikta kaitīgo organismu uzskaitē, diagnosticēšana, attīstības prognozēšana un iegūtā informācija izmantota sabiedrības informēšanai par kaitīgo organismu attīstību un ierobežošanas iespējām.

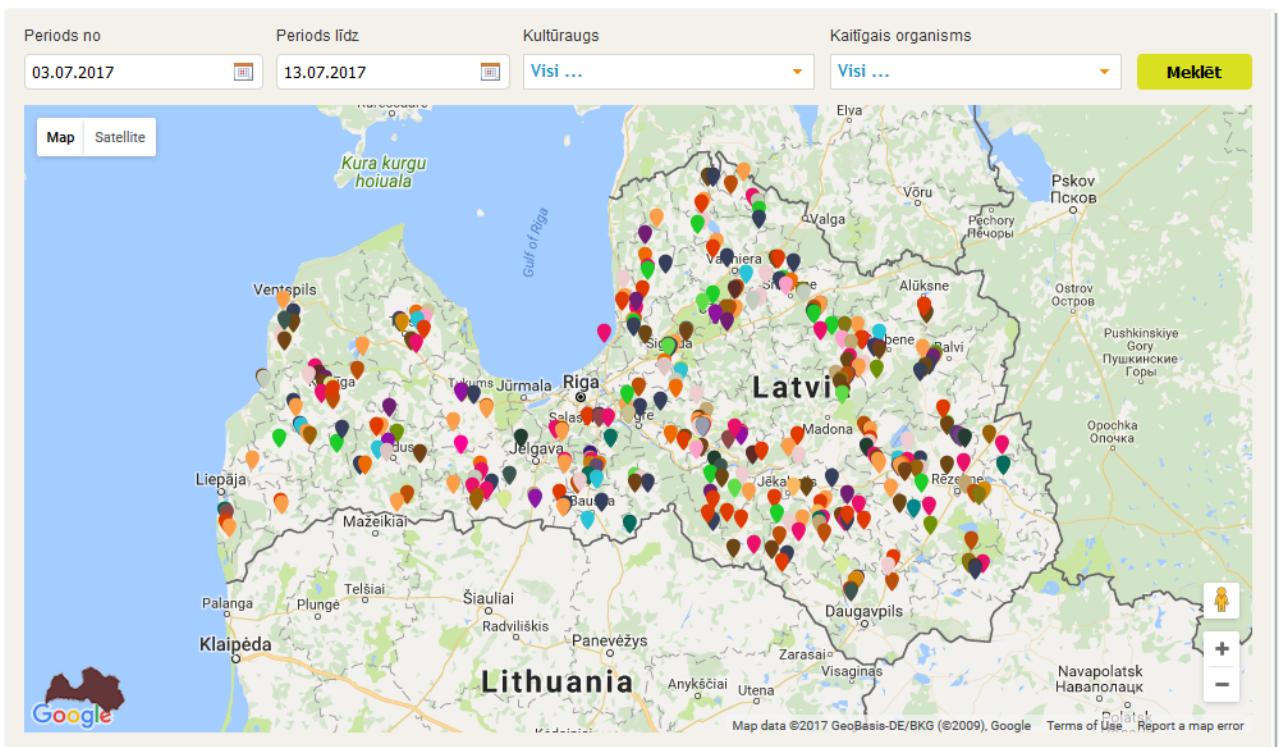
VAAD reģionālajās nodaļās kultūraugiem kaitīgo nekarantīnas organismu monitoringa jomā

2016. gadā bija nodarbināti septiņi speciālisti. Monitoringa veikšanai izstrādāta un ieviesta mobilā lietotne, lauku monitorings veikts, izmantojot planšetdatorus.

Monitoringa rezultāti 2016. gadā:

- kaitīgo organismu konstatēšanai novērojumos iekļauti 36 kultūraugi;
- visā Latvijas teritorijā pavisam veikti 4487 novērojumi;
- novērojumos konstatētas 139 kaitīgo organismu sugas vai to grupas (piemēram, tripši, laputis, spradži, sakņu puves utml.), t.sk. kaitēkļi - 65, slimības - 74.

Kultūraugu veģetācijas periodā VAAD inspektoru veiktie kaitīgo organismu novērojumi tiešsaistes režīmā no lauka pieejami visiem redzamā formātā mājaslapas sadaļā noverojumi.vaad.gov.lv/karte

3.2. Agroķīmijas joma

3.2.1. Mēslošanas līdzekļu un substrātu aprites uzraudzība

Saskaņā ar MK 01.09.2015. noteikumiem Nr. 506 „Mēslošanas līdzekļu un substrātu identifikācijas, kvalitātes atbilstības novērtēšanas un tirdzniecības noteikumi”, VAAD funkcijas ML jomā tika paplašinātas ar substrātu aprites uzraudzību. 2016. gadā VAAD uzsāka substrātu reģistrāciju kā arī savstarpējās atzīšanas principa piemērošanu ES dalībvalstī, Eiropas Ekonomiskās zonas valstī vai Turcijā ražotiem un likumīgi tirgotiem ML un substrātiem.

Lai nodrošinātu vienotu prasību ievērošanas uzraudzību un kontroli, tika izstrādātas un apstiprinātas divas VAAD instrukcijas.

2016.gadā VAAD uzsāka līdzdalību EK jaunizveidotajā (11.11.2016.) ML tirgus uzraudzības iestāžu darba grupā (ADCO_FERTILISERS).

2016.gada ML aprites uzraudzības prioritātes:

- ML un substrātu aprītē iesaistīto personu informēšana par MK 01.09.2015 noteikumu Nr. 506 prasībām;

- VAAD reģionālo nodaļu inspektoru apmācība un metodiska vadība jauno prasību ievērošanas uzraudzībā un kontrolē;
- sadarbība ar ML ekspertiem, izvērtējot netipiskus ML un substrātus;
- līdzdarbība Ekonomikas ministrijas Tirgus uzraudzības padomē;
- sadarbība ar ZM mēslošanas līdzekļu jomas nacionālo un ES normatīvo aktu izstrādē.

Saskaņā ar normatīvajiem aktiem personām, kas ražo, ievēd vai iepako ML un substrātus (izņemot ML kas tiek ražoti un marķēti saskaņā ar regulu nr.2003/2003, kā arī ML un substrātus, kas ir atzīti kādā no Eiropas Ekonomiskās zonas valstīm), tie ir jāreģistrē KUVIS Mēslošanas līdzekļu un substrātu valsts reģistrā vai jāsaņem attiecīga atļauja to ievēšanai un/vai tirdzniecībai.

ML un substrātu izsniegtās reģistrācijas apliecības un atļaujas 2016. gadā

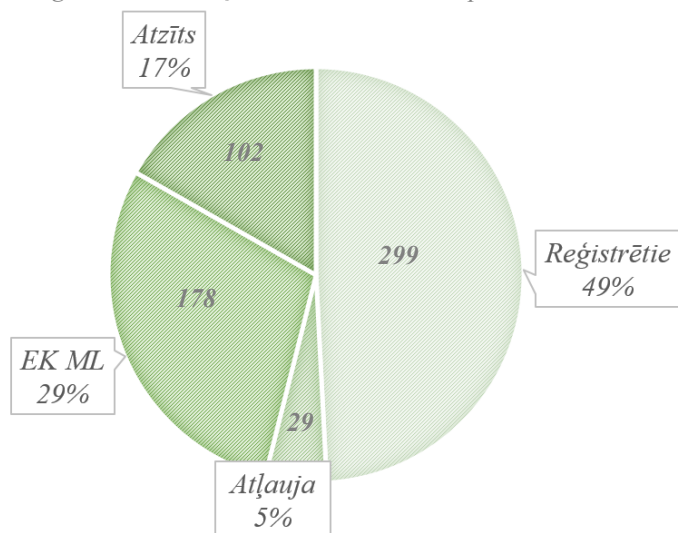
Darbības rezultatīvie rādītāji	Plānotais skaits	Izpilde	
		Skaits	%
ML reģistrācija (apliecību skaits)	130	117	230
Substrātu reģistrācija (apliecību skaits)		182	
Atļaujas ML ievēšanai un tirdzniecībai (atļauju skaits)	30	29	97
Kopā:	160	328	205

2016. gadā reģistrēti 117 ML un 182 substrāti (230 % no plānotā) un izsniegtas 29 atļaujas (97 % no plānotā), kopā – 328 jeb 205 % no plānotā. 2015. gadā bija reģistrēti 106 ML un izsniegtas 42 atļaujas, kopā – 148 jeb 187 % no plānotā. Pārskata gada izpilde, salīdzinot ar 2015. gadu, ir par 221 %. Tas skaidrojams ar substrātu reģistrācijas uzsākšanu 2016. gadā.

ML, kas atbilst regulas Nr.2003/2003 prasībām un kurus ražotājs marķē kā „EK mēslošanas līdzeklis” (EK ML), nav jāreģistrē, bet saskaņā ar MK 27.01.2009 noteikumiem Nr.76 „Aprites uzraudzības un kontroles kārtība mēslošanas līdzekļiem ar marķējumu “EK mēslošanas līdzeklis”” jāiekļauj KUVIS uzskaitē. 2016. gadā uzskaitē pieteikti 178 EK ML, kas

salīdzinājumā ar 2015. gadu ir par 369 EK ML mazāk. Šāds samazinājums skaidrojams ar to, ka lielākā daļa aprītē esošo EK ML pieteikti uzskaitē iepriekšējos gados.

Arī ML un substrāti, kuri atbilstoši normatīvajiem aktiem par ML un substrātiem ražoti vai laisti brīvā apgrozībā kādā no ES dalībvalstīm vai Turcijā vai kuri atbilstoši normatīvajiem aktiem par ML un substrātiem ražoti kādā no Eiropas Ekonomiskās zonas valstīm nav jāreģistrē, bet pēc personas iesnieguma un tam pievienoto dokumentu saņemšanas, jāiekļauj KUVIS paziņoto ML un substrātu sarakstā. 2016. gadā sarakstā iekļauti 102 ML, kas ir par 18 ML vairāk salīdzinot ar 2015. gadu.

No KUVIS iekļautajiem ML lielāko īpatsvaru veido reģistrētie ML un substrāti, nākamo - EK ML un mazāk - citās ES valstīs atzītie ML un substrāti. Ar atļaujām ievesto un/vai tirgoto ML īpatsvars ir salīdzinoši mazs.

Saskaņā ar Mēslošanas līdzekļu aprites likumu ML un substrātu ievēdēji un ražotāji katru gadu līdz 31. janvārim VAAD iesniedz pārskatus par iepriekšējā gadā saražotajiem un ievestajiem

ML vai sagatavotajiem to maisījumiem. VAAD pēc informācijas apkopošanas datus par ievestajiem un ražotajiem ML pa to veidiem ievieto VAAD mājaslapā.

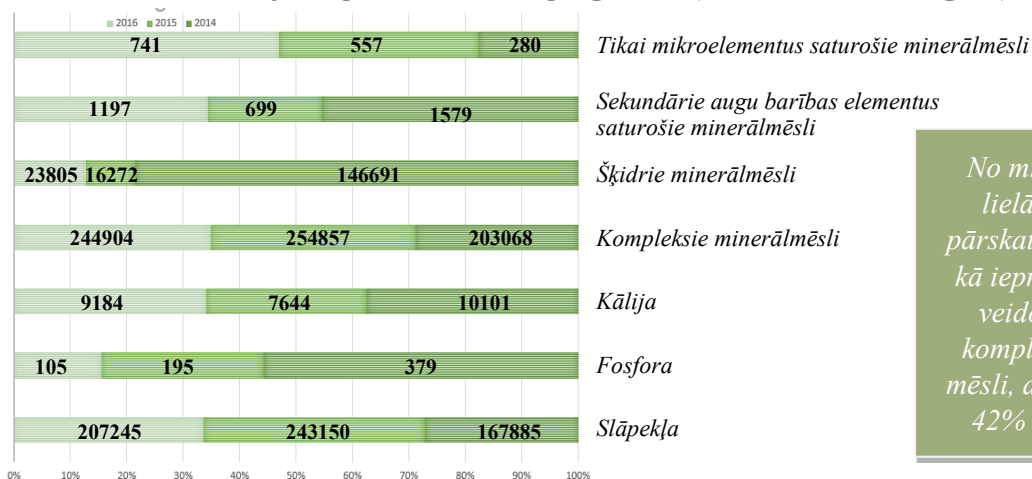
Ražoto un ievesto mēslošanas līdzekļu apjoms 2014.- 2016. gadā, tonnās (saskaņā ar ražotāju un ievēdēju iesniegto informāciju līdz nākamā gada 31.janvārim)

ML veids	2016.gads		2015.gads		2014.gads	
	t	%	t	%	t	%
Minerālmēsli	487182	81,98	523374	85,52	397983	84,11
Kaļķošanas materiāli	91247	15,35	84613	13,83	70785	14,96
Organiskie un organominerālie ML	13745	2,31	2472	0,40	3186	0,67
ML speciālai izmantošanai	1684	0,28	1194	0,20	1001	0,21
Mikrobioloģiskie preparāti	174	0,03	183	0,03	65	0,02
Netipiski ML un augu augšanas veicinātāji	293	0,05	129	0,02	138	0,03
	594325	100	611965	100	473158	100

2016. gadā ievesto un ražoto ML apjoms ir samazinājies, bet tikai par 3 %. Viens no būtiskākajiem palielinājumiem gada laikā ir organiskajiem un organominerālajiem mēslošanas

līdzekļiem, kuru apjoms 2015. gadā bija 2472 tonnu, bet 2016. gadā jau 13745 tonnu, t.i., vairāk nekā piecas reizes.

Minerālmēsļu sadalījums pa to veidiem, t pa gadiem (2016., 2015, 2014.gads)

No minerālmēsliem lielāko īpatsvaru pārskata periodā tāpat kā iepriekšējos gados veido slāpekļa un kompleksie minerālmēsli, attiecīgi 36% un 42% no visiem ML

Darbības rezultatīvie rādītāji	Plānotais skaits	Izpilde	
		Skaits	%
Mēslošanas līdzekļu aprites vietu kontrole (pārbaudu skaits)	120	121	101
Mēslošanas līdzekļu kvalitātes laboratoriskā testēšana (paraugu skaits)	80	80	100
Slēdzieni par mēslošanas līdzekļu kvalitātes atbilstību	80	98	122

Pārbaudes veiktas plānotajā apjomā, nelielā pārpilde saistīta ar operatīvajām pārbaudēm. Arī ML kontroles paraugi ņemti plānotajā apjomā, bet kvalitātes atbilstības slēdzieni ir 122 % apmērā no plānotā, jo, konstatējot ML kvalitātes neatbilstību, jāveic atkārtota testēšana un kvalitātes atbilstības izvērtēšana.

No veiktajām (121) pārbaudēm 64 (53 %) ML tirdzniecība atbilda normatīvo aktu prasībām, bet 57 (47 %) konstatēti pārkāpumi, no tiem – 10 būtiski (ierosinātas administratīvo pārkāpumu lietas) un 47 maznozīmīgi. Pārskata periodā, salīdzinot ar 2015. gadu, būtisko pārkāpumu skaits ir nedaudz samazinājies, attiecīgi 8 % un 10 %.

No pārbaudītajiem 80 ML, kvalitātes vai identifikācijas prasībām neatbilda 12 (15%) ML, no tiem trīs reģistrētie (8% no 39 reģistrētajiem vai ar atļaujām ML) un deviņi ML ar EK marķējumu (21% no 41 EK ML). Kopumā situācija ir labāka nekā 2015. gadā, kad kvalitātes vai identifikācijas prasībām neatbilda 23% ML, t.sk., 5% reģistrēto vai ar atļaujām ML un 18% ML ar EK marķējumu. Salīdzinoši lielais kvalitātes vai identifikācijas prasībām neatbilstošo EK ML īpatsvars skaidrojams ar to, ka par ML atbilstību regulas Nr.2003/2003 prasībām atbildīgs ir ražotājs vai ievadējs.

Kā jau iepriekš minēts, ML jomā 2016. gadā tika konstatēti 10 būtiski pārkāpumi, t.sk., pieci - neregistrētu vai uzskaitē nepieteiktu ML tirdzniecība, divi – amonija nitrātu saturošu ML tirdzniecība bez pircēja apliecinājuma un personas datiem, trīs – bez marķējuma latviešu valodā.

Galvenie uzdevumi 2017. gadā

- Nodrošināt ML un substrātu reģistrāciju un/ vai atļauju izsniegšanu atbilstoši plānotajam apjomam.
- Nodrošināt ML un substrātu iekļaušanu paziņoto ML un substrātu sarakstā atbilstoši iesniegumu skaitam.
- Nodrošināt EK ML iekļaušanu uzskaitē atbilstoši iesniegumu skaitam.
- Nodrošināt ML un substrātu aprites uzraudzību plānotajā apjomā.
- Piedalīties ZM izveidotajā ML darba grupā normatīvo aktu izstrādē un atzinumu sniegšanā par to projektiem.

2017.gadā turpinās iepriekš uzsāktie pasākumi:

- Nodrošināt zinātnisko iestāžu atzinumu par netipisku ML, augu augšanas veicinātāju un mikrobioloģisko preparātu efektivitātes izmēģinājumu rezultātu pieņemšanu un tiem atbilstošu lēmumu pieņemšanu.
- Līdzdalība Tirgus uzraudzības padomē. Darbs ar ICSM sistēmu.
- Sadarbība ar ZM nacionālo normatīvo aktu izstrādē un priekšlikumu un atzinumu sagatavošanā EK par normatīvo aktu projektiem mēslošanas līdzekļu jomā.
- Turpināt sadarbību ar Drošības policiju, informējot sabiedrību par amonija nitrāta bīstamību un drošības pasākumiem, kas jāievēro to iegādājoties un uzglabājot.

3.2.2. Mēslošanas līdzekļu lietošanas uzraudzība

2016.gadā ĪJT bija plānotas 80 savstarpējās atbilstības pārvaldības prasību, kas ietvertas MK 23.12.2014 noteikumos Nr.834 „Noteikumi par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma ar nitrātiem”, ievērošanas pārbaudes. Faktiski veiktas 87 pārbaudes jeb 109 % no plānotā, jo arī ārpus ĪJT esošām saimniecībām dažkārt lauki ir izvietoti ĪJT un attiecīgi VAAD papildus jāpārbauda šo lauku apsaimniekošanas atbilstība noteiktajām prasībām.

Izvērtējot 2014. – 2016. gada pārbažu rezultātus, secināts, ka ar katru gadu palielinās to saimniecību skaits, kas ievēro savstarpējās atbilstības obligātās pārvaldības prasības. Laika periodā no 2014. līdz 2016. gadam par 9% (no 67 % līdz 76%) palielinājies saimniecību īpatsvars, kurās visas savstarpējās atbilstības obligātās pārvaldības prasības ir ievērotas, un vairāk nekā par pusi (no 6 % līdz 2%) samazinājies saimniecību īpatsvars, kurās konstatēti būtiski pārkāpumi.

Savstarpējās atbilstības pārvaldības prasību pārbažu rezultāti

Pārbaudes	2016.gads		2015.gads		2014.gads	
	skaits	%	skaits	%	skaits	%
Bez pārkāpumiem	66	76	69	71	75	67
Būtiski pārkāpumi	2	2	4	4	7	6
Maznozīmīgi pārkāpumi	19	22	24	25	30	27
Prasība neattiecas	0	0	0	0	0	0
Kopā:	87	100	97	100	112	100

Biežāk konstatētais būtiskais pārkāpums bija tāds, ka augšņu agroķīmiskās izpētes dati saimniecībās ir vecāki par pieciem gadiem (nav novērsti 2015. gada maznozīmīgais pārkāpums) vai vispār nav veikta AAI.

Pārskata gadā bija plānotas 25 pārbaudes pamatojoties uz iedzīvotāju sūdzībām, veiktas – 37 jeb 247 % no plānotā apjoma. Lielais pārbažu skaits skaidrojams ar sabiedrības ieinteresētību vides aizsardzībā.

Veicot ML lietošanas pārbaudes pamatojoties uz iedzīvotāju sūdzībām, tikai 11 gadījumos jeb 30 % konstatēti noteikto prasību pārkāpumi, no kuriem: trīs gadījumos—ML lietošana uz sasalušas un ar sniegu klātas augsnes un astoņos gadījumos—savlaicīga izklaidētā mēslojuma neiestrādāšana augsnē.

Galvenie uzdevumi 2017. gadā

- Nodrošināt ML lietošanas un uzskaites savstarpējās atbilstības pārvaldības prasību uzraudzību un kontroli atbilstoši plānotajam apjomam.

- Nodrošināt ML lietošanas pārbaudes pamatojoties uz iedzīvotāju sūdzībām visā Latvijas teritorijā.
- Veikt augsnes minerālā slāpekļa monitoringu un uzturēt tā datu bāzi, kā arī informēt lauksaimniekus un sniegt rekomendācijas slāpekļa papildmēslojumam pavasarī.

Plānotie sadarbības projekti:

- Iesaiste Baltijas jūras reģiona valstu INTER-REG projektā par kūtsmēsli standartiem (MANURE STANDARTS).
- Iesaiste darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 5.4.2. specifiskā atbalsta mērķa „Nodrošināt vides monitoringa un kontroles sistēmas attīstību un savlaicīgu vides risku novēršanu, kā arī sabiedrības līdzdalību vides un kontroles sistēmas pārvaldībā” 5.4.2.2. pasākuma “Vides monitoringa un kontroles sistēmas attīstība un sabiedrības līdzdalības vides pārvaldībā veicināšana” projekta sadaļā „Augsnes monitorings”, nodrošinot informācijas ieguvu par minerālā slāpekļa saturu augsnē īpaši jutīgajās teritorijās.

3.2.3. Augšņu agroķīmiskā izpēte

AAI veic saskaņā ar MK 05.10.2004. noteikumiem Nr. 833 „Kārtība, kādā iegūstama un apkopojama informācija par lauksaimniecībā izmantojamās zemes auglības līmeni un tā pārmaiņām” un ZM 29.08.2014. kārtību Nr. 21 „Augšņu agroķīmiskās izpētes un izpētes rezultātu novērtēšanas kārtība” (turpmāk – metodika).

Pārskata gadā AAI veikta tikai pēc klientu pieprasījuma (iesniegumiem).

Visi 2016. gada AAI rezultāti ievadīti KUVIS AAI datu bāzē.

2016. gadā izvirzītas trīs galvenās prioritātes:

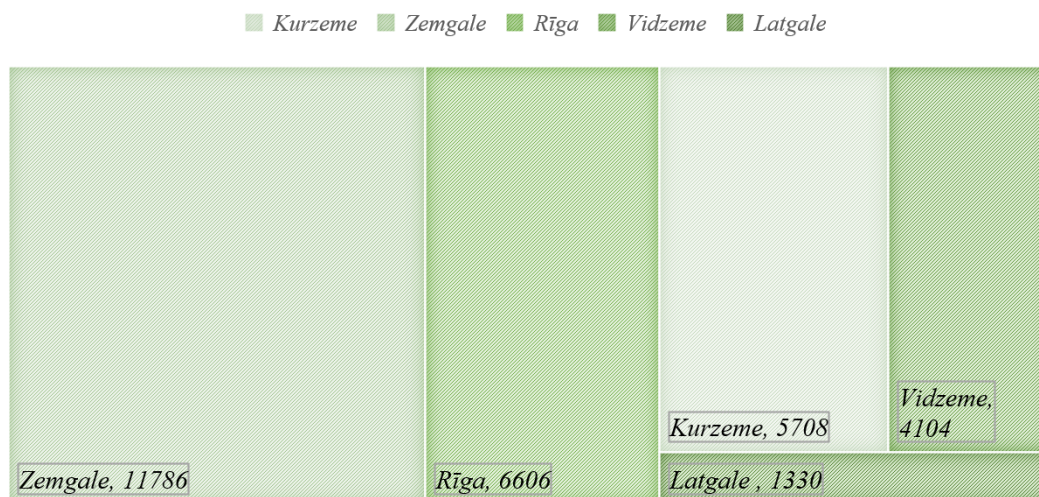
- veikt augšņu agroķīmisko izpēti 30 000 ha LIZ;
- nodrošināt LAD EPS e-pakalpojumu „Augšņu agroķīmiskā izpēte”;
- strādāt pie AAI pakalpojuma pilnveidošanas, ņemot vērā klientu intereses.

2016. gadā AAI veikta **417** saimniecībās ar kopējo platību **29534 ha**, izanalizējot **6970** augšņu paraugus.

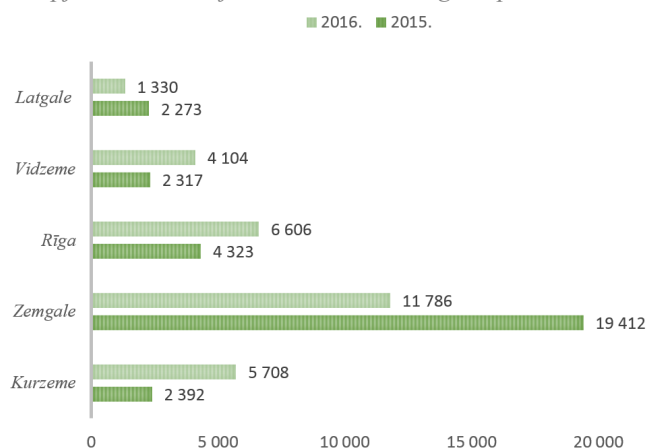
AAI mērķis ir sniegt pakalpojumu konkrētai personai, nosakot tās apsaimniekoto augšņu auglības agroķīmiskos rādītājus, kā arī iegūto informāciju ievadīt un uzkrāt KUVIS Augšņu agroķīmiskās izpētes datu bāzē, lai valstiskā līmenī varētu vērtēt un analizēt situāciju par augšņu auglību un plānot ilgtspējīgas LIZ izmantošanas nodrošināšanas pasākumus.

AAI iegūtais informācijas apjoms par augšņu agroķīmiskajām īpašībām dažādos VPR ir ļoti atšķirīgs un nevienmērīgs. Gandrīz pusi no 2016. gada AAI apjoma veido Zemgales VPR lauksaimniecībā izmantojamā zeme, kas ir 11 786 ha jeb 40% no visas 2016. gadā pieteiktās platības. Mazākais pieteikto platību apjoms ir Latgales VPR, kas veido tikai 1 330 ha jeb nepilnus 5 % no visas AAI platības. Vidēji lielas platības, kurās veikta AAI, ir Rīgas, Kurzemes un Vidzemes VPR, kas attiecīgi veido 22%, 19% un 14%.

AAI apjomi valsts plānošanas reģionos 2016.gadā, ha

AAI apjomu salīdzinājums 2016. un 2015.gadā pa VPR, ha

Salīdzinot 2016. gada AAI apjomu ar 2015. gadu pa VPR, būtiskas izmaiņas ir vērojamas Zemgales VPR, kur AAI apjoms ir samazinājies par 39%. Arī Latgales VPR AAI apjoms ir būtiski samazinājies - par 42%.

Turpretī Vidzemes, Rīgas un Kurzemes VPR ir vērojams būtisks AAI apjomu pieaugums. Vidzemes VPR par 44%, Rīgas - 35% un Kurzemes VPR AAI apjoms ir pieaudzis par 58%

Kopumā, salīdzinot 2016. gadu ar 2015. gadu, AAI pieteikto LIZ apjoms ir samazinājies, bet pieteikto saimniecību skaits ir palielinājies.

AAI apjomu izmaiņas

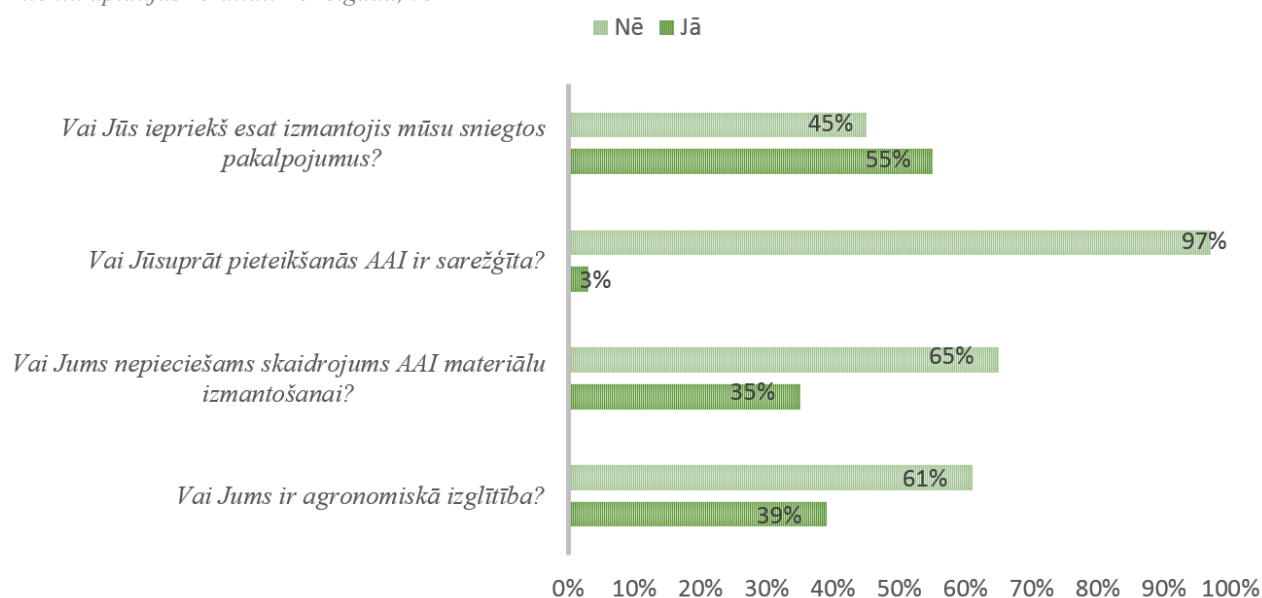
Rādītājs	2015.gads	2016.gads	%, salīdzinot ar 2015.gadu
AAI apjoms, ha	30 717	29 534	- 4%
Saimniecību skaits	388	417	7 %

Lai novērtētu AAI pakalpojuma kvalitāti un spriestu par tā uzlabošanas iespējām, AAI klientiem izsniegtas aptaujas anketas. No klientiem saņemtas un apkopotas 174 aizpildītas aptaujas anketas. Aptaujas rezultāti uzrāda, ka no visiem klientiem agronomiskā izglītība ir 39%, tomēr, saņemot rezultātus, 65% nav ne-

Pārskata gadā lauksaimnieki ir pieteikuši par 4% mazāk platību nekā 2015. gadā, bet saimniecību skaits ir audzis par 7%

pieciešams skaidrojums AAI materiālu izmantošanā, 35% tas ir nepieciešams. Sarežģīta pieteikšanās pakalpojumam šķiet tikai 3%, 97% pieteikšanās grūtības nesagādā. 55% jau iepriekš izmantojuši VAAD sniegto pakalpojumu, bet 40% to izmanto pirmo reizi.

Klientu aptaujas rezultāti 2016.gadā, %

Pārskata gadā 61% no klientiem augšņu agroķīmiskajai izpētei pieteicās iesniedzot dokumentus papīra formātā un tikai 39% - izmantojot ZM portālā pieejamo e – pakalpojumu. Lielākā daļa klientu informāciju par AAI pakalpojumu ieguvuši apmeklējot seminārus lauksaimniekiem un no VAAD mājaslapas, attiecīgi 35% un 34%. 8% - no bijušajiem VAAD klientiem, 5% - no plašsaziņas līdzekļiem, bet 18% - no citiem avotiem.

94% klientu apmierina sniegtā pakalpojuma kvalitāte, 6% - daļēji apmierina. AAI darbu izpildes termiņi apmierina 95%, 3% daļēji apmierina, bet neapmierina 2%. Pakalpojumu izmaksas atbilstošas šķiet 81%, bet 19% šobrīd tās ir par dārgu.

Atbildot uz jautājumu par precīzo lauksaimniecību, 40% plāno ar to strādāt, 36% - neplāno, bet 24% nav par to domājuši.

No klientiem saņemti ieteikumi AAI pakalpojuma pilnveidošanai. Galvenie ieteikumi bija:

- vairāk semināros runāt par sniedzamajiem pakalpojumiem, jo tad var uzdot neskaidros jautājumus;
- organizēt lauksaimniekiem seminārus par augšņu uzlabošanu;
- pie tabulām varētu būt klāt neliela karte. Viegļāk būtu orientēties;
- vēl labāk pilnveidot VAAD materiāli tehnisko bāzi (GPS, džipi);
- samazināt izmaksas.

Galvenie uzdevumi 2017. gadā

- 2017. gadā plānots pilnveidot pakalpojumu sniegšanu, izstrādājot mobilo lietotni augšņu agroķīmiskās izpētes paraugu noņemšanai.
- Ņemot vērā arvien lielākas iespējas AAI nodrošināšanā, izmantot dažādas datu bāzes (LAD lauku blokus, VZD kadastra datus, digitālās augšņu kartes utt.) izmantošanu mobilajā lietotnē, kā arī precīzās lauksaimniecības attīstību.
- Sadarbība ar “Agroresursu un ekonomikas institūtu” par augšņu agroķīmiskajām īpašībām atkarībā no LAD 2014. – 2020. gadu

vides pasākumu atbalsta saņēmēju un nesaņēmēju grupām.

- Iesaiste darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 5.4.2. specifiskā atbalsta mērķa „Nodrošināt vides monitoringa un kontroles sistēmas attīstību un savlaicīgu vides risku novēršanu, kā arī sabiedrības līdzdalību vides un kontroles sistēmas pārvaldībā” 5.4.2.2. pasākuma „Vides monitoringa un kontroles sistēmas attīstība un sabiedrības līdzdalības vides pārvaldībā veicināšana” projekta sadaļā „Augsnes monitoringa”, nodrošinot lauksaimniecībā izmantojamās zemes agroķīmisko īpašību izpēti.

3.2.4. Agroķīmijas laboratorija

Agroķīmijas laboratorija augšņu agroķīmisko īpašību rādītāju testēšanu veic saskaņā ar MK 08.10.2004. noteikumiem Nr. 833 „Kārtība, kādā iegūstama un apkopojama informācija par lauksaimniecībā izmantojamās zemes auglības līmeni un tā pārmaiņām” izmantojot ZM 29.08.2014. kārtībā Nr. 21 „Augšņu agroķīmiskās izpētes un izpētes rezultātu novērtēšanas kārtība” noteiktās testēšanas metodes.

ML testēšanu laboratorija veic izmantojot ZM ietiekto piemērojamos standartus.

Agroķīmijas laboratorija akreditēta atbilstoši LVS EN ISO/IEC 17025:2005 prasībām.

Pārskata gadā laboratorija paplašināja akreditācijas sfēru ar mangāna, vara un cinka noteikšanu augsnes paraugos, kā arī atjaunoja laboratorijas iekārtas un aprīkojumu ar:

- divām jaunām šķidrums dozēšanas iekārtām fosfora un kalcija - magnija izvilkumu sagatavošanai;
- automātisko šķidrums dozēšanas iekārtu organisko vielu satura noteikšanai augsnes paraugos;
- mufelkrāsni organisko vielu satura noteikšanai;
- pH metru mēslošanas paraugu testēšanai;
- diviem svāriem organisko vielu un mēslošanas līdzekļu testēšanai;
- ūdens vannu organisko vielu satura noteikšanai;
- un renovēja divas augsnes malšanas dzirnavas.

2016. gadā izvirzītas trīs galvenās prioritātes:

- veikt augšņu analīzes VAAD AAI daļas klientiem - 9287 paraugiem;
- veikt augšņu analīzes privāto klientu 1600 paraugiem;
- uzturēt Agroķīmijas laboratorijas akreditāciju un nodrošināt kvalitatīvas augsnes analīzes AAI un individuālajiem klientiem.

Augsnes paraugu testēšana

Nosaukums	Ārējie klienti		Iekšējie klienti (VAAD AAI daļas klienti)		Kopā skaits
	Skaits	%	Skaits	%	
Paraugi	1712	19,7	6965	80,3	8677
Analīzes	7530	19,6	30877	80,4	38407
Analizētie rādītāji					
pH	1174	15,6	6965	22,6	8139
Organiskās vielas	1170	15,5	6965	22,6	8135
P ₂ O ₅	1188	15,8	6965	22,6	8153
K ₂ O	1192	15,8	6965	22,6	8157
Mg	503	6,7	1538	5,0	2041
Ca	456	6,1	594	1,9	1050
S-SO ₄	103	1,4	181	0,6	284
Cu	104	1,4	169	0,5	273
Mn	368	4,9	112	0,4	480
Zn	104	1,4	185	0,6	289
B	107	1,4	157	0,5	264
Fe	19	0,3	34	0,1	53
Na	0	0	17	0,1	17
N-NH ₄	521	6,9	0	0	521
N-NO ₃	521	6,9	0	0	521

VAAD AAI daļas pieprasījums galvenokārt sastāv no augsnes paraugu pamatanalizēm (pH, OV, P₂O₅ un K₂O) - 90,4%. Ārējie klienti pamatanalīzes izvēlas retāk (62,7%), biežāk izvēlās sekundāro un mikroelementu testēšanu. Individuālo analīžu skaits palielinās arī tāpēc, ka laboratorijai nostiprinās sadarbība ar zinātniskajām iestādēm, piemēram, LLU dažādu zinātnisko pētījumu projektu ietvaros.

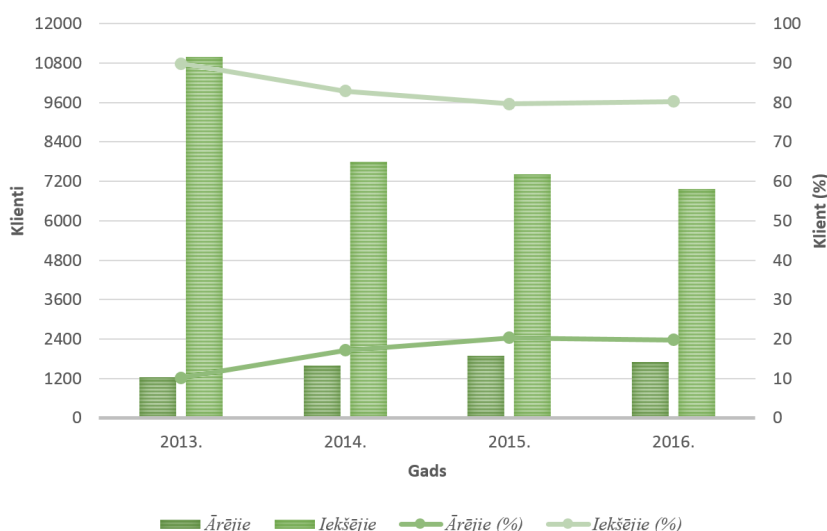
Analizēto ML paraugu skaits ir salīdzinoši niecīgs. ML tiek testēti tikai ārējiem klientiem. 2016.gada laikā bijuši 15 ML paraugi, veiktas 80 analīzes.

Pēdējo četru gadu laikā, kopējais testēto paraugu skaits ir samazinājies. Pārskata gadā VAAD AAI daļas paraugu skaits salīdzinājumā ar 2015. gadu ir samazinājies par 459, bet ārējo klientu paraugu skaits - par 183 paraugiem.

Agroķīmijas laboratorijas analizētie paraugi

Gads	Ārējie klienti		Iekšējie klienti (VAAD AAI daļas klienti)		Kopā skaits	% salīdzinot ar 2013. gadu
	Skaits	%	Skaits	%		
2013.	1242	10,1	10996	89,9	12238	100
2014.	1606	17,1	7789	82,9	9395	77
2015.	1895	20,3	7424	79,7	9319	76
2016.	1712	19,7	6965	80,3	8677	71

Klientu iesniegtie paraugi

Pārskata gadā salīdzinājumā ar 2013. gadu analizēto paraugu skaits samazinājies par 29%. Proporcionāli no tiem arvien lielāku īpatsvaru veido ārējo klientu iesniegtie paraugi, to īpatsvars palielinājies no 10,1% 2013. gadā līdz 19,7% 2016. gadā.

Pārskata gadā no ārējiem klientiem (fiziskām un juridiskām personām) saņemti 364 pieteikumi. Pa klientu grupām salīdzinājumā ar 2015. gadu palielinājies zemnieku saimniecību skaits (par 15 vairāk), bet pārējās klientu grupās vērojams samazinājums, attiecīgi, privātpersonām par septiņām, SIA – par 18 un zinātniskajiem institūtiem - par trim.

Laboratorija lielāko darba apjomu veic testējot VAAD AAI daļas iesniegtos augsnes paraugus. 2016. gadā no VAAD AAI daļas saņemts 161 pieteikums par 414 saimniecībām, kas ir par 32 saimniecībām vairāk nekā 2015. gadā.

2016.gadā Agroķīmijas laboratorija piedalījās izsludinātos konkursos par augsnes analīžu veikšanu un noslēgti divi līgumi ar APP „Dārzkopības institūts” un LLU.

Augsnes paraugu testēšana privātajiem klientiem

Darbības veids	Klientu skaits	Pakalpojuma atkārtotamība
Zemnieku saimniecības	58	5 no tām vismaz 2 x gadā izmantoja laboratorijas pakalpojumus
SIA	63	15 no SIA vairāk nekā 1 x gadā izmantoja laboratorijas pakalpojumus, bet 2 no SIA izmantojuši laboratorijas pakalpojumus vairāk kā 10 x gadā
Zinātniskie institūti	5	2 no tiem izmantoja vairāk par 4 x Viens no tiem izmantoja laboratorijas pakalpojumus 17 x
Privātpersonas	129	6 privātpersonas 2 x gadā izmantoja laboratorijas pakalpojumus

Laboratorija sadarbojas ar klientiem, cenšas izziņāt klientu vēlmes un vajadzības. Pieņemot paraugus, notiek pārrunas ar klientu, sniegti skaidrojumi par laboratorijā izmantojamām metodēm, kā arī tiek uzklauti klientu ieteikumi laboratorijas darba uzlabošanai.

Pakalpojumu pieteikšanas procesā tiek izskatīti un saskaņoti izvēlētie testēšanas rādītāji un metodes, izpildes laiks un testēšanas pārskata saņemšanas veids (pa pastu, klātienē, e-pastā).

Laboratorijas speciālisti konsultē klientus gan telefoniski, gan elektroniski par augsnes paraugu noņemšanu, analīzēm nepieciešamā parauga daudzumu, kā arī citiem jautājumiem.

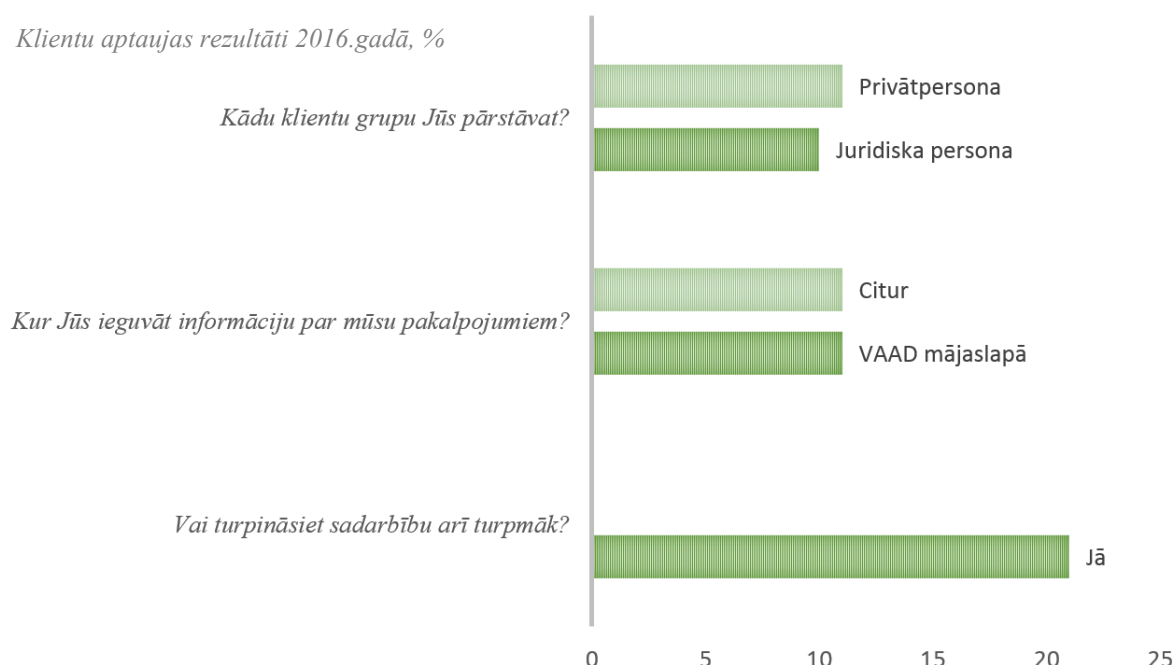
Pievēršam uzmanību efektīvākai klientu apkalpošanai, piemēram, klientu ērtībām pieņemam ar kurjeru vai pa pastu sūtītus paraugus.

2016. gadā no klientiem saņemta aizpildīta 21 **aptaujas anketa**. Aptaujātie klienti kopumā ir apmierināti ar laboratorijas darbu un sniegtajiem pakalpojumiem.

Saņemtas 10 aptaujas anketas no uzņēmumiem. Uzņēmumi pakalpojumus lielākoties izmanto vismaz divas reizes gadā. Divi no uzņēmumiem izmanto laboratorijas pakalpojumus vismaz reizi mēnesī. Pārsvārā tie veic augsnes analīzes dažādiem projektiem un apzaļumošanai.

Jautājumā par ieteikumiem laboratorijas darba pilnveidošanai klienti visbiežāk minēja, ka vēlas saņemt agronoma konsultācijas par izsniegtajiem rezultātiem.

Klientu aptaujas rezultāti 2016.gadā, %

Galvenie uzdevumi 2017. gadā

- Turpināt sadarbību SST (Starplaboratoriju salīdzinošā testēšana) augsnes un ML un substrātu paraugiem ar Franciju.
- Turpināt sadarbību ar zinātniskajām iestādēm, piemēram, LLU dažādu zinātnisko pētījumu projektu ietvaros.
- Nodrošināt laboratorijas pārkreditāciju.
- Iegādāties un pielāgot spektrofotometru bora un sēra saturs noteikšanai.
- Paplašināt akreditācijas sfēru ar vienu rādītāju augsnes analīzēm un vienu rādītāju ML.
- Piedalīties SST (Starplaboratoriju salīdzinošā testēšana) augsnes un ML un substrātu paraugiem, sadarbību ar Poliju un Franciju.
- Iesaiste Baltijas jūras reģiona valstu INTER-REG projektā par kūtsmēsliu standartiem (MANURE STANDARTS).
- Iesaiste darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 5.4.2. specifiskā atbalsta mērķa „Nodrošināt vides monitoringa un kontroles sistēmas attīstību un savlaicīgu vides risku novēršanu, kā arī sabiedrības līdzdalību vides un kontroles sistēmas pārvaldībā” 5.4.2.2. pasākuma „Vides monitoringa un kontroles sistēmas attīstība un sabiedrības līdzdalības vides pārvaldībā veicināšana” projekta sadaļā „Augsnes monitoringa”, nodrošinot informācijas iegūvi par minerālā slāpekļa saturu augsnē ĪJT.

3.3. Sēklu kontroles joma

3.3.1. Pamatinformācija

Starptautiskie semināri, sanāksmes

Pārskata periodā VAAD sēklu jomas eksperti piedalījušies:

- OECD valstu Sēklu Shēmu ikgadējā sanāksmē (7.-9. jūnijs);
- Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Sēklu padomes sanāksmē (2.-3.jūnijs);
- CPVO sanāksmē (19.-20.aprīlis);
- UPOV sesijā (13.-16.marts);
- ISTA kongresā un divos darba semināros (jūnijs);
- ESCAA sanāksmē (18.-20.maijs);
- Ziemeļu un Baltijas valstu darba seminārā par kartupeļu bumbuļu analīžu veikšanu (22.-24.novembris) un vējauzu identificēšanas darba seminārā (25.-26.jūlijs);
- Twinning projekta KS15IPA AG 01 16 „Atbalsts Kosovas augkopības produkcijas ražošanas un augu aizsardzības sistēmas kapacitātes stiprināšanai” izvērtēšanas sanāksmē 26.10.2016. (8.lpp sk. projekta nosaukumu)

16.martā NSKL noorganizēts Baltijas valstu sēklu kontroles darba seminārs, kurā piedalījās laboratoriju eksperti no Igaunijas un Lietuvas.

Sistēmu darbības pārbaudes

Saskaņā ar VAAD sistēmu darbības pārbaudes 2016. gada plānu sēklu aprites jomā veiktas darba pārbaudes reģionālo nodaļu sēklu kontroles laboratorijās Valmierā, Saldū un Bauskā, kā arī Zemgales, Kurzemes, Latgales, Vidzemes un Rīgas reģionu paraugu noņēmēju darba pārbaudes, dokumentu izvērtēšana tālākai pavairošanai valstī ievestajām sēklu partijām, kaņepju monitoringam pieteiktajām sēklu partijām un trīs augu šķirņu uzturētāju pārbaudes.

Paraugu noņēmēju pārraudzība veikta visos piecos reģionos. Kopā sastādīti 11 akti par paraugu noņēmēju pārraudzību un noņemti kontroles paraugi no 11 (3 stiebrzaļu, 2 tauriņziežu, 3 vasarāju un 3 ziemāju) sēklu partijām.

Sertificēto sēklu partiju tālākās pavairošanas pārraudzība veikta, izmantojot KUVIS, izvērtējot no ES ievesto sēklu partiju dokumentāciju

21 saimniecībā. Pārbaudītas 110 ievesto sēklu partiju dokumentācijas atbilstība normatīvo aktu prasībām, tai skaitā 52 ievesto sēklas kartupeļu un 22 lopbarības augu sēklu partiju etiķešu atbilstība normatīvo aktu prasībām. Savukārt 19 ievestajām vasarāju labību un 17 ziemāju labību sēklu partijām izvērtētas gan etiķetes, gan sēklas pavaddokumenti. Galvenās konstatētās problēmas ir vējauzu klātbūtnes kontroles sēklu partijā dokumentu neesamība, dokumenta saturs, sēklu partijām, kas etiķetētas ar OECD etiķetēm, nav pievienoti pavaddokumenti.

Paraugu noņemšanas procesa pārbaude kaņepju THC monitoringa ietvaros veikta saņemot dokumentus. Izvērtēta 15 paraugu (no 8 personām) noņemšanas aktu aizpildīšanas kvalitāte. Monitoringam pieteikušies 30 pretendenti. THC līmenis netika pārsniegts nevienā paraugā. Lai pilnveidotu sadarbību, iesniegti priekšlikumi ZM MK noteikumu izmaiņām par īpašnieku līdzdalību paraugu noņemšanas laikā.

Augu šķirņu uzturētāju pārbaudes veiktas saskaņā ar 2015. gadā kopā ar ZM Lauksaimniecības departamentu sagatavotajiem „Priekšlikumiem un iespējamiem risinājumiem kartupeļu sākotnējās sēklaudzēšanas uzlabošanai” pārbaude par plānotajiem risinājumiem darba uzlabošanai notika 2016. gada 21. oktobrī, piedaloties gan AREI, gan VAAD, gan ZM Lauksaimniecības un Starptautisko lietu un stratēģijas analīzes departamenta, gan LLU pārstāvjiem.

Sagatavoti atzinumi un/vai izskatīti priekšlikumi izmaiņām normatīvajos aktos:

- Augu šķirņu aizsardzības likumā (vairākkārt),
- Sēklu un šķirņu aprites likumā,
- ĢMO aprites likumā,
- likumā Par nodokļiem un nodevām un šādu MK noteikumu grozījumiem:
- Augu šķirnes saimniecisko īpašību novērtēšanas noteikumi (vairākkārt);
- Latvijas augu šķirņu kataloga nolikums (vairākkārt);
- Noteikumi par valsts atbalstu lauksaimniecībai;

- Labības sēklaudzēšanas un sēklu tirdzniecības noteikumi;
- Bioloģiskās lauksaimniecības uzraudzības un kontroles kārtība;
- VAAD maksas pakalpojumu cenrādis;
- Noteikumi par šķirnes atšķirīguma, viendabīguma un stabilitātes pārbaudi;
- Noteikumi par augļu koku un ogulāju šķirņu saraksta veidošanu;
- Noteikumi par augļu koku un ogulāju materiāla atbilstības kritērijiem un apriti;
- Eļļas augu un šķiedraugu sēklaudzēšanas un sēklu tirdzniecības noteikumi;
- Noteikumi par institūciju un komercsabiedrību specializāciju lauksaimniecības augu sugu ģenētisko resursu kolekcionēšanā, saglabāšanā, raksturošanā, izvērtēšanā un izmantošanā;

- Noteikumi par valsts nodevu sēklu aprites jomā.

Atgriezeniskā saite ar klientu

Lai noskaidrotu klientu apmierinātību ar laboratoriju pakalpojumiem, izstrādāta klientu aptaujas anketa, kuru klienti var aizpildīt, atnesot sēklu paraugus NSKL un VAAD reģionālo nodaļu sēklu kontroles laboratorijās.

Klientiem informāciju par analīžu starprezultātiem iespējams uzzināt arī telefoniski un elektroniski.

Ieviesta prakse, ka par rezultātiem tiek informēts arī šķirnes uzturētājs vai selekcionārs (ja tas skar kategorijas pazemināšanu).

Pilnveidojusies sadarbība informācijas apmaiņas jomā ar sēklu kompāniju „DLF Trifolium” izmantojot e-pastu, it īpaši informējot klientus par atsevišķu analīžu rezultātiem. NSKL vadītājam un vadītāja vietniekam ir piekļuve „DLF

3.3.2. Sēklu sertifikācija, sēklu aprites uzraudzība, selekcionāru tiesības un Latvijas augu šķirņu kataloga veidošana

Visas ISTA dalībvalstu laboratorijas piedalās visos ISTA profesionalitātes pārbaudes programmas ciklos (atkarībā no to akreditācijas jomas) – arī NSKL. Katru gadu tiek organizētas trīs šādas pārbaudes dažādu sugu sēklām uz dažādām analīzēm.

ISTA profesionalitātes pārbaudes analīžu rezultātu izvērtēšana

2016.gadā saņemtie ISTA galīgie vērtējumi šādām profesionalitātes pārbaudēm:

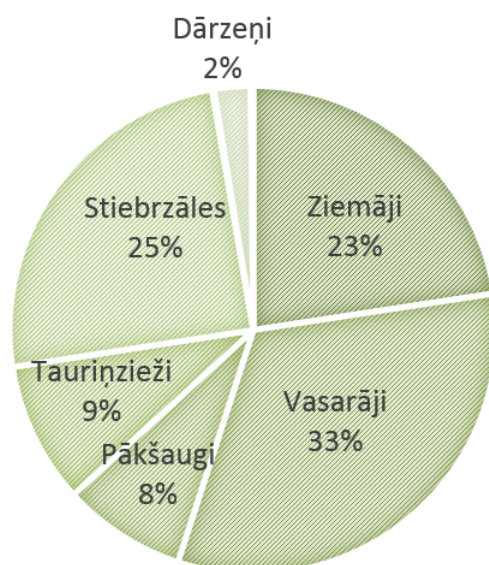
- par *Oryza sativa*, cikls 15 - 3, saņemšanas datums 18.03.2016., vērtējums - par visām analīzēm ISTA augstākais statistiskais novērtējums A;
- par *Helianthus annuus*, cikls 16-1, saņemšanas datums - 14.06.2016., vērtējums - par visām analīzēm ISTA augstākais statistiskais novērtējums A;
- par *Brachiaria brizantha*, cikls 16-2, saņemšanas datums - 02.12.2016., vērtējums - par visām analīzēm ISTA augstākais statistiskais novērtējums A.

Saņemtie ISTA profesionalitātes pārbaudžu rezultāti liecina par augstu NSKL ekspertu profesionalitāti.

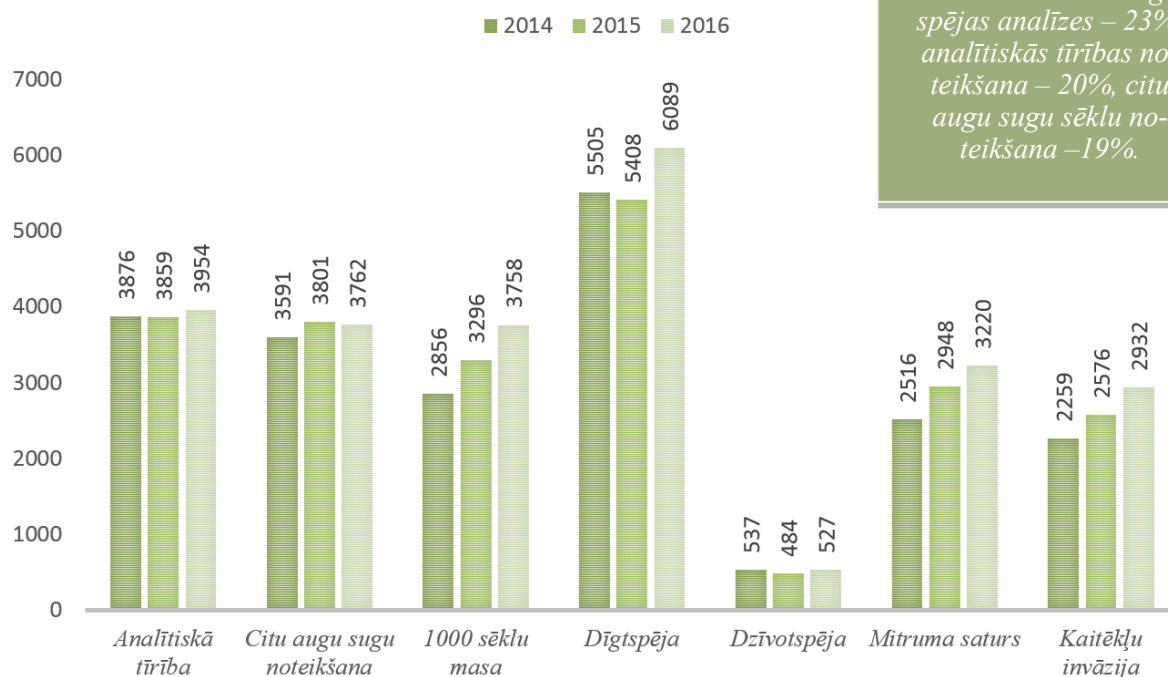
NSKL un reģionālajās nodaļās veiktās analīzes

2016.gadā sēklu kvalitāti bija plānots pārbaudīt 5000 sēklu paraugiem, pārbaudīti - 7018 paraugi, no tiem NSKL pārbaudīti ir 3009 paraugi. Pārbaudīto paraugu skaits par 40% pārsniedz plānoto apjomu.

Kopā 2243 jeb 32% paraugu iesniegti sēklu sertifikācijai, bet lielākā daļa – 64% paraugi ir klientu iesūtītie paraugi kvalitātes pārbaudei. VAAD reģionālajās nodaļās visvairāk pārbaudīti paraugi Valmieras laboratorijā – 1522 paraugi jeb 22% no kopējā paraugu skaita. Bauskas laboratorijā saņemti 20%, bet Saldus laboratorijā – 16% paraugu no kopējā paraugu skaita. Salīdzinot ar 2015.gadu, kopējais paraugu skaits palielinājies par 11%. Sertifikācijai iesniegto paraugu skaita pieaugums ir 17%. Visvairāk uz sertifikāciju ir iesniegti labību un stiebrzāļu sēklu paraugi.

Sēkļu kvalitātes noteikšanas analīzes

2016.gadā NSKL kopā veiktas vairāk kā **24 tūkstoši** dažādas sēkļu kvalitātes noteikšanas analīzes.

Visvairāk veiktas dīgtspējas analīzes – 23%, analītiskās tīrības noteikšana – 20%, citu augu sugu sēkļu noteikšana – 19%.

Sadarbības līgumi ar ārzemju klientiem

2016.gadā turpinājās sadarbība gan ar A/S „Vikima Seed”, gan A/S „DLF Seeds” (līdz 2016.gadam – A/S „DLF Trifolium”).

Ar A/S „Vikima Seed” noslēgts līgums par dārzeņu, dekoratīvo augu un rapša sēkļu dīgtspējas un analītiskās tīrības noteikšanu. Dīgtspējas analīzes veiktas 24 sugu 93 paraugiem, analītiskās tīrības analīzes veiktas 19 sugu 56 sēkļu paraugiem. 2016.gadā kompānijai A/S „Vikima Seed” izsniegts 61 ISTA oranžais sertifikāts.

No A/S „DLF Seeds” saņemti 815 sēkļu paraugi. Sēkļu tīrības, citu augu sugu sēkļu un dīgtspējas analīzes veiktas 24 dažādu sugu stiebrzāļu, tauriņziežu un eļļas augu sēkļu paraugiem.

NSKL turpina analizēt A/S „DLF Seeds” atsūtītos neviendabīguma paraugus kā 5% kontroles paraugus no partijām, kurām palielināts sēkļu partijas lielums. Šo paraugu analīze ir ļoti darbietilpīga, turklāt analīzei ir īpaši nosacījumi – vienas sēkļu partijas paraugus iedala viens eksperts, arī analītisko tīrību un citu augu sēkļu

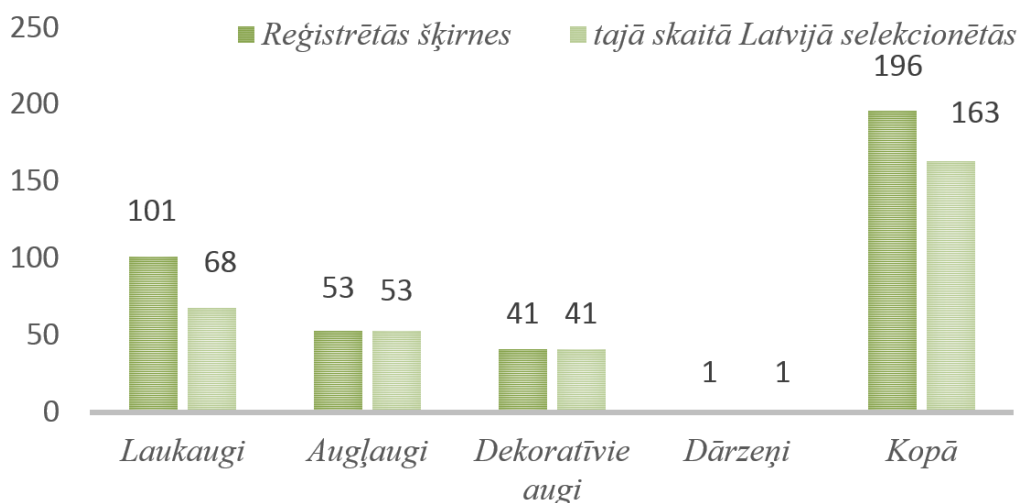
noteikšanu veic viens eksperts. 2016.gadā saņemti 12 partiju 199 sēklu paraugi.

Tā kā Dānijā vairs nav valsts oficiālās sēklu kontroles laboratorijas, A/S „DLF Seeds” savus paraugus sūta uz NSKL kā ISTA akreditētu valsts laboratoriju oficiālai pārbaudei arī 5% no paraugiem, ko analizējušas kompānijas laboratorijas. Saņemti 280 šāda veida sēklu paraugi.

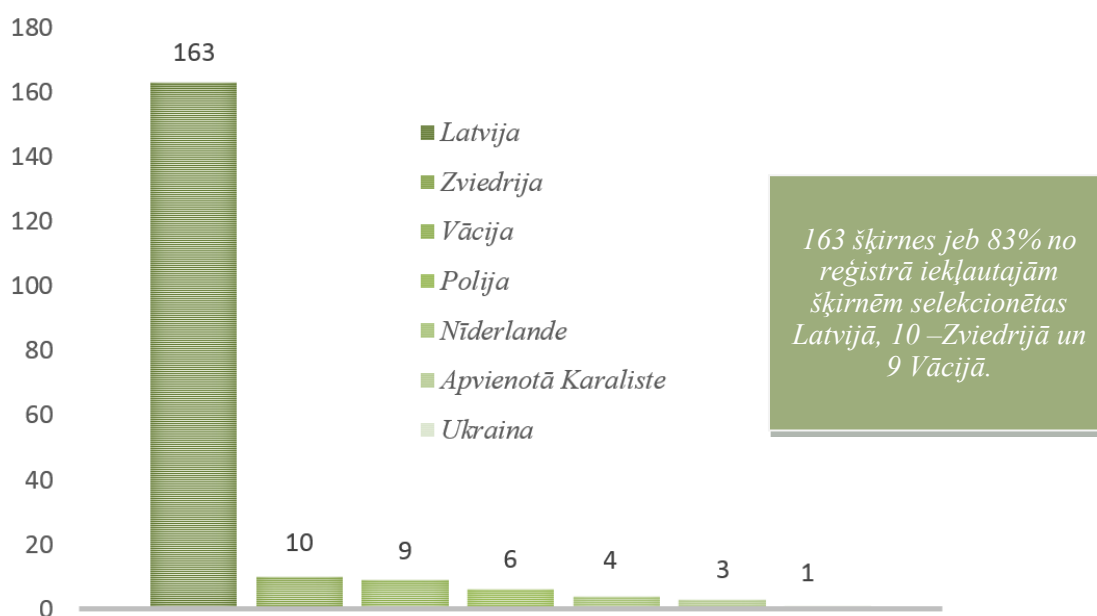
Visi dati par A/S „DLF Seeds” paraugiem ievadīti DLF datu bāzē NAVISION, kas palielina darba apjomu un slodzi.

Selekcionāru tiesības un Latvijas augu šķirņu kataloga veidošana

Latvijas aizsargāto augu šķirņu skaits 2016.gada 31.decembrī valsts reģistrā bija 196 šķirnes, tajā skaitā laukaugu—101, augļkoku un ogulāju—53, dekoratīvo augu—41, dārzeņu—1.

Latvijā aizsargāto augu šķirņu sadalījums pēc valstīm, kurās tās selekcionētas

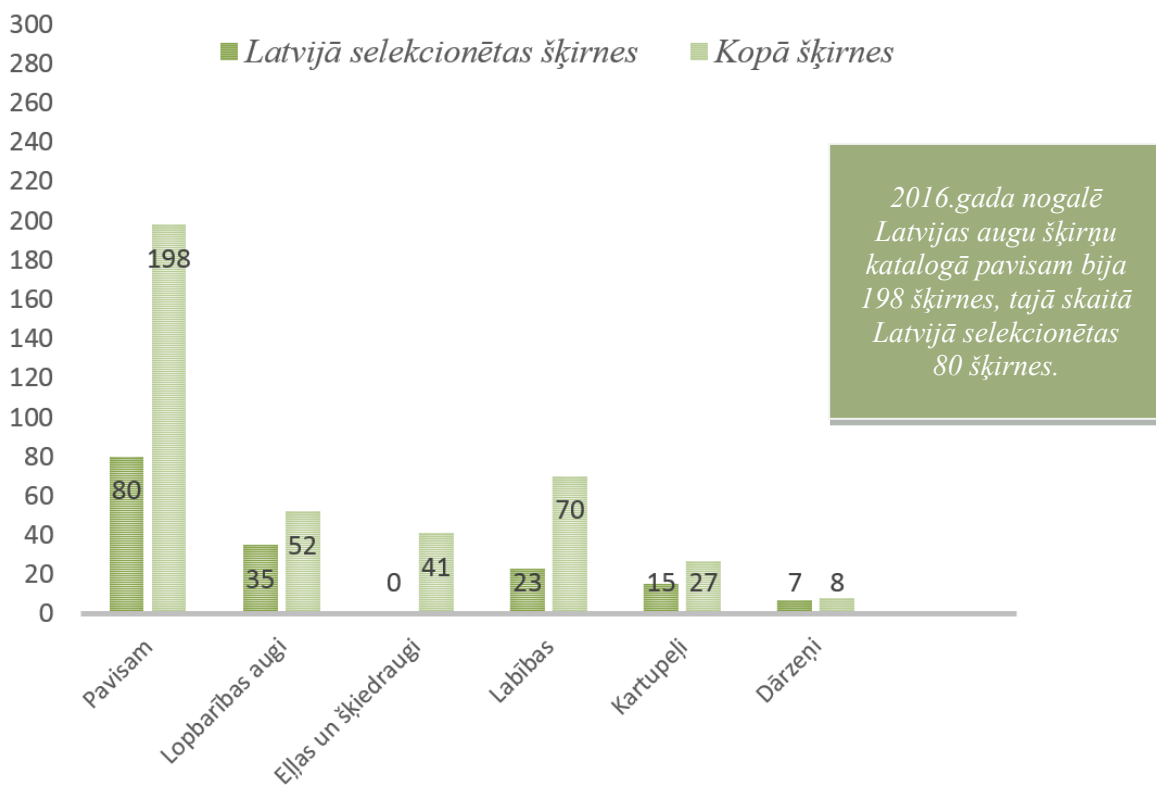
Pārskata periodā selekcionāra tiesības piešķirtas divām šķirnēm, viena selekcionēta Latvijā, viena Zviedrijā. Izsniegtas divas selekcionāra tiesību piešķiršanas apliecības.

Pieņemti, izvērtēti un reģistrēti 10 iesniegumi selekcionāra tiesību piešķiršanai.

Oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis” publicēta informācija par 11 reģistrētiem iesniegumiem selekcionāra tiesību piešķiršanai, par se-

lekcionāra tiesību piešķiršanu divām šķirnēm, par selekcionāra tiesību spēka zaudēšanu 13 augu šķirnēm un cita likumā paredzētā informācija selekcionāra tiesību piešķiršanas jomā, kopā 12 publikācijas, kā arī publicēta informācija par augu šķirņu iekļaušanu un svītrosanu Latvijas augu šķirņu katalogā, par grozījumiem Latvijas augu šķirņu katalogā, kopā deviņas publikācijas.

Latvijas augu šķirņu katalogā iekļauto augu šķirņu skaits uz 2016. gada 31.decembri

Šķirņu skaita sadalījums pa valstīm

Saskaņā ar līgumu ar Polijas Augu šķirņu salīdzināšanas centru par augu šķirņu atšķirīguma, viendabīguma un stabilitātes (AVS) pārbažu veikšanu pēc mūsu pieteikuma Polijā 2016. gadā veiktas AVS pārbaudes deviņām augu šķirnēm.

Sagatavoti 11 lēmumi par iekļaušanu Latvijas augu šķirņu katalogā un 11 lēmumi par svītrotāšanu no tā, deviņi lēmumi par neiekļaušanu Latvijas augu šķirņu katalogā, viens lēmums par šķirņu uzturēšanas termiņa pagarināšanu Latvijas augu šķirņu katalogā, kopā – 32 lēmumi.

Veikta lauku izmēģinājumos un kvalitātes analīžu rezultātu iegūto datu apkopošana, saimniecisko īpašību novērtēšanas (SĪN) rezultāti sagatavoti un nosūtīti – divām ekspertu grupām un NAŠP, nodrošināts ekspertu grupu darbs.

Sagatavota un nosūtīta informācija EK un ES institūcijām par iesniegumiem šķirņu iekļaušanai Latvijas augu šķirņu katalogā un izmaiņām augu šķirņu katalogā – 11, OECD – viens.

Sagatavota un nosūtīta informācija par augu šķirņu saimniecisko īpašību novērtēšanas rezultātiem, par izmaiņām un papildinājumiem katalogā VAAD mājaslapā.

Sēklaudzētāju un sēklu tirgotāju reģistra uzturēšana

Sēklaudzētāju un sēklu tirgotāju reģistrā 2016. gada nogalē reģistrētas 436 personas, reģistrēto skaits salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu palielinājies par 5%. Līdzīgs reģistrēto skaits bija 2010. gada nogalē (433). No jauna iekļautas reģistrā 43 personas un deviņām personām veiktas izmaiņas Sēklaudzētāju un sēklu tirgotāju reģistrā, izslēgtas no reģistra 24 personas, salīdzinoši—2015. gadā no reģistra izslēgtas 66 personas.

KUVIS dārzeņu šķirņu kolekcionāru reģistrs

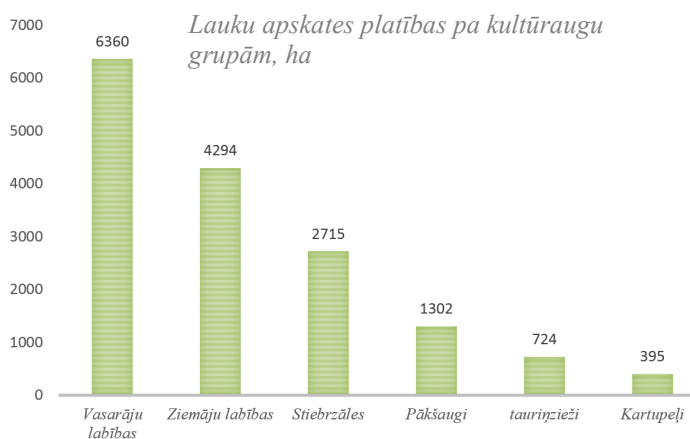
2016.gadā KUVIS dārzeņu šķirņu kolekcionāru reģistram pievienojās vēl četri kolekcionāri, diviem dārzeņu šķirņu kolekcionāriem palielinājās kolekcionēto dārzeņu sugu skaits, kā arī gandrīz visiem kolekcionāriem palielinājās kolekcijā esošo šķirņu skaits. Līdz ar to 2016.gada beigās Dārzeņu šķirņu kolekcionāru sarakstā bija 20 personas.

Ģenētiski modificēto kultūraugu audzēšanas uzraudzība

2016.gada beigās 98 pašvaldībās bija noteikts aizliegums audzēt ģenētiski modificētos kultūraugus. 2016.gadā daudzām pašvaldībām, līdz šim pieņemtie saistošie noteikumi, kas aizliedz novada teritorijā audzēt ģenētiski modificētos kultūraugus, zaudēja spēku: 15 pašvaldības sniedza informāciju par aizlieguma atjaunošanu, divas pašvaldības šādu aizliegumu nav pieņēmušas.

Sēklaudzēšanas sējumu lauku apskates

2016.gadā VAAD reģionālo nodaļu sēklu kontroles inspektori sēklaudzēšanas lauku apskates veikuši 15790 ha platībā pie 187 sēklaudzētājiem, salīdzinājumā ar 2015. gadu par 24% ha (12725 ha) un 16% (159) sēklaudzētāju vairāk.

Attiecība starp sēklaudzēšanas platībām lielākajām sugu grupām saglabājusies līdzīga kā iepriekšējā gadā, ja 2015. gadā 70% no kopā veiktajām lauku apskatēm ir veiktas labībām, 2016.gadā tas ir 67% (10654 ha), 30% lopbarības augiem un 2.5 % kartupeļiem.

Pakalpojumi bioloģiskajai lauksaimniecībai

2016.gada izsniegtas 1919 individuālās atļaujas izmantot konvencionālas izcelsmes sēklas materiālu bioloģiskajā lauksaimniecībā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu pieaugums ir par 62%. Tāpat kā iepriekšējos gados arī 2016.gadā ar VAAD lēmumu noteikts sugu saraksts, kurām piešķirta vispārējā atļauja izmantot konvencionālas izcelsmes sēklas materiālu bioloģiskajā lauksaimniecībā. Kopumā šajā sarakstā minētas 84 sugas, ka arī vispārējā atļauja piešķirta sugām, kuras nav minētas normatīvajos aktos par sēklaudzēšanu un sēklu tirdzniecību.

Lauku pēcpārbaudes pārskats

2016. gadā lauku pēcpārbaude šķirnes identitātes un šķirnes tīrības noteikšanai kontroллаucinos veikta 205 ziemāju labību sēklu partijām, 272 vasarāju labību sēklu partijām un 84 sertificētām lopbarības augu sēklu partijām.

Sugu sadalījums lauku pēcpārbaudē

Nr. p.k.	Suga	Šķirņu skaits	Partiju skaits
1.	ziemas kvieši	14	192
2.	rudzi	1	12
3.	ziemas tritikāle	2	1
4.	vasaras kvieši	11	160
5.	vasaras mieži	18	75
6.	auzas	5	37
7.	griķi	1	24
8.	sējas zirņi	6	23
9.	lauku pupas	3	31
10.	sarkanais āboliņš	9	20
11.	baltais āboliņš	1	4
12.	bastarda āboliņš	2	2
13.	viengadīgā airene	2	16
14.	tīmotiņš	3	31
15.	plāvas auzene	4	6
16.	sarkanā auzene	1	4
17.	ganību airene	2	8
18.	hibrīdā airene	1	8
19.	auzeņairene	1	1

Šķirnes tīrības prasībām neatbilda 13 sēkļu partijas, kas sastāda 1.98 % no pārbaudīto sēkļu partiju skaita. Ziemas kviešiem tās bija 10 sēkļu partijas, kas neatbilda šķirnes tīrības prasībām, bet vasaras miežiem tās bija trīs sēkļu partijas, kas neatbilda šķirnes tīrības prasībām. Iepriekš minētajām sēkļu partijām pārtraukta to tālāka pavairošana.

Galvenie uzdevumi 2017. gadā

Starptautiskajām prasībām atbilstošas sēkļu sertifikācijas sistēmas darbības nodrošināšanai 2017.gadā plānots:

- NSKL un reģionālo nodaļu laboratorijās novērtēt sēkļu kvalitatīvās īpašības 5000 paraugiem;
- Noņemt 1300 sēkļu paraugus no sertifikācijai sagatavotām sēkļu partijām;
- Izsniegt 1000 sēkļu sertifikātus;
- Veikt 230 sertificēto sēklas kartupeļu bumbuļu analīzes;
- Sēklaudzēšanas sējumu lauku apskatēs sastādīt 1000 lauku apskates protokolus par 10000 ha apsekošanu;
- Izsniegt 70000 oficiālo etiķešu, tai skaitā 28000 kartupeļu augu pases;
- Reģistrēt 200 licences līgumus par šķirņu pavairošanu;
- Šķirnes tīrības un šķirnes identitātes izvērtēšanai lauka pēcpārbaudē sagatavot un iesēt 500 sertificēto sēkļu partiju paraugus, nodrošināt izvērtēšanu 1200 lauciņiem;
- Latvijas augu šķirņu katalogā uzturēt 180 šķirnes;
- Izsniegt 1000 atļaujas bioloģiskajiem lauksaimniekiem konvencionālās sēklas izmantošanai bioloģiskajā lauksaimniecībā;
- Kaņepju THC monitoringa ietvaros noņemt 20 paraugus.

Kā arī:

- Nodrošināt līdzdalību NAŠP un tās ekspertu grupu darbā, pildīt NAŠP Sekretariāta funkcijas;
- Kārtot Sēklaudzētāju un sēkļu tirgotāju reģistru, Latvijas aizsargāto augu šķirņu valsts reģistru, Latvijas augu šķirņu katalogu un Ģenētiski modificēto kultūraugu audzētāju reģistru (sadaļu par ĢMO brīvajām zonām);
- Uzturēt VAAD mājaslapā informāciju par šķirnes AVS pārbaudes veikšanas iespējām;
- Sagatavot informāciju UPOV, WIPO un CPVO par aizsargātajām šķirnēm un Kopienas augu šķirņu biroja datu bāzei, ES kopējam lauksaimniecības augu sugu šķirņu katalogam un OECD šķirņu katalogam par jaunajām šķirnēm, ESCAA par sēkļu sertifikācijas apjomiem;
- Sagatavot informāciju EK par konvencionālo sēkļu atļaujām bioloģiskajā lauksaimniecībā.

Turpmākie uzdevumi kvalitātes sistēmas darbības uzlabošanai 2017.gadā.

- ISTA noteikumu aktualizēšana uz 01.01.2017., līdz ar to 2017.gada janvārī veikt ISTA noteikumu izmaiņu iestrādāšanu NSKL darba aprakstos, kā arī sagatavot NSKL starptautiskajai pārakreditācijai;
- Piedalīties ISTA profesionalitātes pārbaudes analīzēs;
- Veikt korektīvo un preventīvo darbību ieviešanas efektivitātes analīzi;
- Turpināt KUVIS pilnveidošanu pie darba kartīšu aizpildīšanas, saskaņā ar KUVIS atbilstības stratēģijas plānu 2017.gadam;
- Nodrošināt Baltijas un Ziemeļvalstu sēkļu kontroles komitejas (NBSCC) sanāksmes norisi Rīgā;
- Piedalīties ISTA, OECD, UPOV, CPVO, ESCAA ikgadējās sanāksmēs;
- Turpināt sadarbību ar Dānijas sēkļu kompāniju A/S „DLF Seeds”.

3.4. Augu karantīnas joma

3.4.1. Pamatinformācija

2016.gada 14.decembrī spēkā stājās jauns ES tiesību akts augu veselības jomā - Eiropas Parlamenta un Padomes **regula (ES) 2016/2031 par aizsardzības pasākumiem pret augiem kaitīgajiem organismiem** (turpmāk—Augu veselības regula). Šī regula nosaka jaunu pieeju augiem kaitīgo organismu ātrai konstatēšanai un izskaušanai ES teritorijā un prasības, lai novērstu šādu organismu iekļūšanu no trešajām valstīm. Regulā noteiktās prasības jāpiemēro no 2019.gada 14.decembra.

Lai sagatavotos regulas prasību izpildei, EK līdz 2019.gada 14.decembrim jāpieņem vairāki būtiski deleģētie un īstenošanas tiesību akti, kas nepieciešami augu veselības sistēmas darbībai. VAAD sagatavoja un iesniedza EK priekšlikumus un pamatojumu prioritāro organismu sarakstam. VAAD arī uzsāka Latvijas augu veselības jomas tiesību aktu izvērtēšanu un salīdzināšanu ar Augu veselības regulu, lai varētu veikt nepieciešamās izmaiņas nacionālajos tiesību aktos.

Starptautiskā sadarbība

VAAD darbinieki 2016.gadā piedalījušies vairākās starptautiskās sanāksmēs, darba grupās un semināros. Sanāksmēs sniegti komentāri tajās izskatāmajiem dokumentiem, strādāts pie regulējošajiem dokumentiem, sniegti ierosinājumi aktuālajiem jautājumiem. Semināros noritējusi praktiska un teorētiska pieredzes apmaiņa. Starptautiskos dokumentos iestrādāti Latvijai labvēlīgi nosacījumi un veicināta sadarbība ar citām valstīm, kā arī esam informēti par aktuālāko augu aizsardzībā un attiecīgi nepieciešamo ieviešanu praksē.

Izmaiņas darbības uzlabošanas sistēmās efektīvas darbības nodrošināšanai

Lai pārbaudītu, kā darbojas augu karantīnas sistēma un noskaidrotu vai ir nepieciešami kādi uzlabojumi un pilnveidojumi tās darbībā, VAAD 2016.gadā veicis divu sistēmu darbības pārbaudes - pārbaudes vietās, kur no Ķīnas tiek saņemtas un izkrautas akmens kravas un šo vietu apkārtnes apstādījumos, pārbaudot vai nav sastopami *Anoplophora chinensis*, *Anoplophora glabripennis* un Eksporta sistēmas audits. 2016.gadā pārbaudes veiktas trīs reģionos.

Politikas rezultatīvo rādītāju izpildes analīze

Darbu augu karantīnas jomā un šīs darbības rezultātus raksturo divi politikas rezultatīvie rādītāji:

- *Nodrošināt, lai Latvijas teritorijā neieviestos jauni augu karantīnas organismi*

Lai nodrošinātu, ka Latvijā neieviešas un neizplatās jauni augu karantīnas organismi, VAAD veic regulāras pārbaudes Latvijas teritorijā, kā arī pārbauda ievestos augus un augu produktus.

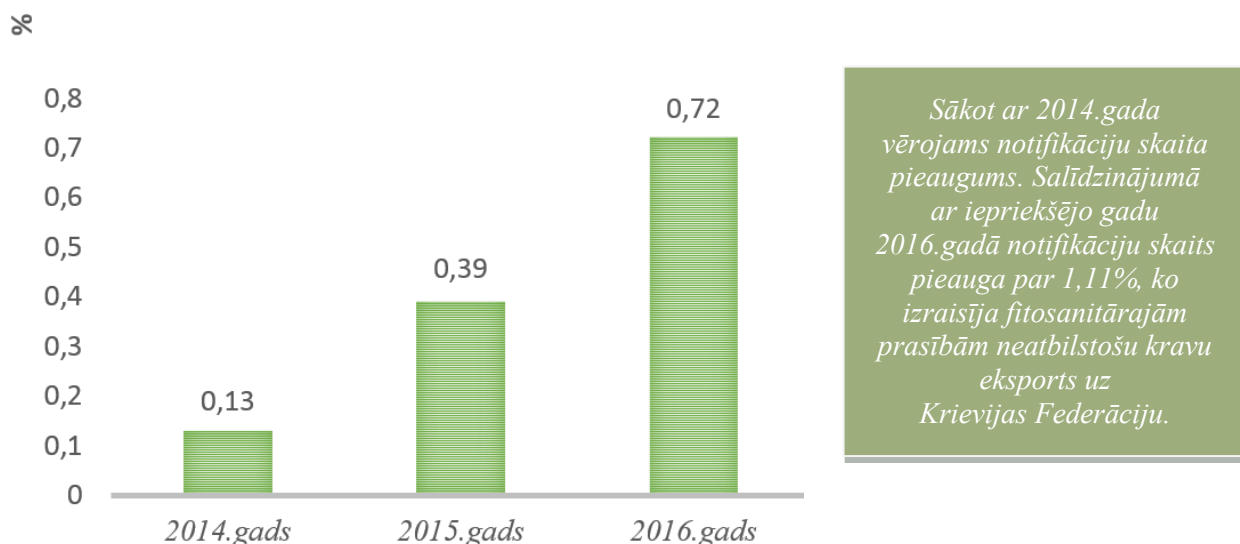
2016.gada pārbaudēs Latvijā konstatēti septiņi augu karantīnas organismi, kuri sastopami Latvijas teritorijā: *Globodera rostochiensis*, *Clavibacter michiganensis subsp.sepedonicus*, *Mycosphaerella pini*, *Mycosphaerella dearnessii*, *Diaporthe vaccinii*, *Ditylenchus destructor* un *Tomato spotted wilt virus*.

Latvijā kopējais augu karantīnas organismu un augiem sevišķi bīstamo organismu skaits, kas jebkad identificēti VAAD Nacionālajā fitosanitārajā laboratorijā, 2016.gadā ir 13.

- *Nodrošināt eksportējamo augu valsts izcelsmes produkcijas kravu atbilstību ieviešanas valsts fitosanitārajām prasībām tā, lai nepalielinātos saņemto notifikāciju skaits par fitosanitāro prasību pārkāpumiem*

Lai nodrošinātu augu un augu produktu kravu eksportu uz trešajām valstīm (valstīm, kas nav ES dalībvalstis), tiek veikta eksportējamo kravu fitosanitārā kontrole, lai noteiktu to atbilstību importētājvalsts fitosanitārajām prasībām un atbilstības gadījumā izsniegtu fitosanitāro sertifikātu.

2016.gadā eksportētas 26319 kravas, kurām izsniegti fitosanitārie sertifikāti. No eksportētajām kravām 189 neatbilda importētājvalstu fitosanitārajām prasībām, par tām saņemtas notifikācijas. Saņemto notifikāciju skaits sastāda 0,72% no eksportēto kravu skaita.

Aizsargājamās zonas statusa uzturēšana un saglabāšana bakteriālajai iedegai *Erwinia amylovora*

Bakteriālo iedegu pirmo reizi Latvijas Republikā VAAD konstatēja 2007.gadā. Apsekojumi organisma konstatēšanai tika veikti jau kopš 1965.gada, bet oficiāls monitorings uzsākts no 1998.gada.

Monitorings ietver saimniekaugu vizuālo pārbaudi un paraugu ņemšanu veģetācijas periodā.

Pārbaudes galvenokārt veic no jūnija līdz septembra pirmajai pusei, pie nosacījuma, ka diennakts vidējā temperatūra ir vismaz +15°C (izņemot pārbaudes ģenētisko resursu kolekcijās, kā arī perēkļos, kur noteiktas citas prasī-

bas). 2016. gadā bakteriālā iedega Latvijā netika konstatēta.

Pārbaudes 2016.gadā tika veiktas:

- stādaudzētavās
- tirdzniecības vietās
- ģenētisko resursu kolekcijās, komercdārzos, botāniskajos dārzos
- piemājas dārzos, apstādījumos, savvaļā
- bakteriālās iedegas perēkļos (vietas, kur bakteriālā iedega konstatēta divos iepriekšējos veģetācijas periodos)
- buferzonās (buferzona, kas ir noteikta 3 km rādiusā ap perēkli).

Bakteriālās iedegas pārbaudes parkos, ceļmalās, savvaļā gadu no gada palielinās, tas saistīts ar lielu bakteriālās iedegas saimniekaugu izplatību valstī. Tāpat palielinās tirdzniecības vietu, kurās tirgo bakteriālo iedegu saimniekaugus, pārbaudes, jo tieši ar stādāmo materiālu ir iespēja ievest un izplatīt bakteriālo iedegu.

Bakteriālās iedegas pārbaudes 2016.gadā

Pārbaūžu vieta	Pārbaudes			Paraugi			Poziitvi paraugi		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Stādaudzētavas (tajā skaitā tuvējā apkārtnē)	254	252	233	353	351	352	0	0	0
Tirdzniecības vietas	23	38	51	0	1	1	0	1	0
Ģenētisko resursu kolekcijas	38	27	29	518	6	20	0	0	0
Parki, ceļmalas, savvaļa, utt.	209	330	442	13	36	19	6	0	0
Piemājas un pamestie dārzi	390	121	182	65	16	7	5	0	0
Botāniskie dārzi	2	8	8	1	2	1	0	0	0
Komercdārzi	245	249	228	31	64	23	0	0	0
Pārbaudes pēc personu pieteikuma	65	24	20	48	16	12	5	0	0
Buferzonas	563	337	283	72	12	1	13	2	0
Perēkļi	25	37	36	12	2	3	3	2	0

Pasākumi priežu koksnes nematodes *Bursaphelenchus xylophilus* ieviešanās novērtīšanai

Lai novērstu priežu koksnes nematodes ieviešanos Latvijā, VAAD jau kopš 2001.gada regulāri veic skujkoku pārbaudes mežaudzēs, pārbauda vietējās izcelsmes zāģmateriālus, kā arī no trešajām valstīm ievesto KIEM. Turpinājas no Portugāles un Spānijas ievestā KIEM pārbaudes un paraugu noņemšana. Grūtības sagādā brīvais tirgus starp dalībvalstīm, tādejādi liedzot iespēju pārbaudīt kravas uz dalībvalstu robežām. Taču sadarbojoties ar CSP un uz-

ņēmumiem, kas ievēd produkciju no attiecīgām valstīm, pārbaudes varēja notikt.

2016.gadā pārbaudes veiktas arī mežaudzēs, riska zonās, t.i. robežkontroles punktu tuvumā, teritorijās ap vietām, kur ievēd ES, t.sk., Latvijas prasībām neatbilstošo KIEM iznīcināšanai, teritorijās ap lielām vairumtirdzniecības bāzēm, Rīgas lidostu, ostām, teritorijās ap zāģētavām, kur ievēd Krievijas zāģbaļķus un tādejādi, kur vispirms būtu iespējams konstatēt priežu koksnes nematodi, cirmās.

Ņemtajos paraugos priežu koksnes nematode netika konstatēta.

Pārbaudes priežu koksnes nematodes noteikšanai 2016.gadā

Pārbaudīta vieta	Pārbaudes			Pārbaudītā platība, ha			Noņemto paraugu skaits		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Mežaudze (tajā skaitā izcirtumi)	93	153	134	300,8	620,3	617,1	102	334	353
Riska zona	47	42	32	-	154,2	155,5	10	87	69
Zāģmateriāli (tajā skaitā trešo valstu, LV un KIEM)	219	247	266	-	-	-	118	113	120
Portugāles un Spānijas KIEM	26	24	22	-	-	-	26	24	29
Stādaudzētavas	27	27	30	-	-	-	1	1	2

Kaitīgo organismu un augiem bīstamo organismu ģeogrāfiskās izplatības un statusu noteikšana Latvijas teritorijā „Kaitīgo organismu un augiem bīstamo organismu apsekojumu programma 2016.gadam” ietvaros

Apsekojumu programma 2016.gadam īstenota, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 15.maija Regulu Nr.652/201.

Lai sasniegtu izvirzītos mērķus, augiem kaitīgo organismu apsekojumu programma 2016.gadam piemērota visā Latvijas teritorijā, vizuāli pārbaudot Latvijas teritorijā augošo augiem kaitīgo organismu saimniekaugus, ņemot paraugus un testējot laboratoriski. Apsekojumi notika mežos, apstādījumos, parkos, privātajos dārzos, ražojošajos stādījumos un Latvijas Universitātes Botāniskajā dārzā un Nacionālajā Botāniskajā dārzā Salaspilī.

Botāniskajos dārzos ir plašas kolekcijas, kas pastāvīgi tiek papildinātas. Tamdēļ svarīgi pārbaudīt, lai šajās kolekcijās augošie augi ir veseli un tajos nav augu karantīnas organismu.

Apsekojumu programmas ietvaros veikti apsekojumi 29 kaitīgiem organismiem.

Veicot apsekojumus 2016.gadā kopumā veiktas 1820 vizuālas pārbaudes, pārbaudot 2617 ha, un noņemti 1704 paraugi. Testējot laboratoriski, 16 paraugos konstatēti augiem kaitīgie organismi – divos paraugos kartupeļu gaišās greznenpuves (*Clavibacter michiganensis* pv. *sepedonicus*), 11 paraugos zeltītās kartupeļu cistu nematodes (*Globodera rostochiensis*) un trīs paraugos *Diaporthe vaccinii*.

3.4.2. Normatīvo aktu ievērošanas uzraudzība un kontrole.

Pārbažu rezultāti

Kartupeļu zeltainā nemetode *Globodera ros-tochiensis*

Veģetācijas periodā veiktas pārbaudes 286,36 ha 71 saimniecībā, kur iepriekšējos gados konstatēta zeltītā kartupeļu cistu nematode. Noņemti 119 augsnes paraugi. Deviņām saimniecībām deviņos laukos 37,96 ha platībā zeltītā kartupeļu cistu nematode konstatēta atkārtoti, līdz ar to iepriekš noteikti fitosanitārie pasākumi šīm saimniecībām jāievēro vismaz vēl trīs gadus. Turpmāka fitosanitāro pasākumu piemērošana atcelta 10 laukiem 10 saimniecībās 37,03 ha platībā, jo noņemtajos augsnes paraugos dzīvas nematožu cistas netika konstatētas.

Kartupeļu gaišā gredzenpuve *Clavibacter michiganensis* subsp. *sepedonicus*

VAAD turpina regulāri pārbaudīt Fitosanitārajai kontrolei pakļauto augu un augu produktu aprītē iesaistīto personu reģistrā reģistrētos sēklas un pārtikas kartupeļu audzētājus kā arī izlases veidā personas, kas nav reģistrējušas iepriekšminētajā reģistrā.

Fitosanitārajai kontrolei pakļauto augu un augu produktu aprītē iesaistīto personu reģistrā jāreģistrējas tiem kartupeļu audzētājiem, kuri audzē kartupeļus platībās, kas ir lielākas par vienu hektāru, vai ja tie paredzēti tirdzniecībai.

Kopā 2016.gadā VAAD pārbaudīja 249 kartupeļu audzēšanas saimniecības, kurās noņēma kartupeļu bumbuļu paraugus – tai skaitā 23 kartupeļu sēklaudzēšanas saimniecības, 168 pārtikas un pārstrādes kartupeļu audzēšanas saimniecības un 28 neregistrētās kartupeļu audzēšanas saimniecības. Noņemts 271 sēklas kartupeļu paraugs, 439 pārtikas kartupeļu un 70 pārstrādei paredzēto kartupeļu paraugi. Veiktas pārbaudes 114 saimniecībās, kuras iepriekšējos gados atzītas par perēkļiem un kuriem noteikti fitosanitārie pasākumi, kur noņemti 58 paraugi.

Karantīnas organisms 2016.gadā atklāts piecās saimniecībās, kuras kartupeļus audzēja platības no 0,32 ha līdz 1,55 ha.

Administratīvo pārkāpumu lietas ierosinātas 12 saimniecībām, par to ka 2016. gadā kartupeļu sēklas materiāls nav atjaunots ar sertificētiem sēklas kartupeļiem vismaz 10% apmērā no apstādāmās platības.

VAAD veica 45 pārbaudes pārtikas kartupeļu tirdzniecības vietās, kurās noņēma paraugu no tirdzniecībā esošajiem Latvijas kartupeļiem un 17 paraugus no citu ES dalībvalstu (Lietuvas, Dānijas, Rumānijas, Itālijas, Zviedrijas, Grieķijas, Igaunijas un Spānijas) izaudzētajiem kartupeļiem, kā arī piecus paraugus no trešajām valstīm Marokas un Ēģiptes ievestajiem kartupeļiem. Kartupeļu gaišā gredzenpuve un kartupeļu tumšā gredzenpuve šajos paraugos netika konstatēta.

VAAD turpināja no ES valstīm ievestā kartupeļu sēklas materiāla pārbaudes. Noņemti un laboratoriski testēti 44 paraugi - 36 Vācijas, 6 Nīderlandes, viens Somijas un viens Lietuvas izcelsmes sēklas kartupeļu paraugs. Ne kartupeļu gaišā gredzenpuve, ne kartupeļu tumšā gredzenpuve šajos paraugos netika konstatēta.

Runājot par kartupeļu gaišo gredzenpuvi, jāatzīst, ka joprojām daļa no zemniekiem neapziņās tās radītos draudus. Viens no iemesliem ir tas, ka Latvijas klimatiskajos apstākļos kartupeļu gaišajai gredzenpuvei ir raksturīga latentā jeb slēptā infekcijas attīstības stadija, kad simptomi nav novērojami. Patogēns augsnē nepārziemo, bet tas var pārziemot uz lauka palikušajos kartupeļu bumbuļos vai citos saimniecājos un vēlāk inficēt jaunus stādījumus. Slimība galvenokārt izplatītās ar inficētiem kartupeļu bumbuļiem, gadu no gada stādot neatjaunotu kartupeļu sēklas materiālu. Tāpēc, lai ierobežotu kartupeļu gaišo gredzenpuvi, kartupeļu audzētājiem katru gadu jāatjauno sēklas materiāls ar sertificētiem sēklas kartupeļiem 10% apmērā.

*Pārbaudes kartupeļu gaišās gredzenpuves *Clavibacter michiganensis* subsp. *sepedonicus* izplatības noteikšanai*

	2014.g. kartupeļu raža	2015.g. kartupeļu raža	2016.g. kartupeļu raža
Pārbaudīto saimniec-	281	252	249
Noņemto paraugu	765	768	780
Inficēto saimniecību skaits (konstatēts)	15	6	5
Inficētās platības,	32,66	9,97	9,27

Kartupeļu tumšā gredzenpuve *Ralstonia solanacearum*

Kartupeļu tumšā gredzenpuve, ko ierosina baktērija *Ralstonia solanacearum*, līdz šim Latvijā nav konstatēta. Tās atklāšanai tiek analizēti visi kartupeļu bumbuļu paraugi, kas noņemti kartupeļu audzēšanas saimniecībās un kartupeļu tirdzniecības vietās kartupeļu gaišās gredzenpuves atklāšanai.

VAAD inspektori kartupeļu tumšās gredzenpuves atklāšanai pārbauda ne tikai kartupeļu bumbuļu paraugus, bet papildus ņem arī ūdens un kartupeļu tumšās gredzenpuves savvaļas saimniekaugu - melnās naktenes *Solanum nigrum* un bebrukārklīņa *Solanum dulcamarum* - paraugus. Ūdens paraugus ņem vietās, kur tu-

vumā aug kartupeļi, kā arī no kartupeļu pārstrādes uzņēmumu notekūdeņiem. 2016.gadā laboratoriskas analīzes veiktas 26 ūdens paraugiem un 26 savvaļas saimniekaugu paraugiem: 19 bebrukārklīņa un septiņiem melnās naktenes paraugiem. Arī šajos paraugos kartupeļu tumšā gredzenpuve netika konstatēta.

Kartupeļu bumbuļu nematode *Ditylenchus destructor*

Kartupeļos izplatīta ir arī kartupeļu bumbuļu nematode *Ditylenchus destructor*, kas ir augu karantīnas organisms stādīšanai paredzētiem kartupeļu bumbuļiem. Kartupeļu bumbuļu nematodes atklāšanai tiek pārbaudīti visi kartupeļu bumbuļu paraugi, kas ņemti kartupeļu gaišās un tumšās gredzenpuves noteikšanai.

*Pārbaudes kartupeļu gaišās gredzenpuves *Clavibacter michiganensis* subsp. *Sepedonicus* izplatības noteikšanai*

Pārbaudes vieta	Inficēto saimniecību skaits			Inficēta platība, ha		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Pārtikas kartupeļu audzēšanas saimniecības	24	34	18	61,67	98,22	63,08

2016.gadā inficēto saimniecību skaits samazinājies par 16 saimniecībām un sastādīja 18 saimniecības, salīdzinot ar 2015.gadu, kad šī nematode tika konstatēta 34 saimniecībās

Kartupeļu spradži *Epitrix* spp.

2016.gadā Latvijā veikti apsekojumi, lai pārbaudītu, vai šis kaitīgais organisms nav ieviesies valstī. Kartupeļu spradži konstatēti Spānijā un Portugālē. VAAD 2013.gadā pārbaudes kartupeļu spradžu atklāšanai veica vienlaicīgi ar monitoringu kartupeļu gaišās un tumšās gredzenpuves izplatības noteikšanai. Sēklas un pārtikas kartupeļu audzēšanas saimniecībās kopā noņemti un pārbaudīti 845 kartupeļu bumbuļu paraugi. Pārbaudīti arī no citām ES dalībvalstīm (Vācijas, Nīderlandes, Dānijas un Lietuvas) ievestie sēklas kartupeļi. Ne Latvijas, ne ievestajos kartupeļos kartupeļu spradži netika konstatēti.

Phytophthora ramorum

2016.gadā *Phytophthora ramorum* izplatīšanas noteikšanai veiktas 316 vizuālās pārbaudes veģetācijas periodā. Pārbaudes veiktas dekoratīvo augu stādaudzētavās, dārzkopības centros – vietējā, kā arī ES izcelsmes materiālam, parkos, dendrārijos un apstādījumos. Šo pārbaudīto laikā noņemti 22 paraugi

Phytophthora ramorum 2016.gadā Latvijas teritorijā netika konstatēta.

Kivi mizas vēzis *Pseudomonas syringae* pv. *actinidae*

Latvijā no šīs slimības saimniekaugiem aug tikai aktinīdijas (asās aktinīdijas *Actinidia arguta*, parastās aktinīdijas *Actinidia kolomikta*), kas salīdzinoši nav pārāk plaši izplatītas teritorijā un tās audzē tikai dekoratīviem nolūkiem.

VAAD inspektori, laika periodā no aprīļa līdz augustam, veica pārbaudes četrās stādaudzētavās, kur pārbaudīja vietējās izcelsmes stādāmo materiālu un divos dārzkopības centros, kur tika pārbaudīts arī ES izcelsmes materiāls. Vienā stādaudzētavā paņemts viens paraugs laboratoriskai testēšanai. Kivi mizas vēzis 2016.gadā netika konstatēts.

Citrusu ūsainis *Anoplophora chinensis* un Āzijas ūsainis *Anoplophora glabripennis*

Citrusu ūsainis *Anoplophora chinensis* un Āzijas ūsainis *Anoplophora glabripennis* ir lapu koku kaitēkļi, kas apdraud Latvijā izplatītākās lapu koku sugas – bērzus, alkšņus, kļavas, apses, vītolus un citas sugas.

Pārbaudes veiktas:

- stādaudzētavās, komercdārzos;

- tirdzniecības vietās;
- parkos, piemājas dārzos, dendrārijos, botāniskajos dārzos u.c.
- mežaudzēs;
- vietās, kur no Ķīnas tiek ievestas un izkrautas akmens kravas un šo vietu apkārtnes

apstādījumos (ES valstīs pēdējo gadu laikā arvien biežāk konstatē Āzijas ūsaina uzliesmojumus, un visos gadījumos tas ir saistīts ar akmeņu kravām, kas tiek ievestas no Ķīnas, kravu pārvadāšanā bieži izmantojot zemākas kvalitātes KIEM).

Citrusu ūsainis Anoplophora chinensis un Āzijas ūsainis Anoplophora glabripennis

Pārbaudes vieta	Pārbaudes			Noņemto paraugu skaits		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Tirdzniecības vietas	34	14	12	-	-	-
Stādaudzētavas	31	27	18	12	6	6
Parki, dārzi, botāniskie dārzi u.c.	-	755	1097	-	80	103
vietas, kur no Ķīnas tiek ievestas, izkrautas akmens kravas	32	21	25	4	1	10
Mežaudzes	-	140	167	-	25	42

Giberella circinata

Kopš 2007.gada meža reproduktīvā materiāla kokaudzētavās VAAD veic priežu stādāmo materiāla pārbaudes, lai konstatētu sēnes *Giberella circinate* izraisīto slimību. Slimība ir bīstama tieši stādāmajam materiālam, jo augi var aiziet bojā. Pārbaudes veiktas arī mežaudzēs.

2016. gadā VAAD veica pārbaudes 16 kokaudzētavās un noņēma 34 paraugus šīs slimības noteikšanai. Nevienā paraugā slimība netika konstatēta.

Pārbaudes stādāmajam un pavairojamam materiālam

Lai nepieļautu augu karantīnas organismu izplatīšanos, VAAD stādaudzētavās veic mērķtiecīgas pārbaudes augu karantīnas organismu atklāšanai (fitosanitārās pārbaudes). Papildus VAAD veic atbilstības pārbaudes, pārbaudot vai izaudzētais materiāls ir kvalitatīvs, t.i. vai tam nav kaitīgie organismi, kas ietekmē stādu kvalitāti un vai tas ir labi attīstīts.

2016.gadā veiktas 869 stādāmā un pavairojamā materiāla pārbaudes 249 dažādās saimniecībās 419.9 ha platībā, noņemti 1158 paraugi augu karantīnas un īpaši bīstamo organismu atklāšanai. Veicot āra dekoratīvo kultūru pārbaudi kokaudzētavā veģetācijas periodā vispārējā fitosanitārā stāvokļa noteikšanai, kalnu priedes stādiem atklāti augu karantīnas organisma *Mycosphaerella dearnessii* M.E. Barr (sinonīms *Schirrhia acicola* (Dearn.) Siggers) pazīmes un testēšana NFL apstiprināja, ka stādi

inficēti ar augu karantīnas organismu. Iznīcināti 38 stādi.

Veicot āra dekoratīvo kultūru pārbaudi citā stādaudzētavā *Pinus mugo* priežu mātesaugam atklātas augu karantīnas organisma *Mycosphaerella dearnessii* M.E. Barr (sinonīms *Schirrhia acicola* (Dearn.) Siggers) vizuālās pazīmes, parauga testēšana NFL apstiprināja organisma klātbūtni. Inficētais mātesaugšs iznīcināts. Veicot priežu stādu pārbaudi vēl vienā stādaudzētavā, priežu stādiem atklāts augu karantīnas organisms *Mycosphaerella pini* E.Rostrup (sinonīms *Schirrhia pini* Funk & A.S.K. Parker), iznīcināti septiņi stādi.

Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, 2016.gadā augļukoku stādaudzētavu skaits samazinājās par 18%. Pārbaudītas 78 ābeļu un bumbieru stādaudzētavas, kur veiktas 140 pārbaudes 59.6 ha platībā, noņemti 310 paraugi, t.sk. bakteriālās iedegas latentās formas atklāšanai stādiem, ābeļu proliferācijas Fitoplazmas jeb vējslotu un bumbieres lapu ritināšanās fitoplazmas atklāšanai mātesaugiem, u.c. paraugi.

47 stādaudzētavās, *Prunus* ģints (plūmju, ķiršu, persiku, aprikožu) audzēšanas vietās veiktas 98 pārbaudes, noņemti 142 paraugi. Paraugi noņemti galvenokārt plūmju virālo baku *Plum pox potyvirus* noteikšanai. Latvijas stādaudzētavās šis organisms netika konstatēts.

Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, āra dekoratīvo koku un krūmu stādaudzētavu skaits samazinājās par 30%, bet platība palielinājās par 46%. Šajās stādaudzētavās stādiem noņemti 192 pa-

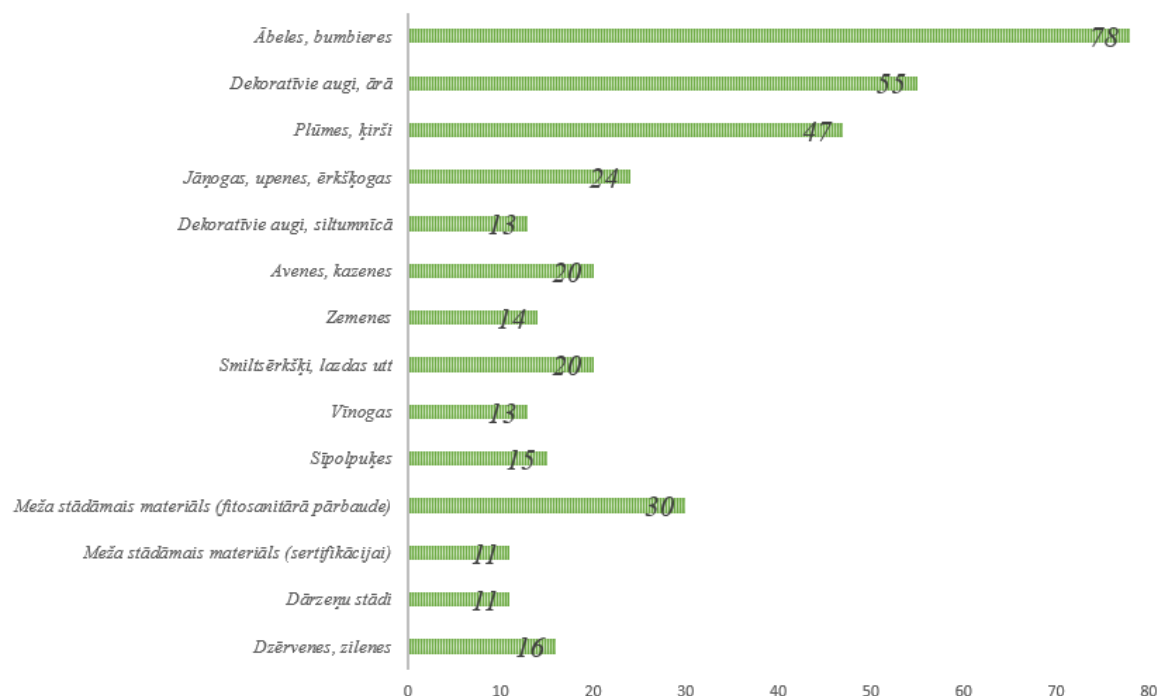
raugi, no tiem klintenēm, vilkābelēm, pīlādžiem – 130 paraugi bakteriālās iedegas latentās formas atklāšanai. Noņemti paraugi ar vizuālajām pazīmēm: priedēm—21 skujbiere *Mycosphaerella spp.* atklāšanai, rododendriem, irbenēm un ceriņiem – 13, *Phytophthora ramorum* atklāšanai, plūmēm, tūbainajam un saldaļam ķirsim, Kaukāza plūmēm un mandelēm – 16 paraugi plūmju virālās bakas atklāšanai, papildus dažādiem augiem noņemti 12 paraugi kaitīgo organismu, kas ietekmē stādāmā materiāla kvalitāti, atklāšanai.

Pārbaudītas 37 siltumnīcas 1.43 ha platībā, kur aug šādas fitosanitārajai kontrolei pakļautas augu sugas: argirantēmas, verbēnas, asteres, rozes, puansetijas, pelargonijas, krizantēmas, begonijas, spriganes, neļķes u.c.

Kaut gan smiltsērķšķu audzēšanas saimniecību skaits samazinājās par trim, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, audzēšanas platība palielinājusies par 30% .

VAAD veic arī meža reproduktīvā materiāla pārbaudes fitosanitārā stāvokļa novērtēšanai. 2016. gadā veiktas 30 pārbaudes 17 stādaudzētavās 70.81 ha platībā un pieņemts lēmums atļaut pievienot augu pases 121.2 miljoniem egļu, priežu, apšu, bērzu, kļavu, lapegļu, duglāziju, ozolu un melnalkšņu stādu. *Lophodermium se-ditiosum* izraisītāja un skujkoku dzinuma vēža *Gremmeniella abietina* izraisītāja noteikšanai pārbaudes VAAD veic rudenī un pavasarī. 2016.gadā kopumā veiktas 19 pārbaudes 28,62 ha platībā, noņemts 51 paraugs, izdots VAAD atzinums par parastās priedes stādāmā materiāla atbilstību sertificēšanas prasībām 130.1 miljoniem stādiem.

Pārbaudīto stādaudzētavu skaits pa augu grupām

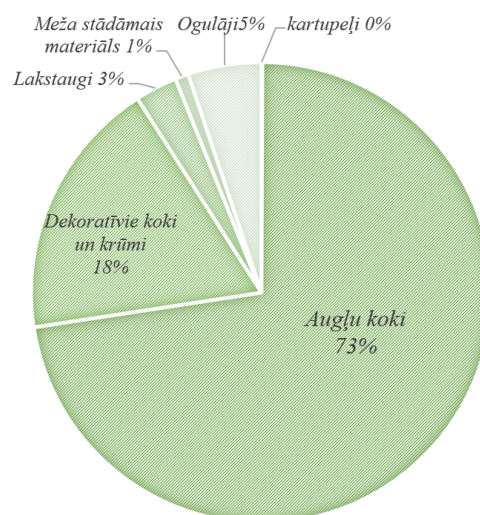
Augu pases un etiķetes

Ausu pases un etiķetes ir dokumenti, ko pievieno pavairojamam materiālam to tirgojot kā apliecinājumu, ka stādaudzētavā veiktas visas obligātās pārbaudes, nav konstatēti augu karantīnas organismi un gan audzēšanas vieta, gan materiāls atbilst normatīvajos aktos noteiktajiem kvalitātes kritērijiem.

Lai Latvijā izplatītu augus, kas iegādāti citās ES valstīs, pamatojoties uz augu oriģinālo augu pasi, tiek izsniegta augu aizvietotājase.

Augu pases un etiķetes var sagatavot VAAD vai paši audzētāji, kuriem VAAD devis šādu

Izsniegtās augu pases un etiķetes

atļauju. Gan 2015., gan 2016.gadā šādas atļaujas netika izsniegtas.

Kopumā 2016.gadā izsniegtas 22203 augu pasēs un etiķetes (tajā skaitā aizvietotājpases).

Līdzīgi kā iepriekšējos gados visvairāk augu pasēs izsniegtas tieši augļu kokiem (ābeles,

bumbieres, ķirši, plūmes u.c.). Kopumā augļu kokiem izsniegta 16101 augu pase, dekoratīviem kokiem un krūmiem – 4076, ogulājiem – 1144, lakstaugiem – 657 un meža stādāmajam materiālam – 209. Pavisam neliels augu pasu skaits tika izsniegts kartupeļiem – 16.

VAAD sagatavotās augu pasēs un etiķetes laika posmā no 2014.—2016.gadam

Augu grupa	Izsniegto augu pasu un etiķešu skaits		
	2014	2015	2016
Augļu koki	16 237	20 962	16 101
Dekoratīvie koki un krūmi	2 840	2 762	4 076
Ogulāji	967	430	1 144
Meža stādāmais materiāls	294	95	209
Lakstaugi	652	654	657
Sēklas kartupeļi	-	-	16
Sēklas	-	-	-
Sīpoli, bumbuļsīpoli, gumi, sakneņi	400	-	-
Citas grupas (miza, mulča)	3	2	-

Latvāņu izplatības ierobežošana

2016.gadā papildus uzmērītas nedaudz jaunās invazīvās sugas Sosnovska latvāņa invadētās vai iepriekš VAAD nezināmās teritorijas, bet monitorings ar atkārtotu uzmērīšanu netiek veikts.

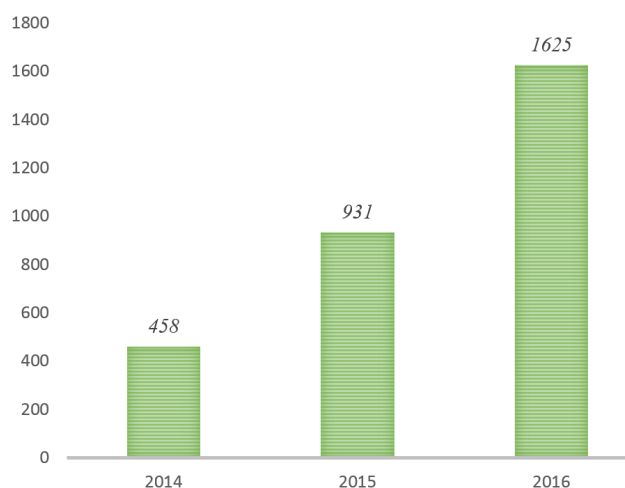
Importa kravu kontrole

No trešajām valstīm ievestās produkcijas pārbaudi robežkontroles punktos veic PVD Robežkontroles departamenta Robežkontroles punkti. Ja ieviešanas punktā nav iespējams veikt augu un augu produktu pārbaudi un kravām ir zems fitosanitārais risks, importēto kra-

vu kontroli veic VAAD kravu saņemšanas vai glabāšanas vietās.

Pieaugot preču importam, pēdējo trīs gadu laikā palielinās arī gadījumu skaits, kad konstatē ES, t.sk., arī Latvijas, prasībām neatbilstošu augu un augu produktu, arī, koksnes iepakojamā materiāla, ieviešanas gadījumus. Par katru konstatēto neatbilstību augu un augu produktu kravās VAAD sagatavo paziņojumus (notifikācijas). Kopumā par kravām, kas ienākušas no trešajām valstīm, 2016.gadā sagatavotas 1625 notifikācijas 26 valstīm.

Sagatavoto notifikāciju skaits

Līdzīgi, kā iepriekšējos gados, arī 2016.gadā visvairāk notifikāciju sagatavotas Krievijas Federācijai, Baltkrievijai un Turcijai. Nemainīgi, kā iepriekšējos gados, arī 2016.gadā vislielākais pārkāpumu skaits bijis tieši par neatbilstošu koksnes iepakojamo materiālu.

Eksporta kravu kontrole un fitosanitāro sertifikātu izsniegšana

2016.gada laikā veiktas 6390 pārbaudes, lai pārbaudītu nosūtamo kravu atbilstību importētājvalsts fitosanitārajām prasībām, un izsniegti 26319 fitosanitārie sertifikāti. No izsniegtajiem fitosanitārajiem sertifikātiem 21477 izsniegti eskortam un 4842 – reeksportam.

Salīdzinot 2016.gada rādītājus ar 2015.gadu, izsniegto fitosanitāro sertifikātu skaits samazinājies par 9,1%. Arī kopumā laika posmā 2014.-2016.gadam vērojama izsniegto fitosanitāro sertifikātu skaita samazināšanās.

Sakarā ar Krievijas Federācijas izvirzītajiem noteikumiem attiecībā uz kravu importu, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, 2016.gadā izsniegto reeksporta sertifikātu skaits palielinājās par 22,26%.

2016.gadā augu un augu produktu kravām fitosanitārie sertifikāti izsniegti uz 135 valstīm, kas ir par 16 valstīm vairāk nekā 2015.gadā.

Fitosanitāro sertifikātu skaits objektīvi neraksturo nosūtīto fitosanitārajai kontrolei pakļauto kravu apjomu un veikto pārbaudu daudzumu, jo fitosanitāros sertifikātus izsniedz dažāda lieluma kravām.

Apjoma ziņā vislielākā produktu grupa, kam veiktas fitosanitārās pārbaudes, ir graudi un graudu produkti (milti, pārslas, makaroni). Kopā 2016. gadā fitosanitārie sertifikāti izsniegti 7 061 059 tonnām šo produktu. Graudi pamatā

Latvijas, Lietuvas un Krievijas izcelsmes, graudu produkti – Latvijas izcelsmes.

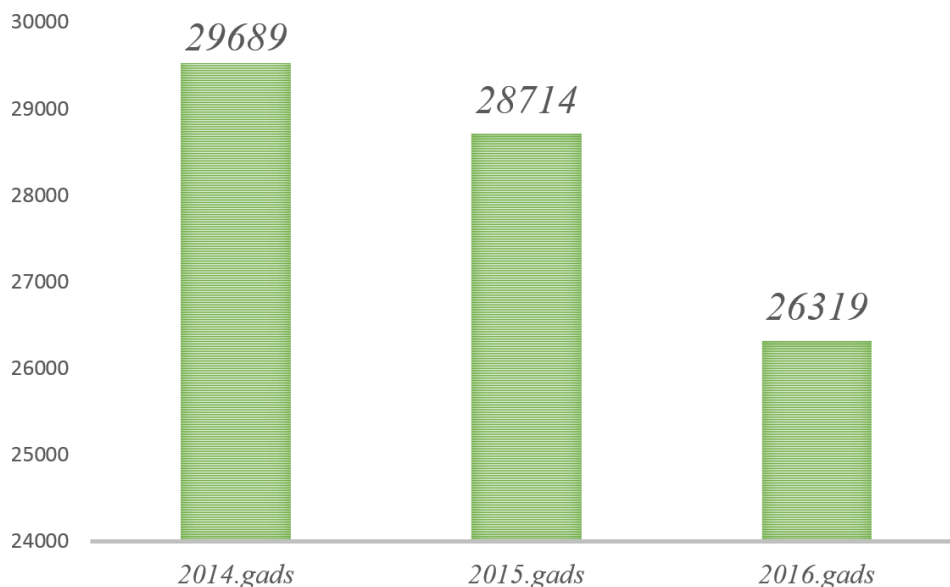
Otra pēc apjoma lielākā eksportēto augu produktu grupa – sojas (un atsevišķos gadījumos citu eļļas augu) spraukumi. Tas ir produkts, kas paliek pāri, kad no sēklām izspiesta eļļa. Kopumā 2016.gadā fitosanitārie sertifikāti izsniegti 478 368 tonnām spraukumu.

Ļoti nozīmīgs augu produkts, kas tiek eksportēts no Latvijas, ir kūdra. Kūdras pārbaudes pamatā tiek veiktas ražošanas vietās. Paraugi tiek analizēti augsnē dzīvojošo augiem kaitīgo nematožu, kā arī citu augiem kaitīgo organismu noteikšanai. 2016.gadā fitosanitārie sertifikāti izsniegti vairāk nekā 390 tūkstošiem tonnu kūdras izvešanai uz 79 dažādām valstīm.

Nozīmīgu vietu fitosanitārajai kontrolei pakļauto produktu eksportā ieņem koksne. No Latvijas uz trešajām valstīm eksportēta Latvijas, Igaunijas, Krievijas un Baltkrievijas izcelsmes koksne. Galvenās eksportētās koku sugas – bērzs, egle, priede. 2016.gadā apaļkoki un zāgmateriāli no Latvijas eksportēti uz 35 valstīm.

Turpinājās arī 2015.gadā uzsāktais pākšaugu – pupiņu, lauka pupu (cūku pupu), zirņu un auna-zirņu (turku zirņu) eksports uz Ēģipti, Indiju, Pakistānu, Mjanmu un citām valstīm. Salīdzinot ar 2015.gadu, šo produktu eksporta apjoms pieaudzis par 134 330 tonnām, bet salīdzinot ar 2014.gadu – par 166 945 tonnām.

Izsniegto fitosanitāro sertifikātu skaits

3.4.3. Laboratoriskā testēšana karantīnas organismu atklāšanai

NFL uztur laboratorijas kvalitātes, administratīvo un tehnisko sistēmu atbilstoši LVS EN ISO/IEC 17025 standarta prasībām.

NFL nodrošina regulāru personāla kvalifikācijas celšanu un iespēju piedalīties starplaboratoriju testēšanā. 2016.gadā Starplaboratoriju salīdzinošās testēšanas notika sekojošās jomās:

- molekulārajā bioloģijā, ko rīkoja Slovēnija, Igaunija, Vācija un Francija;
- nematoloģijā, ko rīkoja Francija, Nīderlande;
- bakterioloģijā, ko rīkoja Slovēnija;
- mikoloģijā, ko rīkoja Igaunija.

NFL nodrošina zinātnisko atbalstu augu karantīnas jomā, piedalās kaitīgo organismu riska analīzes izstrādē, sadarbojoties laboratoriskās diagnostikas jomā ar citām ES dalībvalstu laboratorijām.

Svarīgākais laboratorijas uzdevums ir veikt augu, augu produktu, kaitīgo un karantīnas organismu paraugu testēšanu.

Gadu no gada pieaug laboratorijā iesūtīto un testēto paraugu skaits. 2016. gadā laboratorijā reģistrēti 6263 paraugi, tas ir par 218 paraugiem vairāk nekā 2015. gadā. 64 paraugos konstatēti augu karantīnas organismi. 92,19 % paraugu noņēmuši VAAD inspektori.

Laboratorijā testēto paraugu skaits

Gads	Kopā iesūtītie paraugi:	tajā skaitā						Paraugu skaits, kuros konstatēti augu karantīnas organismi
		imports	ES	PVD Robežkontroles departaments	privātpersonas un uzņēmumi	VAAD prognožu speciālisti	valsts monitoringa ietvaros	
2014	4892	31	146	70	69	280	4296	112
2015	6045	72	309	74	368	101	5121	112
2016	6263	127	160	104	385	86	5701	64

3.4.4. Normatīvo aktu uzraudzība un kontrole, pārbažu skaits to veidi un rezultāti

Kontrolējot normatīvajos aktos par augu karantīnu noteiktās prasības, VAAD veic pārbaudes tirdzniecības vietās (tirgos, gadatirgos un citās pastāvīgajās tirdzniecības vietās), kurās tiek pārbaudīta dokumentācija – augu pases vai pavadzīmes un augu fitosanitārais stāvoklis (augu karantīnas organismu klātbūtne). Kopā 2016.gadā veiktas 200 pārbaudes, no tām:

- 135 pārbaudēs tirgos un gadatirgos pārbaudītas 100 personas.
- 65 pārbaudes bijušas 25 dārzkopības centros un veikalos, t.sk. vienā internetveikala noliktavā.

2016.gadā VAAD veica arī 45 pārbaudes pārtikas kartupeļu tirdzniecības vietās, kurās pārbaudīja nepieciešamo dokumentu esamību un noņēma paraugu no tirdzniecībā esošajiem Latvijas kartupeļiem un 17 paraugus no citu ES dalībvalstu (Lietuvas, Dānijas, Rumānijas, Itālijas, Zviedrijas, Grieķijas, Igaunijas un Spānijas) izaudzētajiem kartupeļiem, kā arī piecus

paraugus no trešajām valstīm Marokas un Ēģiptes ievestajiem kartupeļiem.

VAAD turpināja KIEM marķētāju reģistrā iekļauto uzņēmumu uzraudzību. Veiktas 169 pārbaudes 90 uzņēmumos, kas reģistrēti KIEM marķētāju reģistrā.

KIEM marķētāju reģistrā 2016. gadā reģistrēti 13 uzņēmumi, bet izslēgti 9 uzņēmumi.

Veiktas divas pārbaudes, lai novērtētu sertificējošo institūciju atbilstību veikt termiskās apstrādes procesa sertifikāciju.

Lai novērstu iespējamus pārkāpumus saistībā ar ISPM 15 prasību neievērošanu, veiktas šādas pārbaudes:

- 19 uzņēmumos, kas izgatavo KIEM, bet nav reģistrēti KIEM marķētāju reģistrā;
- 13 dažādās noliktavās, fabrikās, ražojošajos uzņēmumos, lai pārbaudītu KIEM atbilstību noteiktajām prasībām.

2016.gadā VAAD inspektori par augu karantīnas noteikumu pārkāpumiem administratīvi sodījuši 21 personu.

Pārbaudot stādus, kuru izplatīšanai nepieciešamas augu pasas administratīvi sodītas sešas personas. Tirdzniecības vietās tirgoti augļu koku un dekoratīvo augu stādi no Polijas, Nīderlandes, Beļģijas un Vācijas bez augu pasēm un ar nederīgām augu pasēm.

Aizliegta tirdzniecība 5654 bakteriālās iedegas saimniekaugiem ābelēm, vilkābelēm, klinteņiem, korintēm, pīlādžiem, krūmcidonijām un ugunsērķšķiem un 131 plūmju virālo baku saimniekaugiem mandelēm un plūmēm.

Pārbaudot kartupeļu audzēšanas saimniecības, administratīvi sodītas 12 saimniecības, par to, ka 2016. gadā kartupeļu sēklas materiāls nav atjaunots ar sertificētiem sēklas kartupeļiem vismaz 10% apmērā no apstādāmās platības.

Pamatojoties uz sūdzībām, 2016.gadā VAAD veica Sosnovska latvāņa ierobežošanas uzraudzības pārbaudes. Vienā gadījumā konstatēts pārkāpums un uzlikts naudas sods.

2016.gadā uzlikto sodu apmērs bija 2540 eiro.

2017.gadā augu karantīnas jomā plānots:

- aktīvi piedalīties darba grupās saistībā ar jaunās Augu veselības regulas ieviešanu un sekundāro tiesību aktu izstrādi - sagatavot un sniegt priekšlikumus jaunajiem normatīvajiem aktiem;
- nodrošināt aizsargājamās zonas uzturēšanu, turpinot pārbaudes bakteriālās iedegas atklāšanai iepriekšējos gados atklātajos perēkļos un buferzonās, kā arī monitoringu komercdārzos, piemājas dārzos un citās bakteriālās iedegas saimniekaugu augšanas un audzēšanas vietās;
- turpināt intensīvas pārbaudes priežu koksnes nematodes atklāšanai Latvijas teritorijā, apsekojot un pārbaudot mežaudzes, cirsmu vietas, riska zonas un no trešajām valstīm un Portugāles un Spānijas ievesto koksnes iepakojamo materiālu;
- veikt apsekojumus „Kaitīgo organismu un augiem bīstamo organismu apsekojumu programmas 2017.gadam” ietvaros, lai noteiktu kaitīgo organismu un augiem bīstamo organismu ģeogrāfisko izplatību un statusu Latvijas teritorijā;
- nodrošināt augu un augu produktu eksportu.

4. Sabiedrības informēšana

Publikācijas, intervijas plašsaziņas līdzekļos

Pārskata periodā sniegtas 105 intervijas un sagatavotas atbildes uz žurnālistu jautājumiem (2015.g. – 80), kā arī bijušas 50 autorpublikācijas specializētajos izdevumos — žurnālos „Saimnieks”, „Agro Tops”, „Dārza Pasauļe” (2015.g. – 53).

Semināri

Turpinot ieviest AAL lietošanas iekārtu pārbaudīšanas sistēmu, VAAD sadarbībā ar Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centru un Latvijas Augu aizsardzības līdzekļu ražotāju un tirgotāju asociāciju noorganizējis trīs informatīvus seminārus par drošu AAL lietošanu un AAL lietošanas iekārtu pārbaudēm, kuros piedalījās 60 klausītāji.

VAAD 2016.gadā 10 Latvijas pilsētās organizēja seminārus par integrēto augu audzēšanu,

iekļaujot likumdošanas skaidrojumus, kaitīgo organismu monitoringa veikšanu savos laukos, agroķīmiskās izpētes lietderības pamatošanu, u.c. jautājumus.

Dažādās Latvijas pilsētās VAAD speciālisti piedalījušies ar lekcijām par dažādām VAAD atbildības jomu aktualitātēm LLKC, Zemnieku saeimas, Vidzemes un Latgales graudaudzētāju kooperatīva VAKS, AREI organizētajos semināros. Lai tirdzniecības vietas būtu informētas par prasībām, kādas jāievēro, ievēdot stādāmo materiālu Latvijā no Eiropas valstīm, pārdodot stādāmo materiālu un kartupeļus, noorganizēts seminārs pašvaldību apzaļumošanas firmu pārstāvjiem un tirdzniecības tīklu pārstāvjiem.

Dalība publiskajos pasākumos

VAAD 2016.gadā jau piekto reizi piedalījās lauksaimnieku pasākumā „Traktordiena”.

VAAD stendā interaktīvā veidā, izpildot dažādus uzdevumus un atbildot uz jautājumiem, bija iespējams iepazīties ar VAAD darbības jomām un pakalpojumiem, kā arī ar drošības prasībām lietojot AAL.

2016.gadā valsts pārvaldes Atvērto durvju dienā VAAD apmeklēja 30 cilvēki (2015.gadā – 71), savukārt Ēnu dienā VAAD apmeklēja 28 jaunieši, kas varēja iepazīties un ēnot ikdienas darba gaitas tādu profesiju pārstāvjiem kā ķīmiķis, jurists, biologs, virusologs, entomologs, helmintologs, mikologs un virusologs.

Pārskata periodā turpinoties sadarbībai ar Latvijas Lauksaimniecības universitāti, kā arī ar Priekuļu tehnikumu. Mācību vizītē divas reizes tika uzņemti tehnikuma audzēkņi, kas apgūst lauku īpašuma apsaimniekošanu. Vizītē VAAD apmeklēja un ar laboratoriju darbu iepazīnās arī Ozolu bērnu nama audzēkņi.

Informatīvie materiāli

Lai palīdzētu lauksaimniekam atpazīt slimības un kaitēkļus, VAAD 2016.gadā sagatavojis trīs rokasgrāmatas: „Labību slimības un kaitēkļi”, „Pākšaugu slimības un kaitēkļi” un „Rapša slimības un kaitēkļi” un informatīvu materiālu – 2017.gada kalendāru lauksaimniekiem.

2016.gadā VAAD sadarbībā ar Jauno zemnieku klubu izveidots jauno lauksaimnieku pieredzes stāsts videoformātā „Integrētā augu aizsardzība praksē”.

Lai veicinātu pareizu un atbildīgu AAL lietošanu, radītu izpratni par labu kaimiņattiecību veidošanu, izveidots vidoeklips „Droša un atbildīga augu aizsardzības līdzekļu lietošana”, kas tapis kā pieredzes stāsts Ikšķiles novada zemnieku saimniecībā “Lauciņi”.

Sagatavots informatīvais materiāls AAL 3.klases neprofesionālajiem lietotājiem ar skaidrojumu par AAL veidiem un lietošanas drošības prasībām. Pavasarī atgādināts par fitosanitāro prasību nodrošināšanu dekoratīvajiem augiem un stādāmajam materiālam, kā arī par AAL un ML lietošanas nosacījumiem, vasaras beigās sniegta informācija par situāciju bakteriālās iedegas izplatībā un pārbaužu rezultātiem. 2016.gadā VAAD plaši informējis par veicamajiem pasākumiem latvāņu ierobežošanā.

2016.gadā regulāri iznākušas Ziņu lapas par VAAD aktualitātēm.

Mājaslapa un sociālie tīkli

Pastāvīgi aktualizēta informācija VAAD mājaslapā www.vaad.gov.lv un mājaslapas sadaļā noverojumi.vaad.gov.lv, kur kultūraugu veģetācijas periodā ievietota informācija par lauka novērojumiem un brīdinājumi par kultūraugiem kaitīgo nekarantīnas organismu attīstību.

Palielinājies sekotāju skaits VAAD sociālajam kontam *Twitter* un *Facebook* vietnē, fotogrāfijas no VAAD publiskajiem pasākumiem tiek ievēdotas *Flickr* vietnē. Izveidots VAAD *Youtube* kanāls, kur ievietoti VAAD sagatavotie videomateriāli par augu aizsardzību, augu karantīnu un augšņu agroķīmisko izpēti.

Uzticības tālrunis

Reģistrēti 25 zvani VAAD uzticības tālrunī (2015.gadā – 20 zvani), sniegtas konsultācijas, pieņemtas un izskatītas sūdzības par AAL lietošanu.

Sadarbība ar valsts un nevalstiskajām organizācijām

Gada sākumā organizēta ikgadējā tikšanās ar nevalstiskajām organizācijām (NVO), sniegts VAAD 2015.gada darbības pārskats un informācija par 2016.gada darbības prioritātēm, sniegtas atbildes uz NVO jautājumiem.

Latvijas sēklaudzētāju asociācijas (LSA) gada kopsapulcē sniegta informācija par aktualitātēm sēklaudzēšanā.

Pārskata periodā nostiprinājusies sadarbība ar Zemnieku saeimu. VAAD kopīgi ar Zemnieku saeimu gatavoja Latvijas pieteikumu INTERREG projektam par kūtsmēsļu standartiem (MANURE STANDARTS), kura realizācija plānota 2017. gada 2. pusē.

Pārskata periodā turpinājās iesāktā sadarbība ar VSIA Latvijas Sertifikācijas centrs (turpmāk – LATSERT) laboratoriju mēslošanas līdzekļu kontroles paraugu testēšanā, kā arī ar Latvijas Lauksaimniecības universitātes un Latvijas universitātes zinātniekiem, LATSERT un dārzkopības speciālistiem, kuri bija iesaistīti Mēslošanas līdzekļu ekspertu darba grupā.